

REFORMA
2017

Nowi Tropieciele

Podręcznik klasa 2 **część 1**

WSiP

Drogi WSiP,

Nigdy bym nie publikowała publicznie książek wydawnictw, które działają na uczciwych zasadach.

Wasza firma jednak promuje masowy dodruk, całkowicie niepotrzebnych książek, które mogłyby być zastąpione wersjami elektronicznymi!

Co prawda e-booki są dostępne na waszej stronie, jednak:

- W przeciwieństwie do fizycznej książki, licencja na e-book kończy się po roku. Oznacza to, że jeżeli moja córka chciałaby powtórzyć sobie całą wiedzę do matury, musiałabym jej kupić wszystkie wasze książki od nowa.
- Waszych e-booków nie da się pobrać! Wymagają one dostęp do internetu, co uniemożliwia ich użycie na naszej wsi, gdzie zasięg jest ograniczony.
- Wasze e-booki nie działają na telefonach komórkowych!
- Wasze e-booki sprzedawane są po tej samej (albo wyższej) cenie co regulame książki. Cena e-booka powinna być niższa, gdyż e-booki wymagają elektronicznego czytnika (tabletu)!

Czas rozpocząć nową erę, w której papier nie jest bezczelnie marnowany dla pieniędzy. Przedstawiam e-book, który spełnia wszystkie oczekiwania uczniów.

Dbajmy o środowisko, zróbmy to dla młodych pokoleń.

Krok po kroku

I poziom trudności
– wyrazy z podziałem na sylaby

II poziom trudności
– proste teksty
z podziałem na sylaby

Numer i temat dnia

27. Co nam dają drzewa?

Co nam dają drzewa?

Lubimy, gdy obok domu lub szkoły rosną drzewa. W upalne dni cień drzew daje przyjemny chłód. Liście wytwarzają tlen, którego potrzebujemy do oddychania.

Owoce wielu drzew są pożywieniem zarówno ludzi, jak i zwierząt.

Dla ptaków gałęzie drzew to przytulne, bezpieczne mieszkanie.

tlen cień opał drewno owoce

Drzewa dostarczają ludziom wielu produktów, dlatego co roku wycina się ogromne obszary lasów gospodarczych. W ich miejsce leśnicy sadzą młode drzewka po to, żeby za kilkadziesiąt lat nie zabrakło nam tlenu, cienia, drewna i papieru. Na całym świecie coraz częściej zakłada się plantacje drzew szybko rosnących – tak zwane lasy produkcyjne, aby w dość krótkim czasie (do sześćdziesięciu lat) uzyskać dużą ilość surowca drzewnego.

Z pni drzew ludzie produkują deski, z których powstają meble, drzwi oraz podłogi.

Ludzie potrzebują ognia i ciepła, które daje spalane drewno.

Papier na książki, zeszyty, gazety i czasopisma również jest wytwarzany z drewna.

1. Jakie korzyści z drzew mają ludzie i zwierzęta?
2. Wymień jak najwięcej przedmiotów, do których wykonania jest potrzebne drewno.
3. Co powinni robić ludzie, by nigdy nie zabrakło drzew na naszej planecie?
4. Z ostatniego fragmentu tekstu przepis do zeszytu rzeczownik w kolejności alfabetycznej.
5. Naucz się płynnie czytać tekst ze strony 62.

III poziom trudności
– teksty dla dzieci czytających lepiej

- 🎵 – odesłanie do stron z materiałem muzycznym
- M – odesłanie do matematycznej części podręcznika
- 🌿 – realizacja treści przyrodniczych
- 👥 – temat przeznaczony do pracy metodą projektu
- 📖 – teksty do słuchania czytane przez osobę dorosłą
- L – lektura

Ćwiczenie na dostrzeżenie zasad

Wprowadzenie nowego zagadnienia, ważne wiadomości matematyczne

Matematyka

Przebieg obliczeń i sumy

2 + 3 = 5

składnik składnik suma

liczby, które dodajemy wynik dodawania

Składników sumy może być więcej niż dwa.
2 + 1 + 4 + 3 = 10

1. Oblicz w zeszycie sumy liczb.
1 i 7   2 i 2   6 i 3   5 i 5   3 i 7

2. Przeczytaj, co mówią dzieci.

Kolejne sumy liczb w tych działaniach wzrastają o 1. Ciekawe dlaczego?

5 + 1 = 6
5 + 2 = 7
5 + 3 = 8

O 1 wzrasta drugi składnik, a pierwszy się nie zmienia.

3. Zapisz działania w zeszycie i wykonaj obliczenia. Powiedz, co można zauważyć.

2 + 2 = ?   3 + 1 = ?
6 + 2 = ?   4 + 2 = ?
5 + 2 = ?   5 + 3 = ?

4. Dodawaj liczby po kolei.
2 + 6 + 1 = ?   8 + 1 + 1 = ?   3 + 4 + 1 + 2 = ?

5. Powiedz, w jaki sposób można przedstawić liczbę 4 jako sumę dwóch, trzech lub czterech składników. Składniki mogą się powtarzać.

4 = ? + ?   4 = ? + ? + ?
4 = ? + ?   4 = ? + ? + ? + ?

Matematyka

Przebieg obliczeń i sumy

2 + 5 = 7

5 + 2 = 7

2 + 5 = 5 + 2

Dodawanie jest przemienne, to znaczy, że można przestawiać składniki, a suma się nie zmienia.

1. Do każdego rysunku podaj po dwa działania według wzoru.
2 + 4 = 6   4 + 2 = 6

2. Kasia i Basia mają po 5 żetonów. Kasia ma 2 żetony czerwone i 3 pomarańczowe, a Basia na odwrot. Ile żetonów i w jakich kolorach ma Basia?

Kasia: 2 czerwone, 3 pomarańczowe
Basia: 3 czerwone, 2 pomarańczowe

3. Przepisz działania do zeszytu i je oblicz. Skorzystaj z przemienności dodawania i dopisz do każdego działania sumę złożoną z tych samych składników.

4 + 6 = ?   1 + 5 = ?   2 + 6 = ?
3 + 1 = ?   2 + 7 = ?   8 + 2 = ?

Wzór poprawnego zapisu działań na kratownicy

Tropiciele z drugiej klasy

Dzwonek znowu woła nas,
tropicieli z drugich klas,
nawołuje mnie i was,
na naukę przyszedł czas!

Ref.: I każdy poznaje
rycerskie zwyczaje,
tajniki przyrody,
sportowe zawody,
owady i kwiatki,
i leśne zagadki –
myślimy
i prawdę tropimy!

A kto szkołę naszą zna,
ten przybiega tu raz-dwa,
bo już wiemy ty i ja –
każdy z nas tu miejsce ma!

Ref.: I każdy poznaje...

- 1 Przeczytaj słowa piosenki i przyjrzyj się ilustracji. Powiedz, czym będą się zajmowali tropiciele w drugiej klasie.
- 2 Obejrzyj swoje nowe podręczniki i powiedz, co najbardziej cię w nich zainteresowało.
- 3 Naucz się słów piosenki na pamięć.

Wakacyjne skarby

W czasie wakacji na każdym kroku czekała na nas przygoda.

Poznaliśmy nowych przyjaciół.

piórko

korzeń

łódka

kamyk

muszla

Po wakacjach
wspominamy chwile
dobrej zabawy
z przyjaciółmi.

- 1 Przyjrzyj się ilustracjom.
Powiedz, co przedstawiają.
- 2 Opowiedz o swoich
wakacjach.
- 3 Jakie chwile z wakacji
wspominasz najmilej?
- 4 Co ciekawego można robić
w domu podczas wakacji?

Nad morzem

- 1 Opowiedz, co się dzieje na ilustracji.
- 2 Jak można spędzać czas nad morzem?

Latarnie morskie

Światło latarni morskich ostrzega przed płycznami i niebezpiecznymi skałami. Dzięki niemu wiele statków uniknęło katastrofy.

Latarnia morska ma postać wysokiej wieży. Na jej szczycie pali się światło, które miga w regularnych odstępach czasu. Każda latarnia ma własny kolor światła, własną długość błysków i przerw między błyskami. Dzięki temu marynarze rozpoznają różne latarnie.

Początkowo palono na wybrzeżach ogniska, aby ostrzec statki. Najstarsza latarnia została zbudowana na egipskiej wyspie Faros. Przez setki lat była najwyższą budowlą na Ziemi, uznaną za jeden z siedmiu cudów świata.

Nad polskim morzem stoi 15 latarni. Najwyższa z nich znajduje się w Świnoujściu, a najstarsza – na przylądku Rozewie. Wybudowano ją prawie dwieście lat temu w miejscu, gdzie wcześniej przez stulecia palono ostrzegawcze ognie.

- 1 Zastanów się i powiedz, jak można ostrzegać statki przed niebezpieczeństwem w czasie mgły, kiedy nie widać światła latarni.
- 2 Komu i kiedy potrzebne są jeszcze świetlne sygnały ostrzegawcze?
- 3 Skorzystaj z różnych źródeł informacji i podaj nazwy trzech miejscowości w Polsce, w których znajdują się latarnie morskie.

Słona woda

Przygotuj niepełną szklanę ciepłej wody, sól, ołówek i sznurek. Wsypuj stopniowo sól do wody i mieszaj tak długo, aż przestanie się rozpuszczać. Przywiąż sznurek do ołówka. Połóż ołówek na szklance tak, aby sznurek zanurzył się w słonej wodzie.

Odstaw szklanę w ciepłe miejsce na dwa tygodnie. Nie poruszaj naczyniem w tym czasie. Codziennie obserwuj, co pojawia się na sznurku i co się dzieje z wodą.

- 1 Powiedz, jaki smak ma woda morska.
- 2 Wykonaj eksperyment zgodnie z opisem.
- 3 Powiedz, co stało się z wodą w szklance po dwóch tygodniach. Jak wygląda twój sznurek?

Znowu razem

Cześć!

To ja, Henio! Pamiętacie mnie? Znowu jestem w szkole. Wy pewnie też. Czy Wasze wakacje też były tak krótkie jak moje? Czy tak długie jak Hani? Bo wakacje Hani były dłuższe! Naprawdę. I to jest bardzo niesprawiedliwe. Chociaż niby skończyły się tak samo – 31 sierpnia. Ale Hania nie mogła się doczekać, kiedy zacznie się szkoła, i już w sierpniu obłożyła zeszyty i ułożyła kredki w piórniku. Skoro miała na to czas, to chyba musiała mieć dłuższe wakacje, prawda? Ja latem wcale nie myślałem o szkole i zeszyty podpisałem dopiero wczoraj. Mama mi kazała. Bo już nie mogła słuchać, że wakacje powinny trwać dziesięć miesięcy, a szkoła – dwa. Według mamy dwa miesiące to za krótko, żeby się czegoś nauczyć. Ale przecież moglibyśmy się uczyć szybciej. Chociaż właściwie to nie wiem, czy to dobry pomysł, bo jak się coś za szybko robi, to się można pomylić. Babcia zawsze mówi: „Jak się człowiek spieszy, to się diabeł cieszy”. I to jest prawda, ale nie całkiem. Bo jak się ostatnio spieszyłem, to się ze mnie potem śmiała Hania, a nie żaden diabeł.

To było tak. W pierwszy dzień szkoły strasznie mi się nie chciało wstać. A jak już wstałem, to było za późno i musiałem biec całą drogę. Wbiegam do naszej sali i patrzę, a tam nie ma naszej pani i mojej klasy, tylko jakaś zupełnie inna pani i zupełnie

inne dzieci. No to się zdenerwowałem i wybiegłem szukać Hani, żeby jej powiedzieć, że nam panią podmienili. Hanię znalazłem na korytarzu. Ona też się zdenerwowała, że jak tak, to ona nie chce chodzić do szkoły, bo co to za szkoła bez naszej pani. I pobiegliśmy pod naszą salę, a wtedy Hania zaczęła się śmiać, bo się okazało, że na sali jest tabliczka „1b”. „Przecież my jesteśmy już w 2b! Zapomniałeś?” – zawołała. „Wcale nie zapomniałem, tylko się jeszcze nie przyzwyczailem” – powiedziałem.

Było mi trochę głupio, bo całkiem zapomniałem. Ale zaraz się ucieszyłem, że już nie jestem pierwszakiem, tylko drugoklasistą. No ale najbardziej to się ucieszyłem, że nam pani nie zmienili – tylko salę. Kiedy w końcu doszliśmy do tej nowej, to wszyscy już tam byli: Igor, Dominik, Nina, Julka i reszta. No i pani. Tylko trochę inaczej wyglądała, bo teraz nie ma grzywki. Wolałem ją z grzywką, ale trudno.

No to pa!
Wasz Henio, drugoklasista

PS

Po apelu Hania dała mi zielony kamień. To prezent z okazji Dnia Naszej Przyjaźni. Bo poznaliśmy się równo rok temu, 1 września. Ja dałem jej Noni, naszą laleczkę na kłopoty. Bo okazało się, że Hania ma duży kłopot. Nie może nigdzie znaleźć swojego pamiętnika. Może Noni jej jakoś pomoże?

Alfabet

ulica
Ciekawych Wyrazów

alfabet –
uporządkowany
zbiór wszystkich
liter

a A

a A

ara

Alek

ą

ą

wąsy

d D

d D

dom

Darek

e E

e E

ekran

Ela

ę

ę

myję

i I

i I

irys

Iga

j J

j J

jama

Jan

k K

k K

kreda

Kama

n N

n N

noc

Nuka

ń

ń

koń

Mańka

o O

o O

okno

Ola

b B

b B

buty

Bolek

c C

c C

cyrk

Cyryl

ć Ć

ć Ć

ćma

f F

f F

foka

Franek

g G

g G

gra

Genowefa

h H

h H

herbata

Hubert

l L

l L

lalka

Lena

ł Ł

ł Ł

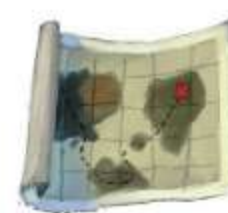
łata

Łucja

m M

m M

mapa

Marek

ó Ó

ó Ó

ósma

Józek

p P

p P

ptak

Paweł

r R

r R

robot

Radek

s S

s S

słoń

Stefan

ś Ś

ś Ś

śruba

Staś

t T

t T

tort

Tymek

u U

u U

usta

Ula

w W

w W

worek

Wojtek

y Y

y Y

łaty

Matylda

z Z

z Z

zegar

Zenek

ż Ż

ż Ż

żrebak

ż Ż

ż Ż

żaba

Żaneta

Kiedy porządkujemy wyrazy w kolejności alfabetycznej, porównujemy pierwsze litery w wyrazach. Jeśli pierwsze litery są w wyrazach takie same, to porównujemy kolejne litery.

- 1 Z ilu liter składa się polski alfabet?
- 2 Uporządkuj w kolejności alfabetycznej podane wyrazy i zapisz je w zeszycie.
tytuł, alfabet, półka, katalog,
biblioteka, zakładka
- 3 Naucz się alfabetu na pamięć.

Lp.	Nazwisko i imię
1.	Brzęczyński Adam
2.	Burskowski Wojciech
3.	Cukierkowska Zofia
4.	Czubalska Karolina
5.	Dąbrowski Kamil
6.	Domczyńska Joanna
7.	Falkowska Hanna
8.	Czerwinski Piotr

81

latarnia latarnię, latarnią, o latarni
• latarni, latarniom

latawiec latawca • latawców, latawcom

laurka laurkę, laurką, na laurce
• laurek, laurkom

ład ładu, na ładzie • ładów, ładom

ładować ładuję, ładują, ładujcie!
• ładował

Lech Lechu!; Lechu! Lechu!

lecieć lece
• leci

legendy

latarnia

ulica Ciekawych Wyrazów

katalog w bibliotece – alfabetycznie uporządkowany spis książek

Ułożenie wyrazów zgodnie z kolejnością liter w alfabecie pomaga nam łatwo odnaleźć potrzebne informacje. Pani bibliotekarka szybko znajdzie każdą książkę na półce, ponieważ ma alfabetyczny katalog nazwisk autorów lub tytułów.

W podobny sposób są ułożone nazwiska uczniów w dzienniku szkolnym, wyrazy w słowniku ortograficznym, hasła w encyklopedii czy spisy plików w komputerze.

- 1 Co jeszcze może być ułożone w kolejności alfabetycznej?
- 2 Wybierzcie się do biblioteki szkolnej, poproście o pokazanie katalogów książek i wyjaśnienie, jak się z nich korzysta.

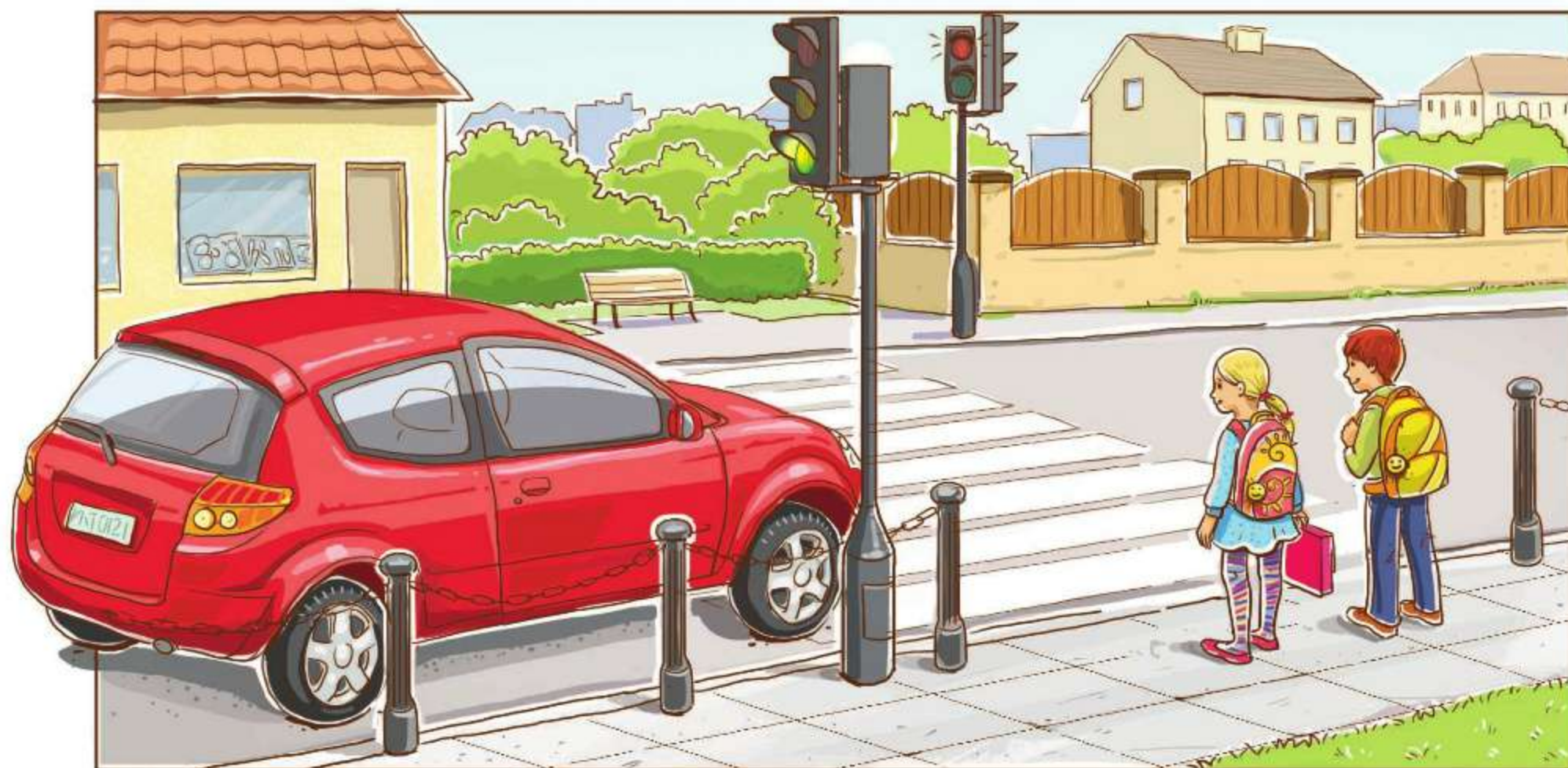

Gdy zamierzasz przejść ulicę

(fragment)

Na chodniku przystań bokiem.
Popatrz w lewo bystrym okiem.
Skieruj w prawo wzrok sokoli.
Znów na lewo spójrz powoli.
Jezdnia wolna – więc swobodnie
Mogą przez nią przejść przechodnie. [...]

Na przejściu z sygnalizacją świetlną czekamy na zielone światło, aby bezpiecznie przejść przez jezdnię.

- 1 Przeczytaj fragment wiersza. Pamiętaj o odpowiedniej intonacji.
- 2 Słuchając czytanego przez nauczyciela wiersza, pokazuj jego treść gestami.
- 3 Wymień kolejne czynności, które wykonasz, aby bezpiecznie przejść przez jezdnię.

Na drodze bez chodnika chodzimy lewą stroną, jedno za drugim.

Opiekun przejścia wskazuje wolną drogę.

Dzieci zawsze jeżdżą zapięte w fotelikach samochodowych.

- 4 Wymień pięć znaków drogowych, które znajdują się w okolicy twojej szkoły. Powiedz, co one oznaczają.
- 5 Zaproponuj inny tytuł wiersza Wandy Chotomskiej.

Obserwacje przyrody

Ó

niewymienne

wróbel

wiewiórka

sówka

górką

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i powiedz, co robią dzieci.
- 2 Za pomocą czego możemy obserwować przyrodę?
- 3 Wymień zwierzęta, które spotykasz w okolicy szkoły.
- 4 Powiedz, o co należy zadbać, by bawić się bezpiecznie.
- 5 Przeczytaj wyrazy pod obrazkami na marginesie. Zapamiętaj ich pisownię.

nazwy zwierząt

nazwy roślin

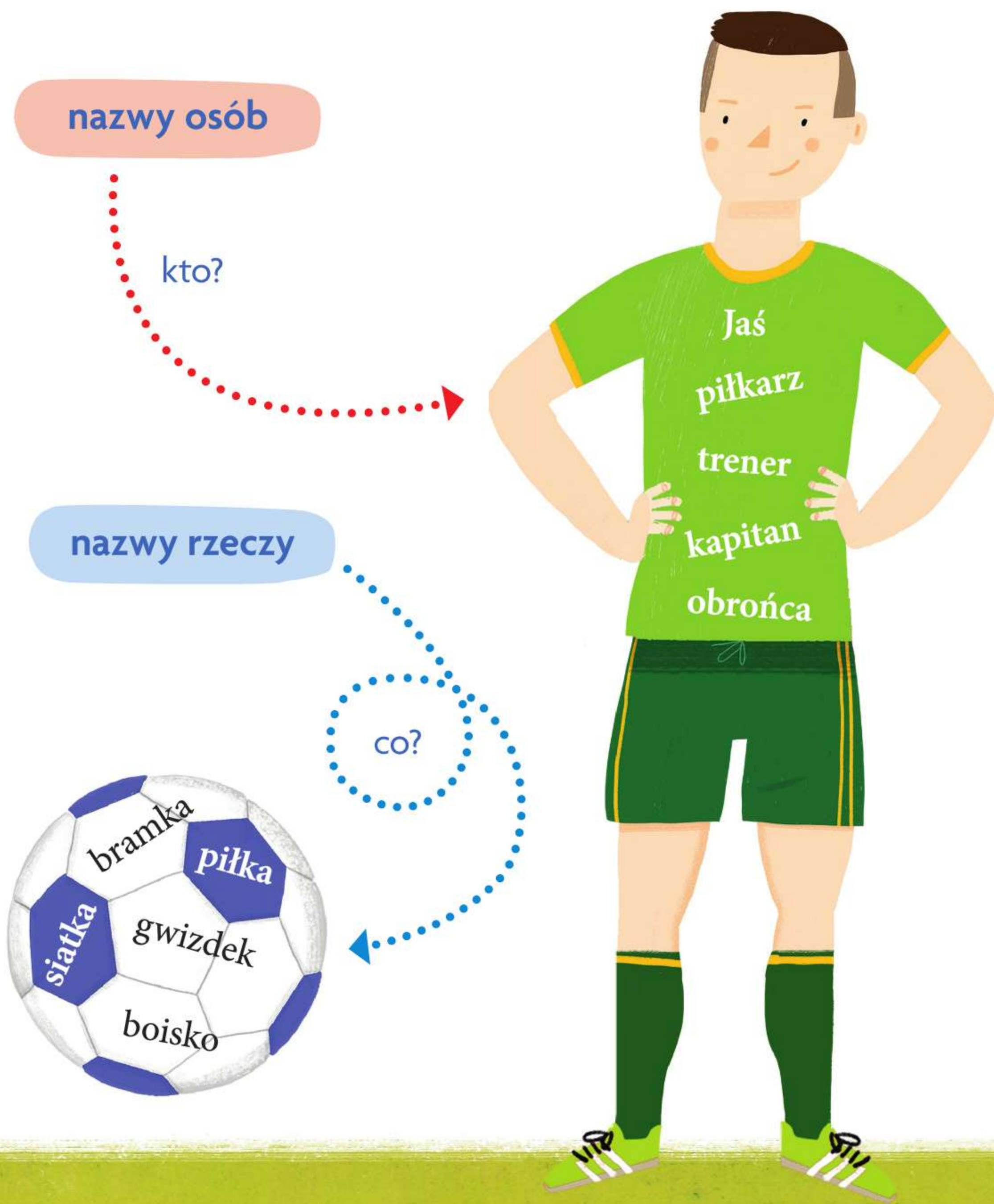
co?

co?

- 1 Rozejrzyj się wokół siebie i wymień po trzy nazwy: rzeczy, roślin, zwierząt i osób.
- 2 Powiedz, jaką wspólną nazwą określamy nazwy: rzeczy, roślin, zwierząt i osób.

- 3 Na jakie pytania odpowiada rzeczownik?
- 4 Wskaż w zdaniu wszystkie rzeczowniki.

Na szkolnym podwórku Kasia i Wojtek obserwowali sówki oraz podziwiali jesienne kwiaty.

Plan

Jak wiadomo, im kto ma bliżej do szkoły, tym częściej się spóźnia.

– Ze mną będzie inaczej – postanowił Jarek i właśnie dlatego stworzył plan.

– Sześć sekund na otworzenie oczu, jęknięcie i przeciągnięcie się – obliczył szybko. – Jedna na odsunięcie kołdry, pięć na włożenie kapci.

Trzy minuty przeznaczył na łazienkę, dwie na ubranie, pięć na śniadanie, a cztery na dojście do szkoły. W sumie czternaście minut i dwanaście sekund.

Pierwszego dnia szkoły dla pewności wstał za piętnaście ósma. Zdążyłby na pewno. Gdyby nie Krzysztof Kolumb.

Krzysztof Kolumb to słynny żeglarz, który ponad pięćset lat temu odkrył Amerykę. Przywiózł stamtąd nieznane wcześniej rośliny i zwierzęta – między innymi świnki morskie. Gdyby nie on, potomek tamtych świnek nie mieszkałby teraz w pokoju Jarka. Kot Mruczek, który lubi sobie na świnkę popatrzeć ze smakiem, nie zakradłby się w nocy w pobliże klatki, a po drodze nie wepchnąłby niechcący pod łóżko lewego kapcia Jarka. Rano Jarek nie musiałby szukać kapcia, a tata nie zająłby w tym czasie łazienki. Niestety, powstałych z winy Kolumba opóźnień nie udało się już nadrobić i ten, który mieszka najbliżej szkoły, spóźnił się całe trzy minuty.

Teraz Jarek pracuje nad udoskonaleniem planu. Rozważa trzy możliwości. Po pierwsze, cofnąć się w przeszłość i przeszkodzić Kolumbowi w wyprawie do Ameryki. Po drugie, przekonać kota, że świnki są niesmaczne. Po trzecie, przyklejać na noc kapcie taśmą klejącą do podłogi.

A wy co byście poradzili Jarkowi?

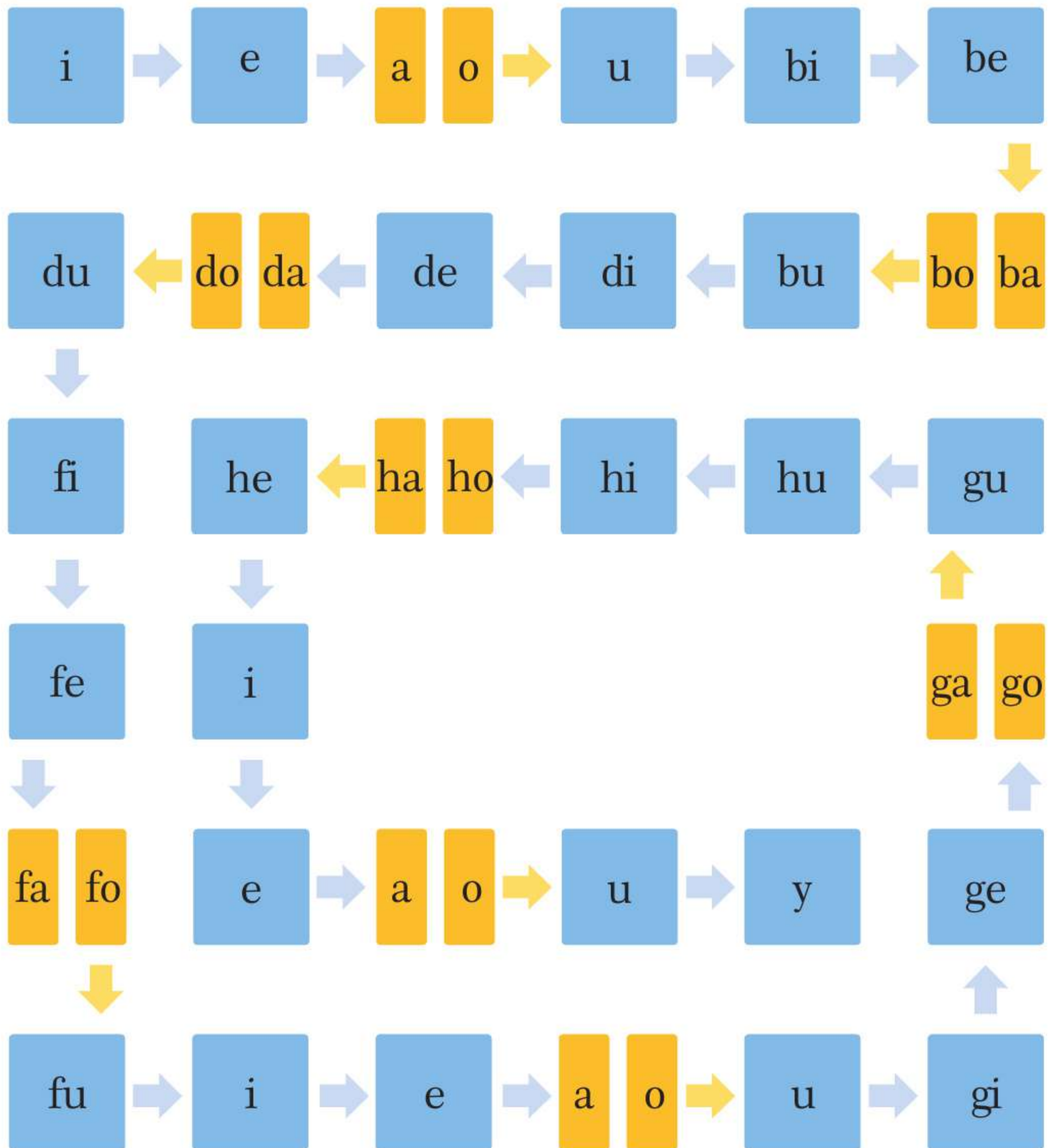
- 1 Kto jest bohaterem opowiadania?
- 2 Jaki plan miał Jarek i dlaczego go stworzył?
- 3 Wyjaśnij, dlaczego Jarek spóźnił się do szkoły.
- 4 Odszukaj w tekście zdanie, które wyjaśnia, kim był Krzysztof Kolumb.
- 5 Powiedz, co robisz, żeby zdążyć na czas do szkoły.

1 Przeczytaj rytmicznie. Kierunek czytania wyznaczają strzałki.

Klasowy kontrakt

Lubie, gdy:

- w klasie panuje spokój,

- w szkole jest czysto,

- bawimy się zgodnie,

- nikt nie przerywa mojej wypowiedzi,

- 1 Powiedz, co lubisz w swojej szkole.
- 2 Co przeszkadza ci w zachowaniu koleżanek, kolegów lub twoim? Powiedz, co możesz zrobić, aby to zmienić.

- koledzy i koleżanki są mili,

- wszyscy są uśmiechnięci,

- pomagamy sobie wzajemnie.

- 3 Razem z koleżankami i kolegami napisz na kartce z bloku rysunkowego klasowy kontrakt. Powieście go w widocznym miejscu w klasie. Przestrzegajcie jego zasad.

Co można zrobić w godzinę?

Na zegarze widzimy poruszające się wskazówki. W ten sposób odmierzają czas. Mała wskazówka pokazuje liczby odpowiadające godzinom. Czy twoim zdaniem godzina to dużo czasu czy mało?

Jedna lekcja wraz z długą przerwą trwa około godziny.

Ślimak winniczek przez godzinę może przejść ścieżkę ponadmetrowej długości.

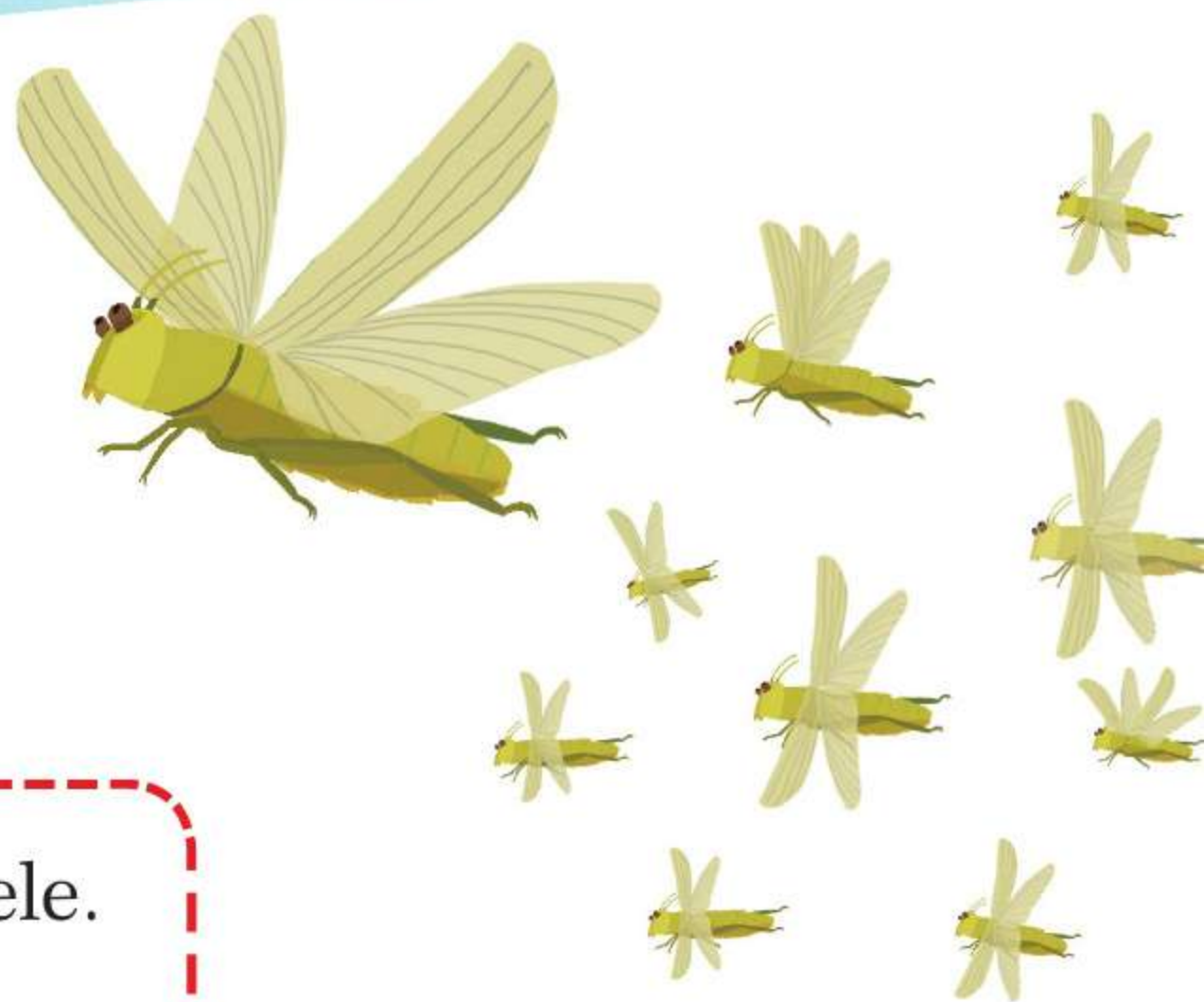
W ciągu godziny możesz przelecieć samolotem z Wrocławia do Warszawy. W ten sposób pokonasz odległość ponad trzystu kilometrów.

WROCLAW

WARSZAWA

Żarłoczna szarańcza, przy sprzyjającym wietrze, może w godzinę przelecieć około stu kilometrów, czyli trasę z Warszawy do Radomia.

W godzinę można zrobić wiele.
Nie marnuj czasu!

- 1 Powiedz, co jeszcze można zrobić w godzinę.
- 2 Zaplanuj, co będziesz robić w ciągu najciekawszej godziny, jaką jesteś w stanie sobie wyobrazić. Pamiętaj, żeby nie przekroczyć wyznaczonego czasu.
- 3 Zastanów się i powiedz, co mogą oznaczać powiedzenia: **czas pędzi, czas się wlecze, iść z duchem czasu.**

Szybko!

Szybko, zbudź się, szybko, wstawaj!

Szybko, szybko, stygnie kawa!

Szybko, zęby myj i ręce!

Szybko, światło gaś w łazience!

Szybko, tata na nas czeka!

Szybko, tramwaj nam ucieka!

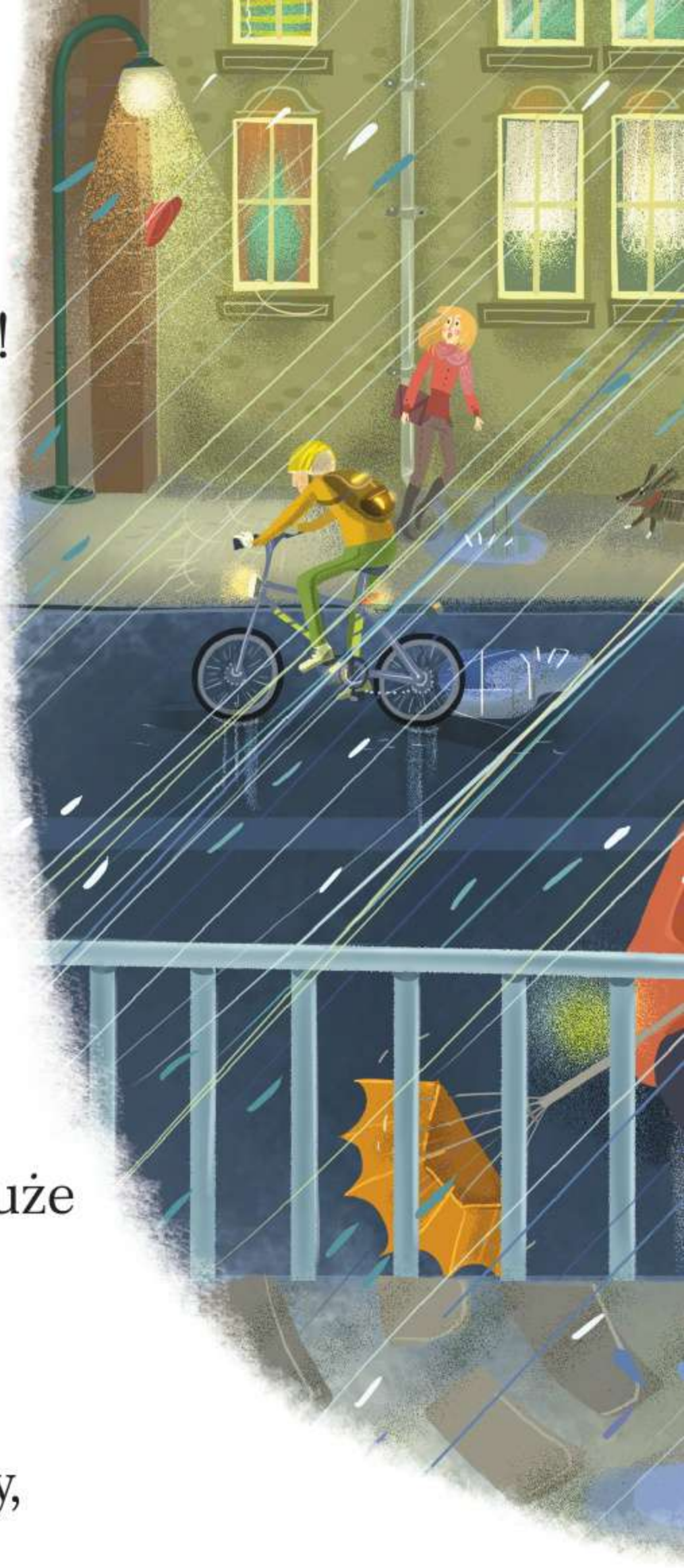
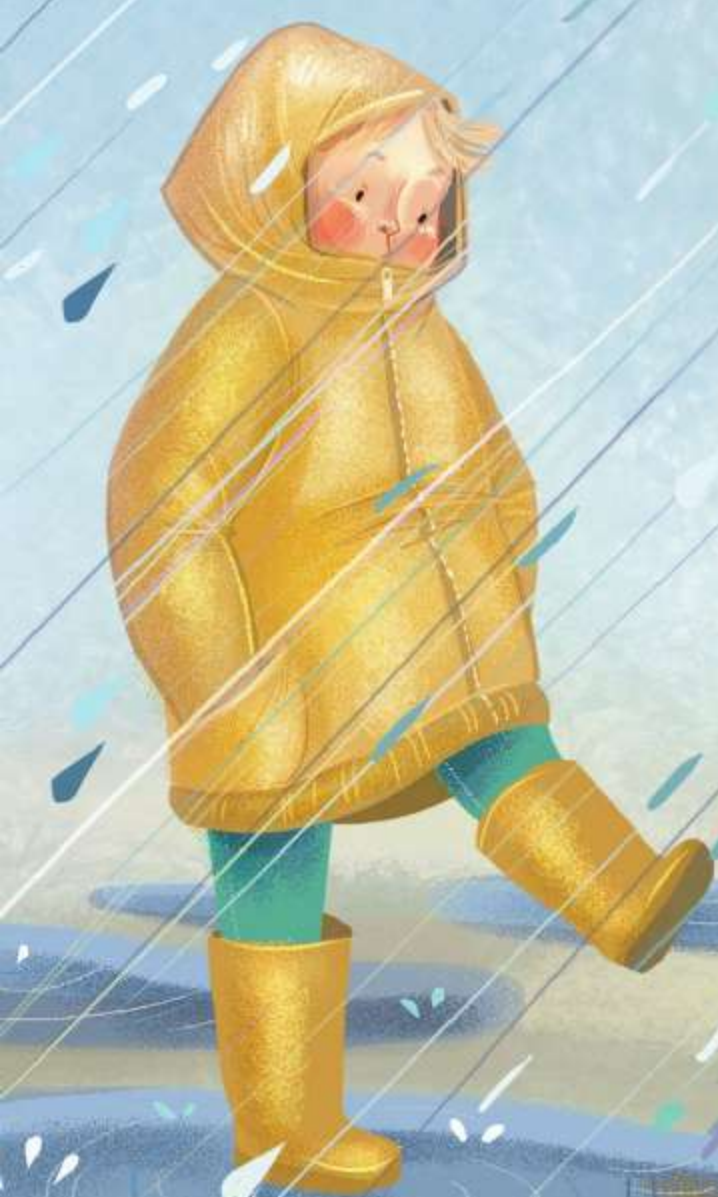
Szybko, szybko, bez hałasu!

Szybko, szybko, nie ma czasu!

Na nic nigdy nie ma czasu...

A ja chciałbym przez kałuże
Iść godzinę albo dłużej,
Trzy godziny lizać lody,
Gapić się na samochody
I na deszcz, co leci z góry,
I na żaby, i na chmury,
Cały dzień się w wannie chlapać
I motyle żółte łapać
Albo z błota lepić kule
I nie spieszyć się w ogóle...

Chciałbym wszystko robić wolno,
Ale mi nie wolno.

e

w zakończeniach
nazw czynności

myję

idę

jadę

łapię

- 1 Przeczytaj zwrotki wiersza na różne sposoby: pierwszą zwrotkę – dość szybko, drugą – wolno.
- 2 Wymień czynności, które bohater wiersza chciałby robić wolno.
- 3 Jak myślisz, co należałoby zmienić w organizacji całego dnia, aby wciąż się nie spieszyć?
- 4 Opowiedz, jak planujesz spędzić wolny czas po zajęciach w szkole.
- 5 Przeczytaj wyrazy zapisane pod rysunkami na marginesie. Przepisz je do zeszytu i zapamiętaj ich pisownię.

Odpoczywanie

Cześć!

To ja, Hania! Ale się dziś namęczyłam! A wszystko przez odpoczywanie. Tak, tak! Bo okazało się, że odpoczywanie to poważna sprawa. Wszystko zaczęło się w piątek wieczorem, kiedy mama powiedziała, że po tygodniu pracy jest bardzo zmęczona i w sobotę chce porządnie odpocząć.

„Świetnie się składa, bo ja też. Odpoczniemy sobie razem” – ucieszyłam się i wyobraziłam sobie, jak będziemy jutro z mamą cały dzień chodzić po domu w piżamach, oglądać telewizję i leniuchować. Super!

Ale w sobotę rano, kiedy wstałam, mama już jadła śniadanie ubrana w... strój kolarski! „Mamo, przecież byłaś zmęczona. Miałyśmy oglądać filmy i leniuchować...” – powiedziałam. „Leniuchować? Przecież umówiłyśmy się, że dziś odpoczywamy!” – teraz mama zamrugnęła oczami. „No właśnie mówię...” – powiedziałam. Zupełnie nie rozumiałam, co ta moja mama wyprawia. „Córeczko, odpoczywać trzeba aktywnie! Ubieraj się szybciotko, zjedz śniadanie i jedziemy” – zawołała mama. „Szybciotko? W sobotę rano? Muuuuszę???” – jęknęłam, a potem zawinęłam się w mój ulubiony koc z rękawami i przysiadłam na kanapie. Mama popatrzyła na mnie i westchnęła: „No trudno, jak sobie chcesz. Ja idę na rower”. I poszła. To znaczy pojechała. A ja zostałam na kanapie. Najpierw trochę poleżałam, potem zjadłam kanapkę, wypiłam kakao i obejrzałam film. A potem pisałam pamiętnik. I czytałam książkę. I właśnie kiedy kończyłam ostatni rozdział, wróciła mama – cała spocona i bardzo zadowolona. „Fantastycznie wypoczęłam!” – zawołała, wytarła pot z czoła i opadła na kanapę. „Ja też” – powiedziałam. Moja mama to jest dziwna czasami, naprawdę. Co to za odpoczynek, gdy się przy nim człowiek poci?

Tak było w sobotę. A w niedzielę okazało się, że jestem już trochę zmęczona tym odpoczywaniem na kanapie. Dlatego bardzo się ucieszyłam, kiedy zadzwonił Henio. Ale jak się okazało, że chce, żebym z nim wyszła na rolki, to już mi trochę radość minęła. Mam rolki, nawet bardzo ładne. Dostałam je na urodziny, ale mało jeździłam, bo to dla mnie jak WF, a ja nie lubię WF-u. Ale Henio tak mnie namawiał, że się zgodziłam. I tak przecież nie miałam nic innego do roboty. Na początku

było okropnie, bo ciągle się przewracałam, ale potem zaczęło mi coraz lepiej wychodzić i nawet mogłam jechać i rozmawiać, bo wcześniej to nie potrafiłam jednocześnie.

Jeździliśmy i rozmawialiśmy o odpoczywaniu, i Henio powiedział, że rozumie moją mamę, bo jak on był na obozie sportowym, to bardzo się zmęczył, ale było super. No i tak nam wyszło, że odpoczynek to jest to, co się lubi robić. Dla każdego co innego. Ja na przykład lubię układać rzeczy w szafie i kąpać się w morzu. No i czytanie bardzo lubię. A Henio nie wie, jak ja mogę odpoczywać podczas czytania. Kiedy on czyta, to się czuje od razu jak w szkole i się szybko męczy, i spać mu się chce. I to dla niego jest jakaś kara, a nie żadne odpoczywanie. No ale wtedy ja mu powiedziałam, że ja też na te rolki wyszłam tylko dlatego, że się nudziłam, ale teraz nie żałuję. No to może jednak żeby odpocząć, trzeba się czasem trochę pomęczyć?

Buziaki-odpoczywaki!
Wasza Hania

PS

Dobrze mieć przyjaciela – można się od niego nauczyć nowych rzeczy. I nowego odpoczywania. A Wy? Co lubicie robić?

Moje zmysły

Dzięki oczom widzimy otaczający nas świat. Możemy rozpoznawać kolory i kształty przedmiotów lub ocenić, czy coś jest blisko czy daleko.

Dotyk pozwala nam poczuć, czy coś jest miękkie czy twarde, zimne lub ciepłe, szorstkie albo gładkie. Dzięki dotykowi czujemy również ból.

Słuch to zdolność rozpoznawania dźwięków. Zmysł ten pozwala porozumiewać się za pomocą mowy oraz zdobywać informacje płynące z otoczenia.

- 1 Wymień zmysły, za pomocą których poznajemy świat.
- 2 Powiedz, co możemy poznać dzięki poszczególnym zmysłom.
- 3 Jak sądzisz, w jaki sposób poznają świat osoby niesłyszące, a w jaki – niewidzące?

Choć tego nie widzimy, na języku jest rozmieszczona ogromna liczba kubków smakowych. Dzięki nim rozróżniamy cztery podstawowe smaki: słodki, słony, gorzki i kwaśny.

Narząd węchu, który znajduje się w nosie, pozwala nam wyczuwać zapachy. Zapach może wpływać na nasz nastrój. Przyjemny aromat pozwala się zrelaksować, a brzydka woń drażni i odrzuca.

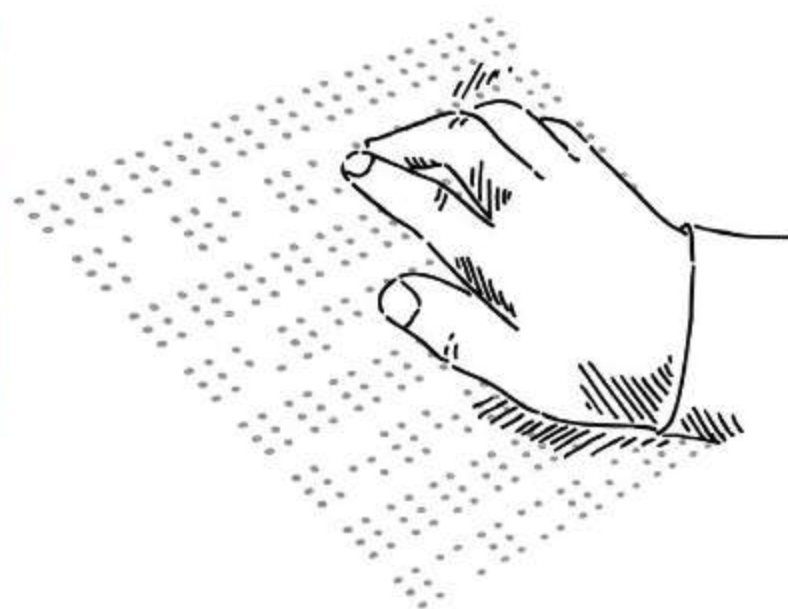
Zmysły

Przez zmysły docierają do nas informacje ze świata. Gdyby nie wzrok, słuch, węch, smak oraz dotyk, nie wiedzielibyśmy zupełnie nic o tym, co dzieje się wokół nas.

Nietoperze „widzą” uszami. Wydają niesłyszalne dla nas dźwięki, a potem nasłuchują ich odbić, czyli echa. W ten sposób mogą w ciemności wyczuć nawet niewielkie przeszkody i namierzyć drobne owady, którymi się żywią.

Osoby, u których jeden ze zmysłów działa gorzej, intensywniej wykorzystują pozostałe zmysły. Osoby niesłyszące porozumiewają się językiem migowym, w którym słowa zostają zastąpione przez gesty.

Niewidomi zaś piszą i czytają, używając alfabetu Braille'a (czytaj: brajla), w którym litery i cyfry zapisuje się za pomocą wypukłych punktów. Rozpoznaje się je dotykiem palców.

- 1 Stań na jednej nodze i utrzymaj się w tej pozycji przez pół minuty. Teraz zrób to samo z zamkniętymi oczami. Kiedy łatwiej było ci utrzymać równowagę?
- 2 Spróbuj jeść obiad z nosem zatkanym jedną ręką. Kiedy lepiej ci smakuje: gdy czujesz jego zapach czy wtedy, gdy go nie czujesz?
- 3 Poszukaj w różnych źródłach ciekawych informacji na temat zmysłów.

Nagranie audycji z czasów II wojny światowej przedstawione trójwymiarowo w ramach projektu „Dotknij dźwięku” realizowanego przez Polskie Radio

Czy można dotknąć dźwięku?

Można! Naukowcy opracowali sposób, który pozwala przedstawić nagranie dźwięku audycji radiowej w taki sposób jak na zdjęciu.

Spróbuj poczuć dźwięk: połóż rękę na kawałku drewna, a potem mocno uderz w niego drewnianym kijem. Co się dzieje z kawałkiem drewna po uderzeniu?

- 1 Przebiegnij bardzo szybko z jednego końca sali gimnastycznej na drugi. Zatrzymaj się i przyłóż rękę do serca. Co czujesz?
- 2 Jak myślisz, w jaki sposób ludzie niesłyszący mogą wyczuwać dźwięki?

Śmieciowy potwór

Wiele śmieci, które wyrzucamy, można jeszcze wykorzystać. Dlatego warto segregować odpady, czyli wkładać szkło, plastik, metal i papier do oznakowanych pojemników. Dzięki temu nie powiększamy wysypisk śmieci.

Zużyte baterie i przeterminowane leki zawierają szkodliwe składniki, dlatego należy je wyrzucać tylko do odpowiednich pojemników.

- 1 Powiedz, z jakich materiałów został wykonany śmieciowy potwór.
- 2 Do których pojemników należy włożyć poszczególne części potwora?
- 3 Dlaczego nie wolno wyrzucać razem z innymi śmieciami przeterminowanych lekarstw oraz zużytych baterii?
- 4 Przepisz do zeszytu w kolejności alfabetycznej wyrazy zapisane pod zdjęciami na marginesie. Zapamiętaj ich pisownię.

U

pudełko

butelka

kubek

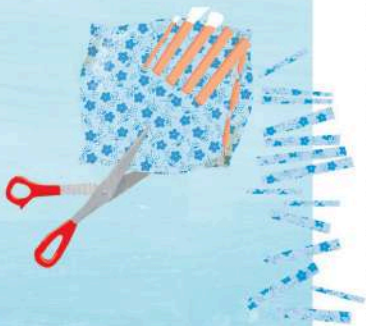

puszka

O Fabianie

Mój kuzyn, Kowalski Fabian,
ciągle wszystko przerabiał.
Ledwie włożył ubranie,
brał się za przerabianie.
Z muszelki robił pędzelki,
z poduszki – słone paluszki,
z parówki – temperówki,
z firanki – wycinanki.
Mówiła mama: „Kochanie!
Zjedz przynajmniej
śniadanie!
Popatrz, co ty wyrabiasz!
Przerabiasz i przerabiasz!”
A Fabian na to: „Co tam!
Najpierw przerobię kota!”
I robił z kota świnkę,
ze świnki robił pacynkę,
z pacynki robił sardynkę,
z sardynki robił dziewczynkę.

Mówił tata: „Fabianie!
Zostaw to przerabianie!
Zamiast wszystko
przerabiać, zacznij lekcje
odrabiać!”

A Fabian na to: „Nie mogę!
Właśnie przerabiam
podłogę!” Gdzie znaleźć
takiego pana, co by
przerobił Fabiana?

ulica Ciekawych Wyrazów

surowce wtórne
– zużyte materiały,
które można
przetworzyć
i ponownie
wykorzystać

Te ogromne ryby stoją na plaży. Wykonano je z surowców wtórnych – plastikowych butelek.

- 1 Przeczytaj wiersz i powiedz, kim jest jego bohater i czym się zajmuje.
- 2 Odszukaj w wierszu i odczytaj wypowiedzi mamy oraz Fabiana.
- 3 Naucz się płynnie czytać wiersz. Zwróć uwagę na właściwą intonację.
- 4 Napisz w zeszycie krótki opis rzeczy wykonanej z odpadów. Poproś dzieci w klasie, aby narysowały tę rzecz zgodnie z twoim opisem.
- 5 Wybierzcie jeden z najciekawszych projektów i spróbujcie na jego podstawie wykonać taką rzecz z odpadów.

liczba pojedyncza
(jeden obiekt)

gazeta

puszka

butelka

słoik

To już
wiem!

Rzeczowniki to nazwy: osób, roślin, zwierząt i rzeczy.

leśnik • drzewo • pies • książka

- 1 Rozejrzyj się wokół siebie i wymień pięć nazw: rzeczy, roślin, zwierząt i osób występujących pojedynczo oraz pięć, które występują po kilka.
- 2 W jakich liczbach może występować rzeczownik?

liczba mnoga
(więcej niż jeden obiekt)

gazety

puszki

butelki

słoiki

Rzeczowniki odpowiadają na pytania: **kto?**, **co?**.
kto? – leśnik • co? – książka, drzewo, pies

To już
wiem!

- 3 Wskaż, które z podanych rzeczowników występują w liczbie pojedynczej, a które – w mnogiej.

butelki, pudełko, tektura, papier, słoiki, puszki,
odpady, pojemnik, leki, bateria

Hans Christian Andersen, przeł. Stefania Beylin

Brzydkie kaczątko

(fragment)

Jakże pięknie było na wsi! Lato było w pełni! [...] W blasku słońca, otoczony głębokimi rowami, stał tam stary dwór; od muru aż po brzeg wody rosły liście łopianu, a były tak wielkie, że pod największymi mogły się zmieścić stojące dzieci; było tam tak dziko jak w najgęstszym lesie. W tym to gąszczu siedziała w swym gnieździe kaczka i wysiadywała pisklęta. Nudziła się, bo trwało to bardzo długo, a rzadko kto ją odwiedzał; inne kaczki wolały pływać po kanałach, niż wchodzić pod liście łopianu, aby z nią pogadać.

Aż wreszcie jedno jajko po drugim zaczęło pękać, słysząc było: „Pip, pip!”, wszystkie żółtka ożyły i wytknęły główki. [...]

1

4

Bawimy się z Noni

2

3

5

6

- 1 Przypomnij sobie czytana przez nauczyciela baśń „Brzydkie kaczątko”. Powiedz, co powinna przedstawiać druga ilustracja.
- 2 Opowiedz o losach bohatera baśni.
- 3 Powiedz, jak mogłaby potoczyć się historia bohatera, gdyby zwierzęta na podwórku inaczej go potraktowały.

Drzewa

Zatęskniły w lesie drzewa
za jesienią...
– Chcemy całe błyszczyć złotem
i czerwienią...
W piękne szaty się przyodziać
jak królowe,
niech kłaniają nam się chmury
granatowe...
A gdy senne już będziemy
i zmęczone,
niechaj jesień nas otuli
mgły welonem...
A gdy wiatr ostatni liść
nam strąci z głowy,
pomalutku
zapadniemy
w sen zimowy...

- 1 Kto i za kim zatęsknił w wierszu?
- 2 Zaobserwuj i powiedz, co zmienia się w przyrodzie jesienią.
- 3 Wykonaj bukiet z jesiennych liści, które spadły z drzew.

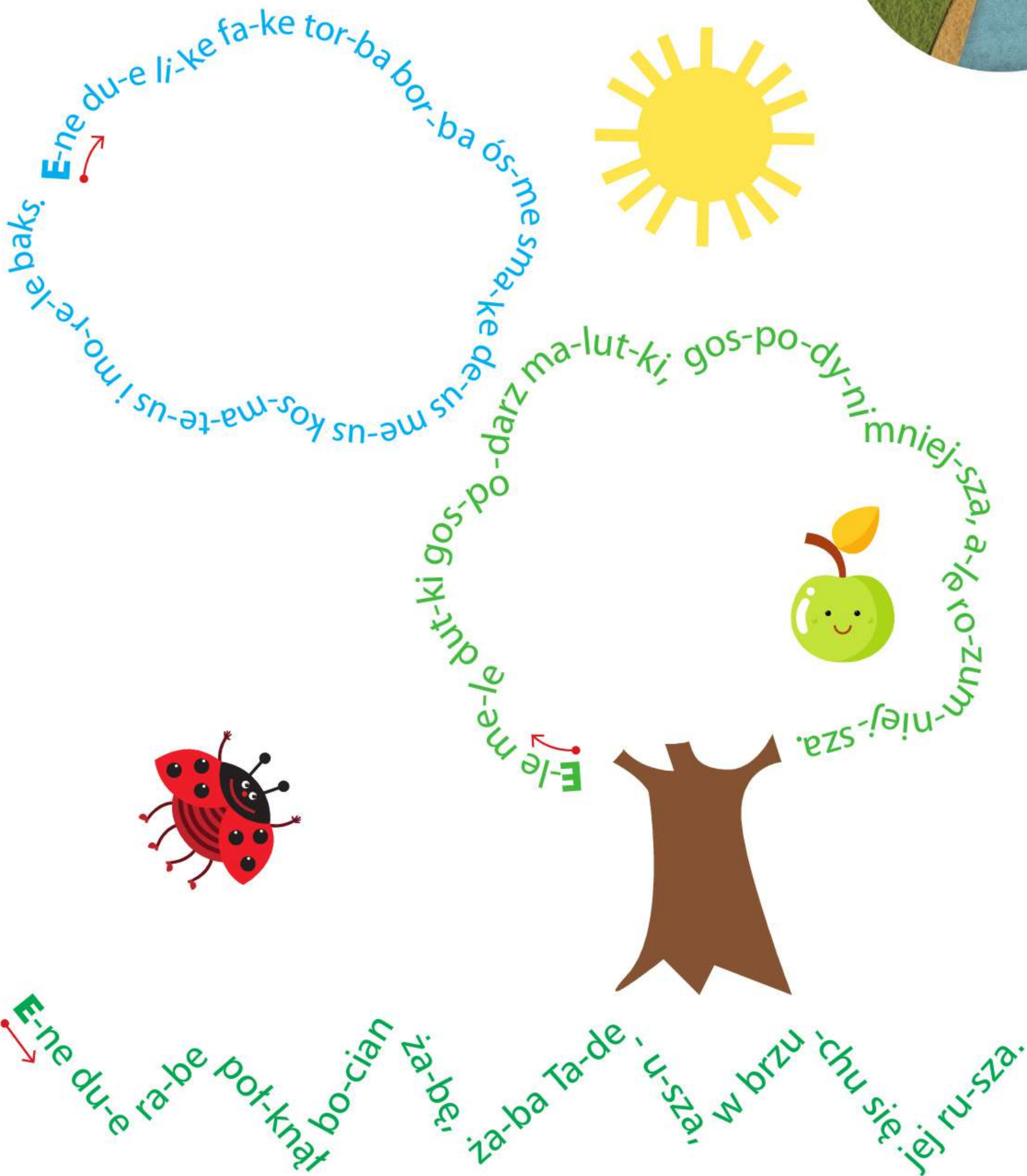

Gimnastyka oka i języka

1 Przeczytaj zdania bez przekręcania kartki.

2 Naucz się rymowanek na pamięć.

Łyżka i widelec

Siostra łyżka,
brat widelec –
ona gruba –
on chudzielec.
Nie przybywał nic na wadze.

Rzekła łyżka:
– Ja ci radzę,
zupki jedz,
bo z zup się tyje.
Popatrz, jaką ty masz cienką szyję!
Wszystkie ci wystają kości.
Długo tak zamierzasz pościć?

– Nie chcę zup,
bo ich nie znoszę.
Jedz je sama,
bardzo proszę!
Dość już tego mam gadania.
Ja jem tylko drugie dania!

- 1 Opowiedz, jak wyglądają i co jedzą bohaterowie wiersza.
- 2 Wyszukaj w wierszu wypowiedzi bohaterów. Powiedz, w jaki sposób zostały one wyróżnione.
- 3 Jaka jest twoja ulubiona potrawa?

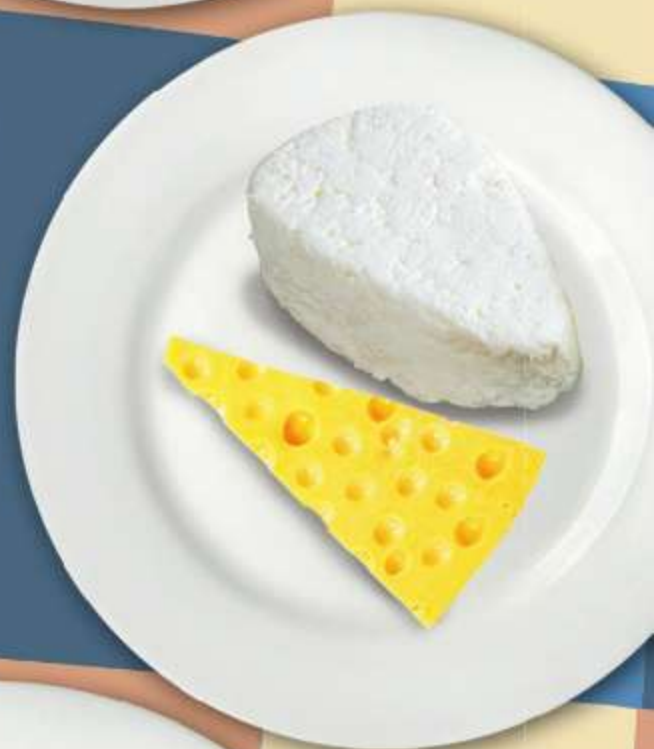

Czy wiesz, co jesz?

Aby rosnać i prawidłowo się rozwijać, należy codziennie jak najwięcej się ruszać, zjadać urozmaicone posiłki i pić dużo wody.

Energii dostarczają nam: kasza, ryż, ciemne pieczywo. Warzywa i owoce zawierają witaminy, a mleko i jego przetwory – wapń potrzebny do budowy kości i zębów. Mięso, drób, jaja, ryby oraz oliwa są też potrzebne ludzkiemu organizmowi. Należy unikać jedzenia słodczy i picia słodzonych napojów.

- 4 Które produkty powinniśmy jeść najczęściej?
- 5 Jak myślisz, dlaczego należy jeść jak najmniej słodczy?
- 6 Powiedz, co jest potrzebne do prawidłowego rozwoju człowieka.

Skąd się wzięło śniadanie?

Każdy dzień powinniśmy zacząć od zjedzenia śniadania. Może to być: chleb, masło, konfitura z wiśni, a do picia aromatyczna herbata. Jak to się stało, że te produkty znalazły się na stole?

Śniadanie to najważniejszy posiłek w ciągu dnia. Daje nam siły do pracy, nauki i zabawy.

- 1 Jakie posiłki człowiek powinien spożywać w ciągu dnia? Który z nich jest najważniejszy? Dlaczego?
- 2 Wymień zdrowe produkty, które powinniśmy jeść na śniadanie.
- 3 Opisz drogę, jaką muszą przejść produkty, z których powstają chleb, konfitura i herbata, zanim znajdą się na stole.

herbata

masło

chleb

konfitury

mleczarnia

piekarnia

smażenie wiśni

śmietana

mleko

wiśnie

- 4 Powiedz, co najbardziej lubisz jeść na śniadanie.

Szkoła gotowania

– Tato, kto cię nauczył gotować? – zapytała Maja. Weszła do kuchni, z której rozchodziły się smakowite zapachy.

– Chodziłem na kurs gotowania – odpowiedział tata, przygotowując na obiad marchewkę z chrzanem i karczochy. W piekarniku czekała już gotowa warzywna zapiekanka.

– A kto nauczy mnie? – chciała wiedzieć Maja. – Bo ja też już chcę coś umieć. Ania potrafi zrobić kanapki, Basia piecze z babcią kruche ciasteczka.

– A ty będziesz mieć dzisiaj po raz pierwszy lekcję w naszej domowej szkole, która nazywa się „Groch z kapustą” – tata zawiązał Mai fartuch. – Nasza specjalność to dania bezmięsne, przygotowane z warzyw prosto z ogrodu.

– Ty będziesz nauczycielem?

– Tak, a kurs rozpoczynamy od grzanek z zieleniną – odpowiedział wesoło tata.

– Jaką zieleniną? – śmiała się Maja.

– Pietruszka, koperek, rozmaryn, szczypiorek i bazylia. To zielenina z naszej grządki – tata wybierał gałązki i układał na desce.

– A co ja mam robić? – pytała z oczekiwaniem Maja.

ch

wymienne na **sz**

– Uwaga! – zawołał tata. – Z tosterka wyskakują grzanki! Ty zdecydujesz, co się ma na nich znaleźć. Mamy tu pomidory, twarożek i pastę z czarnych oliwek.

– Oliwki? Blee – pokręciła głową Maja. – A może zrobimy grzanki z twarożkiem? I posypiemy rzeżuchą z doniczki? A te z pomidorami można ozdobić bazylią. A jak twarożek, to i szczypiorek – Maja smarowała grzanki, przybierała zieleniną i układała kolorowe trójkąty na dużym talerzu.

– Prawdziwe dzieła sztuki! – zachwycił się tata. – Aż szkoda jeść. A my musimy je dać tym głodomorom, twoim braciom... W ten sposób jakoś doczekają do głównego dania.

– A jutro druga lekcja? – upewniła się Maja. – Lekcja w szkole „Groch z kapustą”?

ulica
Ciekawych Wyrazów

karczoch –
warzywo o jadalnych
kwiatach, rzadko
uprawiane w Polsce

groch
groszek

orzech
orzeszek

karczoch
karczoszek

rzeżucha
rzeżuszka

- 1 Powiedz, czego chce się nauczyć Maja.
- 2 Wymień nazwy produktów żywnościowych występujące w tekście.
- 3 Jaką czynność w kuchni lubisz wykonywać najbardziej?
- 4 Jaką potrawę chcesz się nauczyć robić?
- 5 Przeczytaj wyrazy zapisane pod zdjęciami na marginesie. Przepisz je do zeszytu i zapamiętaj ich pisownię.

Ciekawe portrety

Giuseppe Arcimboldo (czytaj: dżiuzeppe arczimboldo), „Lato”

Giuseppe Arcimboldo był włoskim malarzem. Malował niezwykle portrety. Artysta tworzył postacie z warzyw, owoców, liści i kwiatów.

Jego obrazy były bardzo pomysłowe. Czasem wydawały się dziwaczne i zaskakiwały tego, kto je oglądał.

- 1 Powiedz, kim był i czym zastąpił Giuseppe Arcimboldo.
- 2 Wymień warzywa, owoce i inne elementy roślinne, które malarz wykorzystał w swoich kompozycjach.

Bona Sforza*

Warzywa są smaczne i zdrowe. To zdanie zapewne słyszeliście wielokrotnie. Ale czy wiecie, że to królowa **Bona Sforza** wprowadziła w Polsce modę na jedzenie warzyw?

Królowa Bona miała w herbie smoka, który symbolizował cechy jej charakteru: zdecydowanie, stanowczość, odwagę, zdolność przewidywania.

Bona pochodziła z Włoch. Po przybyciu do Polski przekonała się, że polscy kucharze przygotowują ciężkostrawne potrawy. Miała już dosyć mięsa! Chciała warzyw! Próbowwała przekonać dwór królewski, aby zjadał się kalafiorami, brokułami, selerami, porami, szpinakiem i kapustą.

Włoszczyzna, bo tak nazwano warzywa sprowadzane do Polski przez Bonę, to nie jedyna kulinarna nowinka, którą jej zawdzięczamy. Dzięki królowej na polskich stołach zagościły także makarony.

* Sforza – czytaj: sforca

Zaproszenie

kogo?

(imię
i nazwisko
gościa)

Serdecznie zapraszam

Tymka Nowaka

na przyjęcie urodzinowe,

które odbędzie się

27 października

2018 roku

o godzinie 16.00

w sali zabaw Hopsasa

w Smakowicach

przy ulicy Kwiatowej 10.

Zosia Kowalska

na co?

(rodzaj
uroczystości)

kiedy?

(data,
godzina)

gdzie?

(miejsce, adres)

kto?

(imię i nazwisko
osoby zapraszającej)

- 1 Przyjrzyj się zaproszeniom. Powiedz, z jakiej okazji można wręczyć zaproszenie.
- 2 Wymień pięć informacji, które musi zawierać zaproszenie.
- 3 Napisz w zeszycie zaproszenie na imieniny dla wybranej osoby.

Rondelkolandia

Smakołyki dla naszej Pani

Przygotuj:

pomidory,
pomidorki
koktajlowe,
szczypiorek,
koperek,
sałatę,
paprykę,
goździki,
bagietkę,
ser żółty,
rzodkiewkę.

- 1 Wymień produkty, które są potrzebne do wykonania pokazanych na fotografii warzywnych ludzików.
- 2 Opowiedz, w jaki sposób je zrobisz.
- 3 Zaproponuj jeszcze inny sposób wykonania smakowitych przekąsek.

- 1 Odgadnij, jakie fragmenty nazw potraw zostały zasłonięte przez obrazki.

gos

sch

zur

ogi

sół

bar

- 2 Aby sprawdzić, czy udało ci się odgadnąć nazwy potraw, przeczytaj poniższe wyrazy od tyłu.

sogib

igoreip

bahcs

zczsrab

łósor

keruż

Co słyszeć w lesie nocą?

Pohukuje sowa.

Nietoperz lata
bezszelestnie.

Jeleń ryczy głośno
na rykowisku.

Las nocą to niezwykle miejsce.
Zwierzęta prowadzące nocny
tryb życia wydają tajemnicze
odgłosy. Dla wielu z nich
zmierzch i noc
to najlepsza pora
na polowanie.

- 1 Jakie odgłosy można usłyszeć nocą w lesie?
- 2 Wymień zwierzęta, które są aktywne w lesie w dzień, i te, które są aktywne w nocy.

AUUUUUUU

TUP! TUP!

Cichutko tupie jeź.
Zaraz znajdzie coś
smacznego.

Wieczorem słyszeć
wycie wilka.
Właśnie skończył
polowanie.

SZUR
SZUR

Borsuk szeleści wśród liści.
Szuka dżdżownic i gryzoni.

- 3 Jak sądzisz, co może czuć człowiek, który znalazł się nocą w lesie? Dlaczego?

Co nam dają drzewa?

Lubimy, gdy obok domu lub szkoły rosną drzewa.
W upalne dni cień drzew daje przyjemny chłód.
Liście wytwarzają tlen, którego potrzebujemy
do oddychania.

Owoce wielu drzew
są pożywieniem
zarówno ludzi,
jak i zwierząt.

Dla ptaków gałęzie drzew
to przytulne, bezpieczne
mieszkanie.

Drzewa dostarczają ludziom wielu produktów, dlatego co roku wycina się ogromne obszary lasów gospodarczych. W ich miejsce leśnicy sadzą młode drzewka po to, żeby za kilkadziesiąt lat nie zabrakło nam tlenu, cienia, drewna i papieru. Na całym świecie coraz częściej zakłada się plantacje drzew szybko rosnących – tak zwane lasy produkcyjne, aby w dość krótkim czasie (do sześćdziesięciu lat) uzyskać dużą ilość surowca drzewnego.

Z pni drzew ludzie produkują deski, z których powstają meble, drzwi oraz podłogi.

Ludzie potrzebują ognia i ciepła, które daje spalane drewno.

Papier na książki, zeszyty, gazety i czasopisma również jest wytwarzany z drewna.

- 1 Jakie korzyści z drzew mają ludzie i zwierzęta?
- 2 Wymień jak najwięcej przedmiotów, do których wykonania jest potrzebne drewno.
- 3 Co powinni robić ludzie, by nigdy nie zabrakło drzew na naszej planecie?
- 4 Z ostatniego fragmentu tekstu przepisuj do zeszytu rzeczowniki w kolejności alfabetycznej.
- 5 Naucz się płynnie czytać tekst ze strony 62.

Drzewa

Niektóre rośliny mają gruby, zdrewniały pień, który pozwala im rosnać wysoko i mieć jak najlepszy dostęp do światła. Te rośliny to drzewa.

Jedne z najwyższych i najstarszych drzew na świecie rosną w Ameryce Północnej. To **sekwoje** i podobne do nich **mamutowce**. Kilkanaście milionów lat temu tworzyły lasy również na terenie naszego kraju. Pozostały po nich liczne skamieniałości szyszek, nasion, igieł i drewna.

W Afryce pewne drzewo „rośnie do góry nogami”. To **baobab**. Jego gałęzie wyglądają jak korzenie. W potężnym i grubym pniu często tworzy się ogromna dziupla, w której Afrykańczycy przechowują wodę lub zboże.

Drzewa można tak uprawiać i przycinać, że mieszczą się w doniczkach. Ta japońska sztuka nosi nazwę **bonsai** (czytaj: bonzaj). Jej mistrzowie potrafią wyhodować drzewko o dowolnym kształcie.

- 1 Skorzystaj z różnych źródeł informacji (encyklopedii lub internetu) i dowiedz się, jakimi sposobami kształtuje się drzewka bonsai. Ile czasu to zajmuje?
- 2 Rozpoznaj i zanotuj nazwy drzew rosnących w twojej najbliższej okolicy.

Na wycieczkę w góry czy do lasu warto zabrać dokładną mapę terenu. Dzięki niej można odnaleźć właściwą drogę. Bardzo ważne są również tablice informacyjne i drogowskazy. Nie wolno ich niszczyć.

Odbiornik GPS (czytaj: dzi pi es) to nowoczesne urządzenie wskazujące drogę dzięki sygnałom nadawanym przez satelity. A co nam pomoże, gdy technika zawiedzie?

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i powiedz, dzięki czemu znajdziesz właściwą drogę podczas wycieczki.
- 2 Co należy zabrać ze sobą na wycieczkę w góry lub do lasu?

Zachowanie w lesie

Uważajmy na lisy i inne zwierzęta, które nie boją się ludzi. Mogą być chore na wściekliznę.

Nie należy łamać gałęzi drzew, wyrywać mchu i niszczyć żadnych roślin.

W wysokich trawach i na liściach mogą znajdować się kleszcze przenoszące groźne choroby.

Zachowajmy ciszę w lesie, aby nie straszyć jego mieszkańców.

rz

- 1 Jak należy zachowywać się w lesie?
- 2 Jakie niebezpieczeństwa mogą nas spotkać w lesie? Co należy robić, by ich uniknąć?
- 3 Obejrzyj atlas grzybów i sprawdź, które z grzybów są jadalne, a które niejadalne.
- 4 Przeczytaj wyrazy zapisane pod zdjęciami na marginesie. Przepisz je do zeszytu i zapamiętaj ich pisownię.

po spółgłoskach
p, b, t, d, k, g, ch, j, w

Nie niszczy
mrowisk ani innych
siedlisk zwierząt.

trzmie**l**

drzewa

krzew

wrzo**s**

Zbierajmy tylko te grzyby,
o których wiemy, że są
jadalne. Nie depczmy
trujących muchomorów –
one też są potrzebne w lesie.

Adam Wajrak

Tam, gdzie rosną rekordziści

(fragment)

[...] Puszcza to miejsce, gdzie poza żubrami mieszkają też inne olbrzymy. No, może nie mieszkają, ale rosną, bo chodzi o drzewa. Tak jest, Puszcza Białowieska to miejsce absolutnie unikalne pod tym względem – tu rosną najwyższe i najpotężniejsze drzewa w Polsce. Być może nawet zagęszczenie takich olbrzymów jest tu największe w Europie! Owszem, w innych europejskich krajach rosną większe drzewa, ale nigdzie nie ma ich aż tylu w jednym miejscu.

Wbrew pozorom takie olbrzymy nie jest wcale łatwo wytropić. Owszem, grube dęby rzucają się w oczy, ale już strzeliste świerki lub jesiony nie tak bardzo, bo rosną w gęstym lesie. Tak gęstym, że na ogół widać kawałek pnia, a czubek ginie gdzieś w absolutnej zieloności. Dlatego jesień, szczególnie późna, gdy już większość liści opadnie, jest najlepszym czasem na te poszukiwania. [...]

Białowieskie drzewa rosną takie duże, ponieważ nikt nimi się tu nie zajmuje. Myślicie, że na zdrowy rozum powinno być odwrotnie? Otóż nie, drzewa rosną duże tam, gdzie muszą walczyć o przetrwanie i światło z innymi drzewami, gdzie nikt im życia nie „ułatwia” wycinką. Tak samo jak na inne organizmy na drzewa czyhają choroby i pasożyty, które powodują, że te najsłabsze giną, a zostają najsilniejsze.

Wśród drzew i ich wrogów trwa tak samo zażarta walka jak między jeleniami a wilkami. Różnica jest jednak taka, że w świecie zwierząt atak na ofiarę i jej walka o życie mogą trwać kilka minut lub kilka sekund, a w świecie drzew – kilkadziesiąt, a czasami kilkaset lat. A walka jest równie bezwzględna.

Większość olbrzymich drzew rośnie tylko na terenach ściśle chronionych, gdzie zwykły turysta nie ma wstępu. To jest wyzwanie dla was! Spróbujcie poszukać takich gigantów poza parkami narodowymi. Trochę ich jeszcze ocalało. Wiem, bo sam odnalazłem niedawno koło domu dwa olbrzymie dęby. Poszukajcie takich drzew w swojej okolicy. Może gdzieś kryje się rekordzista, o którym nikt jeszcze nie wie? [...]

- 1 Na podstawie tekstu wymień drzewa i zwierzęta żyjące w Puszczy Białowieskiej.
- 2 Powiedz, o co walczą drzewa w puszczy.

Przyjaciół. Kto to taki?

Cześć!

Tu Henio. Ale się zrobiło. No dobrze, ja zrobiłem. Przeczytałem pamiętnik Hani. Tak, teraz wiem, że nie powinienem! Ale wtedy nie mogłem wytrzymać. Okropnie byłem ciekawy, co ona tam ciągle pisze. Ja też próbowałem kiedyś pisać pamiętnik, ale nic mi nie wyszło. Wziąłem zeszyt, usiadłem, napisałem „poniedziałek” i nie wiedziałem, co dalej.

A Hania pisze pamiętnik od pierwszej klasy. Zapisała już prawie cały gruby zeszyt. Pamiętacie? Zgubiła go ostatnio, ale Noni jej pomogła i już znalazła. No i przedwczoraj zostawiła ten znaleziony pamiętnik na ławce i poszła na przerwę. A ja zajrzałem do środka. Akurat tam, gdzie Hania napisała, że jej się podoba Igor. Nic więcej nie zdążyłem przeczytać, bo ja wolno czytam, a Hania szybko wróciła. Przyłapała mnie na tym czytaniu i była zła. Ja też, no bo dlaczego Igor jej się podoba, a nie ja? Ale nic nie powiedziałem. „Przepraszam” też nie, bo z tej złości zapomniałem. A potem Hania w ogóle się do mnie nie odzywała. No to ja do niej też nie.

Na drugi dzień, jak mi nawet „cześć” nie powiedziała i siedziała obok taka obrażona, to zrobiło mi się strasznie głupio. Zupełnie nie wiedziałem, co robić, i pewnie dlatego na przerwie powiedziałem Wiktorowi o tym, co przeczytałem w pamiętniku. Na ucho powiedziałem. I to naprawdę nie moja wina, że Wiktor zapytał na cały głos: „Hania się zakochała w Igorze?”. No bo powiedzcie sami, czy to moja wina, że on źle słyszy, a to było akurat to ucho bez aparatu, i wszyscy w klasie zaczęli się śmiać. Wszyscy oprócz Hani. A po przerwie Hania zabrała swoje rzeczy i przesiadła się do Niny. Ale zanim to zrobiła, powiedziała, że myślała, że jestem jej przyjacielem. Ale teraz wie, że nie jestem, bo przyjaciel to ktoś taki, kto umie dotrzymać tajemnicy. I że w ogóle to wszystko nieprawda, że jej się Igor podobał w pierwszej klasie i że ja nawet nie wiem, co czytam. No i ja już nic nie rozumiem. No bo przecież ona nic nie mówiła, że to jest tajemnica. A skoro to nieprawda, to czemu się obraża? Przecież się przyjaźnimy. To teraz już nie jestem jej przyjacielem? Przez ten durny pamiętnik?

Siedziałem sam w ławce, a potem wróciłem do domu. Też sam. A kiedy babcia zapytała, jak było w szkole, to zawołałem, że to wszystko przez Wiktora, i się rozplakałem. A potem opowiedziałem babci, co się stało.

Babcia westchnęła i powiedziała, że po pierwsze, mam w to nie mieszać Wiktora, bo on nie ma z tym nic wspólnego. Po drugie – że czytanie cudzych pamiętników jest jak kradzież – bo kradnie się cudze myśli, a ja zrobiłem coś gorszego, bo potem jeszcze powiedziałem o tych myślach innym. A nikt nie powinien tak robić, a przyjaciel to już na pewno. Po trzecie – babcia kazała mi natychmiast przeprosić Hanię, bo trzeba szybko naprawiać błędy. No to pobiegłem. I przeprosiłem, ale tylko przez domofon, bo Hania nie chciała mnie wpuścić. A teraz wróciłem i nie wiem, co dalej. I mi wstyd. Jejku, ja naprawdę nie chciałem, żeby tak wyszło, a teraz Hania jest na mnie wściekła i boję się, że już nigdy się do mnie nie odezwie. Babcia mówi, żebym był cierpliwy, bo prawdziwi przyjaciele umieją sobie przebaczać, ale że to może trochę potrwać. No to czekam. Ale się boję.

Wasz Henio
(któremu wstyd)

PS

Hania zadzwoniła wieczorem i powiedziała, że jutro się znowu przesiądzie do naszej ławki. Hurrriiirrrraaaaaa!!!!!!

Kózka Marysia

(fragment)

Kózka Marysia bardzo nie lubiła upałów. Niestety, tego roku lato było nadzwyczaj gorące. Ósmego sierpnia zrobiło się tak gorąco, że pękł termometr! – Chyba tylko kąpiel może mi pomóc – jęknęła kózka i poczłapała w kierunku rzeki.

– Uff, trochę lepiej – parsknęła, pluskając się w wodzie. [...]

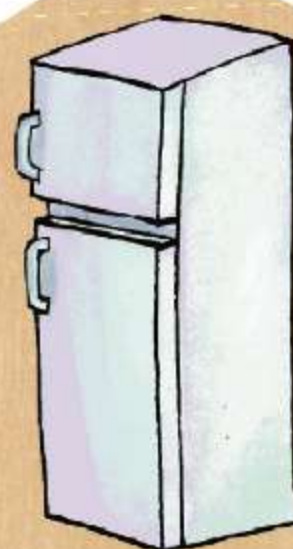
- 1 Opowiedz, co dzieje się na dużej ilustracji.
- 2 Przeczytaj podpisy pod małymi obrazkami. Przepisz je do zeszytu i zapamiętaj ich pisownię.
- 3 Dokończ rozpoczętą historię o kózce Marysi. Wykorzystaj wyrazy zapisane pod obrazkami.

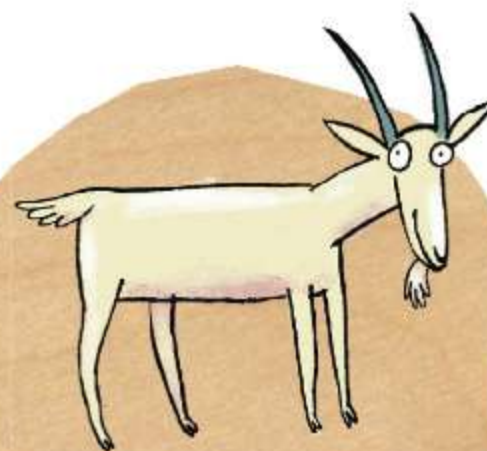
Bawimy się z Noni

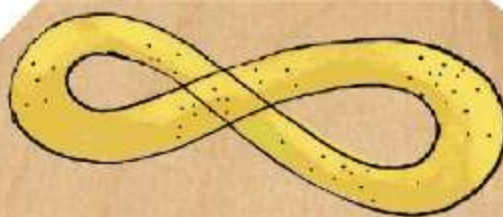
łóżko

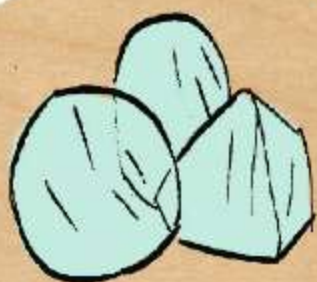
lodówka

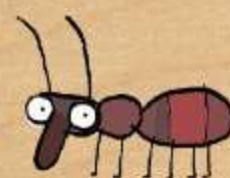
kózka

ósemka

lód

mrówka

bóbr

Kubuś Puchatek

(fragment „Rozdziału IX, w którym Prosiaczek jest zewsząd otoczony wodą”)

Deszcz padał, padał bez końca. Prosiaczek myślał sobie, że nigdy, póki żyje, a miał już on lat bardzo dużo – może trzy, a może i cztery – że nigdy nie widział takiego deszczu. Dzień w dzień, dzień w dzień, deszcz, deszcz i deszcz. [...]

Małe, wyschłe rowki, w których Prosiaczek tak często gmerał, zmieniły się w całe potoki. Małe strumyki, przez które często przechodził w bród, stały się rzekami. A rzeka, na której urwistych brzegach nieraz bawił się wesoło, wystąpiła z koryta i rozlewała się tak szeroko na wszystkie strony, że Prosiaczek zaczynał się zastanawiać, czy nie zaleje ona niedługo jego własnego korytka. [...]

Deszcz padał dalej, a woda każdego dnia wznosiła się coraz wyżej i wyżej, aż dosięgła prawie do okna Prosiaczka. [...] Wtem przypomniał sobie, co Krzyś opowiadał mu o pewnym człowieku na bezludnej wyspie i jak ten człowiek napisał karteczkę, włożył ją do butelki i butelkę wrzucił do morza. I Prosiaczek pomyślał, że gdyby i on napisał coś podobnego i w butelce wrzucił do wody, to może ktoś by się zjawił i przyszedł mu z pomocą. [...] Znalazł ołówek, kawałek suchego papieru i butelkę z korkiem.

I napisał z jednej strony:

POMOCY!
PROSIACEK (JA)

a z drugiej:

TO JA, PROSIACEK. POMOCY, POMOCY!

Potem włożył kartkę do butelki, zakorkował ją tak mocno, jak tylko mógł, wychylił się przez okno tak daleko, jak tylko mógł, aby nie wypaść, i rzucił butelkę tak daleko, jak tylko mógł. Chlup! i po krótkiej chwili butelka zakołysała się na wodzie, a Prosiaczek patrzył, patrzył, jak ona sobie płynie. [...]

„Więc teraz – pomyślał – kto inny będzie musiał coś zrobić i spodziewam się, że zrobi to prędko, bo jeśli nie, będę musiał pływać, a ja tego nie potrafię”. Potem westchnął głęboko i powiedział:

– Chciałbym, żeby tu był Puchatek. Byłoby nam rażniej we dwóch. [...]

W trzy dni potem siedział sobie Puchatek na drzewie... I właśnie trzeciego dnia rano przypłynęła do niego butelka Prosiaczka. [...]

– Tu chyba jest jakaś wiadomość – mruknął do siebie – to pewne. A ta litera to jest P i ta też, i ta też, a P to pewnie znaczy Puchatek, czyli że jest to bardzo ważna wiadomość dla mnie, a ja nie mogę jej odczytać. Muszę pójść do Krzysia albo do Sowy, albo do Prosiaczka, bo oni są Uczeni i umieją wyczytać to, co tu jest napisane, to mi powiedzą, co ta wiadomość oznacza. Ale jak się do nich dostać? Nie umiem przecież pływać. Masz ci los! [...]

Więc wziął swój największy garnek i umocował na nim pokrywkę. [...] Puścił swój statek na wodę i sam wskoczył do niego. [...]

Krzyś mieszkał na samym skraju Lasu. Deszcz padał, padał bez końca, ale woda nie mogła dosięgnąć jego domu. [...] Sowa Przemądrzała przyfrunęła nad wodę, by powiedzieć „Jak się masz!” swemu przyjacielowi Krzysiovi. [...]

- Czy widziałaś Puchatka?
- Nie. [...]
- Ach, Puchatku, Puchatku! – zawołał Krzyś. – Gdzie jesteś?
- Tu jestem – odezwał się mrukliwy głos tuż za nim.
- Puchatku!

Padli sobie w objęcia.

– Jak się tu dostałeś? – spytał Krzyś, gdy mógł wreszcie wydobyć z siebie słowo.

– Na moim statku – odparł dumnie Puchatek. – Otrzymałem bardzo ważną wiadomość przysłaną mi w butelce. Ale skutkiem wody, która nalała mi się do oczu, nie mogłem jej odczytać. Więc przywożę ją do ciebie. Na moim statku.

Z tymi dumnymi słowy wręczył Krzysiowi wiadomość.

– Ależ to od Prosiaczka! – zawołał Krzyś, gdy przeczytał kartkę. [...] – Musimy natychmiast iść mu na ratunek. [...] Ach, Puchatku, co my teraz zrobimy? [...]

– Możemy popłynąć na twoim parasolu – rzekł Puchatek. [...]

I nagle Krzyś zrozumiał, że jest to naprawdę możliwe. Otworzył swój parasol i wsadził go do wody szpicem w dół. Parasol popłynął, lecz chygotał się na wodzie. Puchatek wlaź do środka. [...]

Potem, gdy obydwaj weszli do środka, parasol przestał się kiwać. [...]

Możecie sobie wyobrazić radość Prosiaczka, gdy wreszcie statek ukazał się jego oczom. Później, po wielu latach, lubił sobie wspominać, jak to znajdował się w Bardzo Wielkim Niebezpieczeństwie podczas Straszliwej Powodzi [...].

- 1 Wymień bohaterów opowiadania.
- 2 Jak długotrwały deszcz zmienił okolice domu Prosiaczka?
- 3 Opowiedz, co się stało, gdy Prosiaczek był otoczony wodą.

Na niezgodę życia szkoda

Felek z Witkiem siedzą obrażeni.
Chłopiec 1 i Chłopiec 2 rozmawiają na stronie.

CHŁOPIEC 1

Co to za gradowe chmury?
Tamten smutny, ten ponury.

CHŁOPIEC 2

Iskry w oczach, miny brzydkie.

CHŁOPIEC 1

Czekaj! To jest Felek z Witkiem!

CHŁOPIEC 2

Jak to?! A gdzie przyjaźń wielka,
co łączyła z Witkiem Felka?

Podchodzą do Witka i Felka.

CHŁOPIEC 1

Cześć. Jak leci?

FELEK i WITEK niechętnie

Cześć. Jak komu.

CHŁOPIEC 1

Coś się stało?

CHŁOPIEC 2

Coś wam pomóc?

FELEK wyniośle

Nie. Przekażcie tej osobie,
że z niej sobie nic nie robię.
Jest jak pył, jak kurz, powietrze.

WITEK z gniewem

A od pana w szarym swetrze
to ja nawet szpinak wolę.

CHŁOPIEC 1 i CHŁOPIEC 2

Szpinak?

WITEK

Szpinak i fasolę!

FELEK

A od niego lepsze śledzie!

WITEK

A od...

CHŁOPIEC 1

Skończmy o obiedzie.
O co chodzi?

FELEK

Miałem piłkę...

WITEK

E tam, piłkę! Śliwkę zgniłą!
Lata krzywo, jajowata...

FELEK

Prosto lata!

WITEK

Tratatata!
Zgubił sam, a na mnie zwała.

FELEK

Bo zgubiłeś!

WITEK

Tralalala!

Wchodzi Zosia i wyciąga zza pleców piłkę.

ZOSIA

Czy to przez nią wojna cała?

FELEK zaskoczony

Tak! Gdzie była?

ZOSIA

Tam wisiała.

FELEK

W szatni? W torbie? A! No jasne!
Niech się w głowę pustą trzasnę!
Wybacz, Witek, gapa ze mnie!
Było trochę nieprzyjemnie...

WITEK

Wiem, to także moja wina.
Też przepraszam za ten szpinak.

Za fasolkę i za zgniłkę.
Chodźmy wszyscy zagrać
w piłkę!

CHŁOPIEC 1

No. Tak lepiej. Znow jest zgoda.

CHŁOPIEC 2

Na niezgodę życia szkoda.

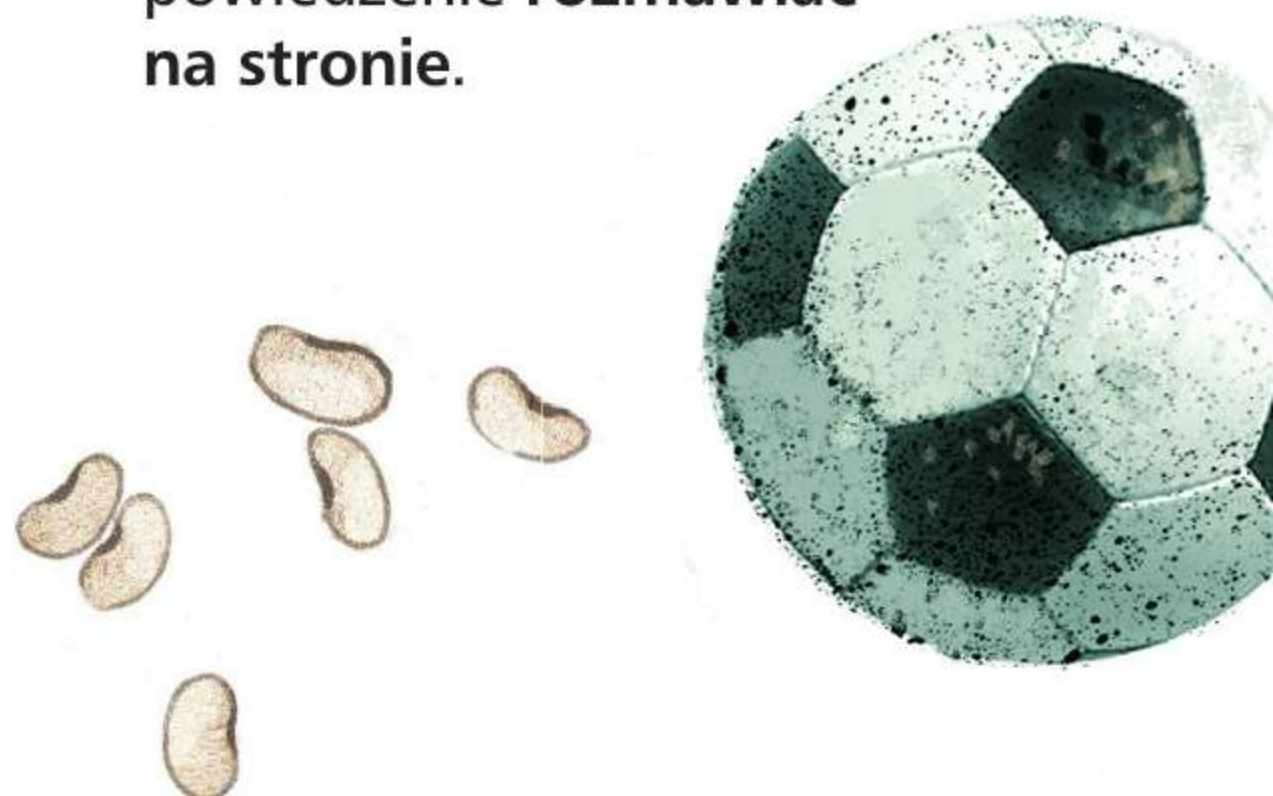
FELEK ze skruchą

A już bójka była blisko.

ZOSIA

Hej! Kto pierwszy na boisko?!
Śmieją się i wybiegają wszyscy razem.

- 1 Wyjaśnij znaczenie tytułu „Na niezgodę życia szkoda”.
- 2 Opowiedz o sytuacji, która sprawiła, że dwaj przyjaciele się pokłócili.
- 3 Powiedz, co powinni zrobić chłopcy, by w przyszłości uniknąć kłótni.
- 4 Dowiedz się, co oznacza powiedzenie **rozmawiać na stronie**.

Kronika klasowa

Wrażenia po spektaklu

Dziś oglądaliśmy przedstawienie,
na które zaprosiła nas klasa 2b.

Zapraszamy na przedstawienie
pod tytułem „Na niezgodę życia szkoda”,
które odbędzie się 20 października
o godzinie 14.00 w sali gimnastycznej.
Aktorzy z klasy 2b

Chłopcy, którzy wcielili się w role Felka
i Witka, grali tak, jakby naprawdę się
kłócili. Wszystkim bardzo
się podobało. Aktorzy
otrzymali brawa na stojąco!

- 1 Przeczytaj notatkę z klasowej kroniki.
Jakie informacje są w niej zawarte?
- 2 Powiedz, czego o przedstawieniu można się
dowiedzieć z zaproszenia.
- 3 Przygotujcie w klasie przedstawienie
„Na niezgodę życia szkoda”. Wykonajcie
rekwizyty, przydzielcie role i nauczcie się
deklamować tekst.

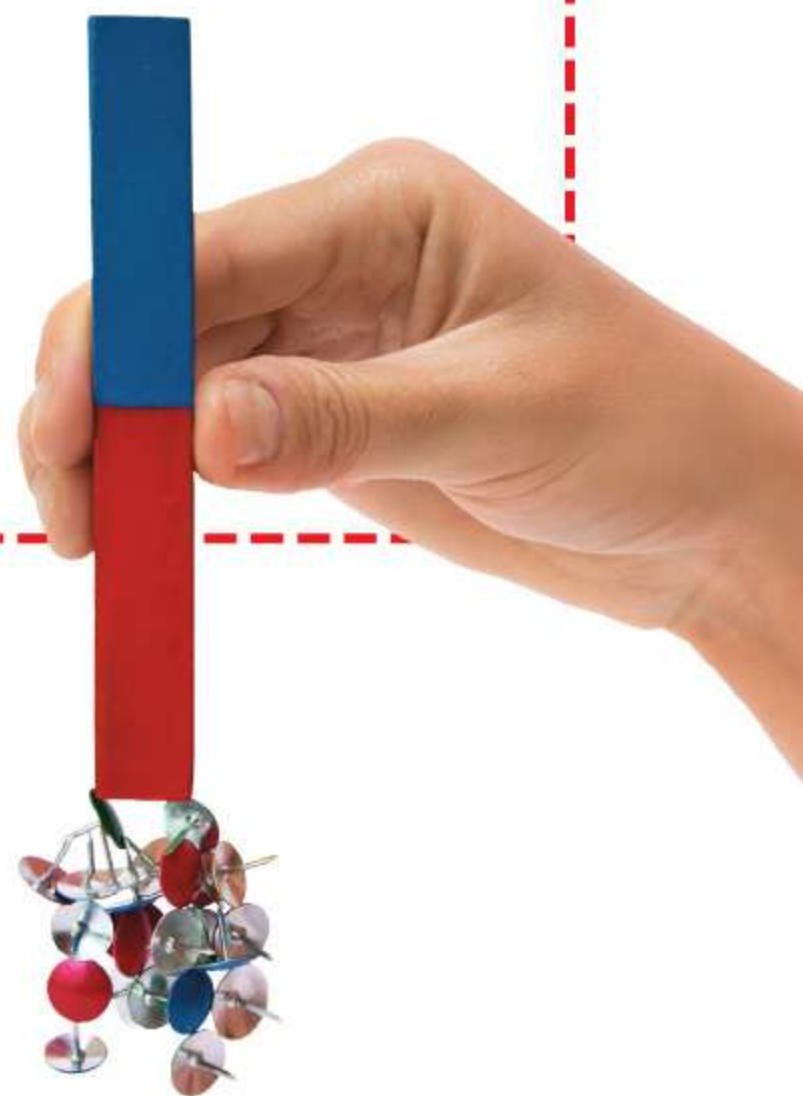
Przyciąganie

Sposób, w jaki działa magnes na niektóre przedmioty, możemy porównać do tego, jak przyjaciele reagują na siebie. Bardzo się lubią, ale czasem kłócą. Krótko mówiąc – przyciągają się lub odpychają.

Czy metalowe przedmioty mogą działać jak magnes? Tak! Weź stalowy gwóźdź, potrzyj nim kilkanaście razy o magnes (zawsze w tę samą stronę) i zobacz, jak teraz on sam przyciąga metalowe przedmioty. Mówimy wtedy, że gwóźdź został namagnesowany.

- 1 Sprawdź, które przedmioty przedstawione na ilustracji przyciąga magnes.
- 2 Zastanów się i powiedz, w jaki sposób (bez zanurzania ręki) można wyciągnąć stalowy spinacz leżący na dnie szklanki z wodą.

Pory roku

W Polsce występują cztery pory roku: wiosna, lato, jesień i zima. Pory roku powtarzają się w tej samej kolejności każdego roku.

Wiosną, dzięki opadom deszczu i roztopom, rośliny zaczynają się rozwijać. Na drzewach pojawiają się liście. Zwierzęta budzą się z zimowego snu, a ptaki wracają z ciepłych krajów. Dni stają się coraz dłuższe i cieplejsze.

Latem temperatura powietrza jest najwyższa w ciągu roku. Dojrzewają zboża i niektóre owoce. Młode zwierzęta uczą się samodzielności. Zazwyczaj mocno świeci słońce, jednak zdarzają się gwałtowne burze z silnym wiatrem.

Jesienią robi się chłodniej, często pada deszcz i wieje wiatr. W sadach i ogrodach są zbierane owoce i warzywa. W lesie pojawiają się grzyby i kwitną wrzosi. Z drzew spadają liście, a zwierzęta gromadzą zapasy jedzenia i szykują się do zimowego snu.

Zimą zwierzętom trudno znaleźć pożywienie. Większość roślin przechodzi w okres spoczynku. Zdarzają się silne mrozy i obfite opady śniegu. Często wieją wiatry, które powodują zamiecie śnieżne i powstawanie zasp.

- 1 Wymień kolejne pory roku. Powiedz, kiedy się rozpoczynają.
- 2 Opowiedz, co się dzieje w przyrodzie wiosną, latem, jesienią i zimą.
- 3 Jakie zwiastuny pór roku lubisz, a jakich nie lubisz?

Rodzina deszczów

W pewien dzień mglisty, listopadowy
Rodzinie deszczów przyszło do głowy,
Aby się razem wreszcie zebrać
I już od rana... lało jak z cebra.

Tata-deszcz basem w rynnach śpiewał,
Grała do wtóru mama-ułewa.
Gadały ciurkiem jedna przez drugą
Dwie mokre ciotki – słota z szarugą.

Maleńki deszczyk przybiegł z płaczem,
Bo ktoś go nazwał: kapuśniaczek,
A on poczeka tydzień jeszcze
I będzie całkiem dużym deszczem.

Kuzynka-mżawka, w mgiełkach cała,
Urocza, wiotka i nieśmiała,
Szalik utkała z kropelek stu
Na imieniny brata-dżdżu.

Wszyscy się czuli tak wspaniale,
Że rozstać się nie chcieli wcale.
Ogromni, duzi, średni, mali,
Całą rodziną tydzień lali.

- 1 Powiedz, kiedy spotkała się rodzina deszczów.
- 2 Wymień rodzaje deszczów, o których mówi się w wierszu.
- 3 Co robili członkowie rodziny deszczów?
- 4 Opowiedz o swojej deszczowej przygodzie.
- 5 Wymyśl własną nazwę dla jakiegoś rodzaju deszczu i opowiedz, jaki on jest.
- 6 Naucz się płynnie czytać wiersz.

Stacja meteorologiczna

Skąd wiemy, jaka jutro będzie pogoda? Odpowiedź wydaje się prosta. Trzeba obejrzeć prognozę w telewizji lub sprawdzić w internecie. Jednak ktoś musiał te informacje wcześniej przygotować. Wszystko zaczyna się w miejscach zwanych ogródkami meteorologicznymi, takich jak na zdjęciu. To tu znajdują się przyrządy do pomiaru różnorodnych zjawisk zachodzących w powietrzu.

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opracowuje prognozę pogody na podstawie informacji z takich ogródków w całej Polsce. Przewidywanie pogody wcale nie jest łatwe. Powietrze, które nas otacza, jest w ciągłym ruchu.

Wnętrze klatki meteorologicznej z przyrządami

Stacje meteorologiczne są wyposażone w przyrządy, które służą do pomiaru i rejestracji tych zmian. Temperaturę powietrza mierzymy termometrem, kierunek i prędkość wiatru – wiatromierzem, opady – deszczomierzem, a ciśnienie powietrza – barometrem.

Najprostszym przyrządem do określania zachmurzenia nieba jest ludzkie oko. Synoptykom pomagają zdjęcia satelitarne.

- 1 Wyszukaj w tekście nazwę instytutu, który zajmuje się opracowywaniem prognozy pogody.
- 2 Wymień przyrządy potrzebne do przewidywania pogody.
- 3 Jak myślisz, kto najczęściej korzysta z prognozy pogody? Dlaczego?

ulica
Ciekawych Wyrazów

synoptyk –
osoba
przygotowująca
prognozę pogody

Jesienna pogoda

Na początku jesieni bywa jeszcze ciepło, ale z każdym dniem robi się chłodniej. Za oknem pokazuje coraz niższą temperaturę.

Gdy świeci piękne , mówimy, że nastąpiła złota polska jesień. Można zobaczyć też małe pajęczki, które unoszą się na cienkich niciach – to babie lato. Częściej jednak niebo pokrywa się . Tylko od czasu do czasu wychyla się zza . Całymi dniami może padać , a pod koniec jesieni – nawet . Na drogach kierowcom przeszkadza gęsta , która utrzymuje się niekiedy wiele godzin.

- 1 Powiedz, jakie wyrazy w tekście zostały zastąpione rysunkami.
- 2 Opisz jesienną pogodę.
- 3 Powiedz, co to jest babie lato.
- 4 Jaką pogodę jesienną lubisz najbardziej? Powiedz dlaczego.
- 5 Jak ciekawie można spędzać czas w jesienne deszczowe dni?

Wiatr

Ochrona praw autorskich

Zapis dostępny
w wydaniu drukowanym

- 1 Powiedz, jak zachowywali się bohaterowie wiersza, gdy przyszedł do nich wiatr.
- 2 Powiedz, jak wyobrażasz sobie wiatr opisany w wierszu.
- 3 Jak można bawić się na wietrze?

Rodzaje zdań

- **zdanie oznajmujące**

Dzisiaj jest ładny dzień.

- **zdanie pytające**

Która jest teraz godzina?

- **zdanie rozkazujące**

Nie wybiegaj na ulicę.

Każde z podanych rodzajów zdań może dodatkowo wyrażać emocje – wtedy kończy się wykrzyknikiem i jest nazywane **zdaniem wykrzyknikowym**.

Nie wybiegaj na ulicę!

Znaki przestankowe

Dziela tekst i ułatwiają jego zrozumienie, wyrażamy za ich pomocą uczucia i emocje.

kropka ●

przecinek ,

wykrzyknik !

myślnik —

znak zapytania ?

wielokropek ● ● ●

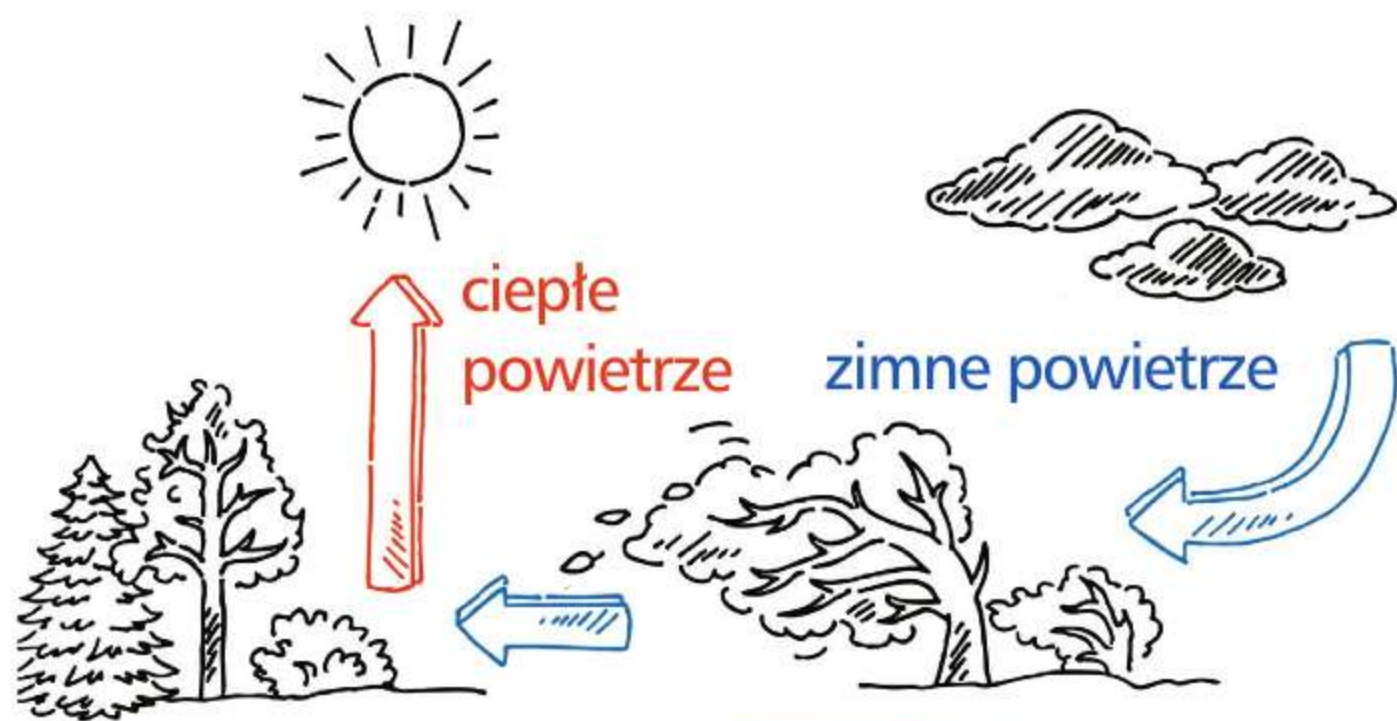
- 1 Wymień rodzaje zdań.
- 2 Powiedz, jakie znaki przestankowe możesz spotkać w tekście. Do czego one służą?
- 3 Wskaż, które z podanych zdań jest oznajmujące, które – pytające, a które – rozkazujące.

Dlaczego tak nagle zrobiło się zimno? Jesienny wiatr był wyjątkowo chłodny. Mama powiedziała: Włóż czapkę.

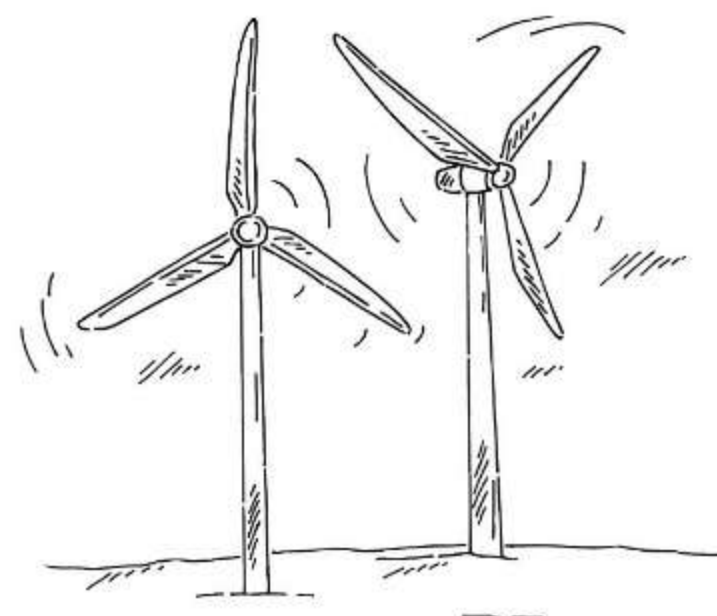
Wiatr

Wiatr przynosi ludziom równie wiele szkód, jak korzyści. Bez niego nasz świat wyglądałby zupełnie inaczej.

Wiatr potrafi kręcić się w kółko. Tak właśnie dzieje się w trąbach powietrznych – jednych z najszybszych i najgroźniejszych wiatrów na Ziemi. Zrywają one dachy z domów, łamią drzewa i sprawiają, że woda zalewa całe miasta.

Gdy świeci słońce, to niektóre obszary na Ziemi ogrzewają się szybciej niż pozostałe. Ciepłe powietrze, które znajduje się nad tymi obszarami, staje się lżejsze i unosi się do góry. Na jego miejsce dołem przyływa zimniejsze i cięższe powietrze z mniej ogrzanych obszarów. Ten ruch powietrza nazywamy **wiatrem**.

Ludzie nauczyli się korzystać z wiatru. Dawniej budowali młyny. Wiatr obracał skrzydłami wiatraka, a te uruchamiały żarna do mielenia ziaren zbóż na mąkę. Dziś ruch skrzydeł wiatraka jest zamieniany na prąd elektryczny.

- 1 Popatrz za okno. Czy wieje wiatr? Czy jest silny? W którą stronę wieje? Jak można to rozpoznać?
- 2 Jeśli masz latawiec, wyjdź z nim na dwór i spróbuj go puszczać kilka dni z rzędu. Kiedy latał najlepiej? Zastanów się dlaczego.
- 3 Skorzystaj z różnych źródeł informacji (książek, czasopism) i dowiedz się, jak należy zachować się podczas silnego wiatru.

Barbara Kosmowska

Słowa odlatują jak ptaki

(fragment książki „Dziewczynka z parku”)

[...] W pokoju Andzi był porządek. Porządek miał cieszyć mamę, ale nie cieszył. Martwił i ją, i Andzię, bo kiedy wszystko leży równo na swoim miejscu, to bardziej się sprząta w swoim pokoju, niż się w nim mieszka.

Po pogrzebie taty babcia powiedziała, że trzeba cierpliwie poczekać, a wszystko wróci do normy. Andzia nie rozumiała zbyt dobrze, co to znaczy, więc sprawdziła w słowniku. Ta norma, na którą miały z mamą poczekać, była jakąś ustaloną, ogólnie przyjętą zasadą.

Widocznie babcia się pomyliła – pomyślała wtedy Andzia. – Ani jej, ani mamie nie była potrzebna żadna zasada, tylko tata. Nie musiałby wstawać z łóżka czy chodzić do pracy. Przecież obie z mamą dobrze sobie radziły, gdy chorował.

Andzia patrzy na zdjęcie z tatą i ma do niego żal, że się do niej uśmiecha tylko ze ściany.

– Powinieneś tu być i zrobić coś takiego, żeby mama też zaczęła się uśmiechać – wyszeptała Andzia. A potem rozłożyła książki i usiadła do lekcji.

Późnym wieczorem zajrzała do niej mama.

– Czytasz książkę, Andziu? – zapytała, stojąc w progu.

– Tak. Wesołą. – Andzia szybko znalazła jakiś przypadkowy uśmiech.

– Jeśli chcesz, możemy spać razem.

Mama często przychodziła do Andzi z taką propozycją. A ona codziennie na nią czekała. Czasami udawała, że czyta, a czasami, że zasypia. Ale tak naprawdę zawsze nasłuchiwała kroków mamy. [...]

– Kiedy już przestaniesz być smutna, mogłybyśmy pójść do parku – powiedziała cicho.

– Możemy się tam wybrać nawet jutro – odrzekła mama.

– To za szybko. – Andzia pokręciła przecząco głową.

– Myślisz, że jestem smutna? – Głos mamy niebezpiecznie zadrżał. – Bardzo się staram, żeby było... jak dawniej – dokończyła.

– Wiem – szepnęła Andzia i pocałowała mamę w policzek. [...]

- 1 Wymień bohaterki fragmentu lektury. Powiedz, co wydarzyło się w życiu rodziny Andzi.
- 2 Co czuła Andzia, kiedy patrzyła na zdjęcie z tatą?
- 3 Jak myślisz, dlaczego porządek w pokoju Andzi nie cieszył jej mamy?
- 4 Na co czekała Andzia codziennie wieczorem? Jak sądzisz dlaczego?
- 5 Porozmawiajcie w klasie, na czym polegała pomyłka babci, o której wspomina Andzia.
- 6 Przeczytaj całą książkę o losach Andzi i zastanów się, dlaczego autorka nadała książce tytuł „Dziewczynka z parku”.

Abecadło muzyczne

Wartości rytmiczne. Fonogestyka

Wartości rytmiczne

cała nuta

ta-a-a-a

półnuta

ta-a

ćwierćnuta

ta

ósemka

ti

Fonogestyka – sposób pokazywania dźwięków ręką

do¹

sol

mi

fa

- 1 Zastanów się i powiedz, która wartość rytmiczna trwa najdłużej, a która – najkrócej.
- 2 Spróbuj opanować nazwy czterech dźwięków wyrażone za pomocą fonogestyki.

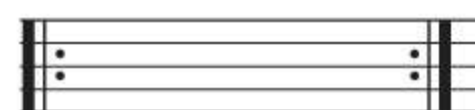
Abecadło muzyczne

Znaki muzyczne

Muzyczny znak powtórzenia

Jeżeli chcemy powtórzyć fragment utworu muzycznego, umieszczamy go na pięciolinii między takimi znakami.

Muzyczne znaki siły dźwięku

p

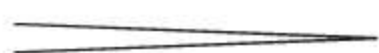

Ten znak oznacza, że mówimy, recytujemy, śpiewamy lub gramy *piano*, czyli **cicho**.

f

Ten znak oznacza, że mówimy, recytujemy, śpiewamy lub gramy *forte*, czyli **głośno**.

Ten znak oznacza, że mówimy, recytujemy, śpiewamy lub gramy **coraz ciszej**.

Ten znak oznacza, że mówimy, recytujemy, śpiewamy lub gramy **coraz głośniej**.

- 1 Zapamiętaj znaki powtórzenia i siły dźwięku. Wskaż te znaki w zapisie nutowym.

- 2 Wyrecytuj wierszyk „Siała baba mak” na różne sposoby: *piano*, *forte*, coraz ciszej i coraz głośniej.

Abecadło muzyczne

Głosy ludzkie

Głos jest jak instrument, który zawsze mamy ze sobą. Został nam dany jeden na całe życie.

Wyróżniamy głosy dziecięce, żeńskie i męskie. O ich rodzaju decydują: płeć i wiek człowieka, wysokość i barwa głosu.

sopran – wysoki głos dziecięcy lub kobiecy

alt – niski głos dziecięcy lub kobiecy

tenor – wysoki głos męski

bas – niski głos męski

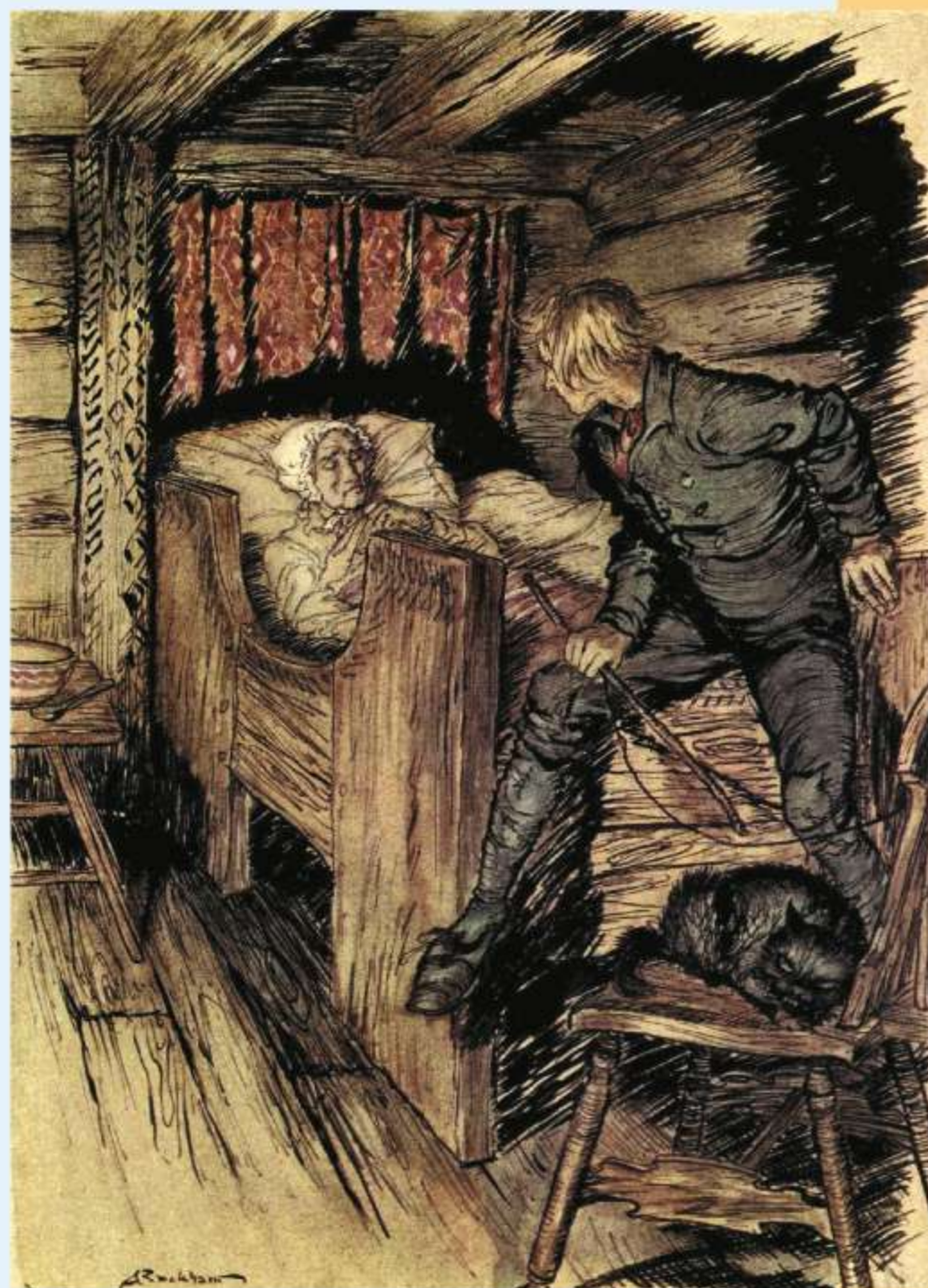
- 1 Jaki może być ludzki głos?
- 2 Wymień nazwy czterech głosów ludzkich.
- 3 Jak myślisz, skąd wydobywa się głos człowieka?
- 4 Zastanów się i powiedz, jakie rodzaje głosów mają członkowie twojej rodziny.

Piórką, dźwiękiem i pędzelkiem

Claude Monet (czytaj: kłod mone),
„Kobieta z parasolką i chłopcem”

Arthur Rackham, „Peer Gynt”
(czytaj: artur rakam, per gynt)

- 1 Wysłuchaj fragmentów utworów Edwarda Griega (czytaj: griga) „Poranek” i „Śmierć Azy” z cyklu „Peer Gynt”.
- 2 Jak sądzisz, czy zaprezentowane obrazy mogłyby być ilustracją do wysłuchanych fragmentów utworów?
- 3 Powiedz kilka zdań na temat wybranego fragmentu utworu.
- 4 Narysuj ilustrację do wybranego fragmentu muzyki.

Kajaki

W czasie wakacji Ksawery i Cyryl pojechali na smoczy spływ kajakowy.

– Ja chyba wrócę – jęknął Ksawery, gdy zobaczył, jak mały jest kajak, w którym ma pływać. – W czymś takim na pewno nie można się wyspać.

– Jesteśmy tu nie po to, żeby spać, tylko żeby mieć ciekawe przygody! – roześmiał się Cyryl. – Patrz na mnie i ucz się – dodał.

Wskoczył do najbliższego kajaka, odbił od brzegu, machnął wiosłem i... wpadł do wody.

– No to pierwszą przygodę już mamy – powiedział Ksawery i podleciał do Cyryla, żeby mu pomóc.

Kiedy wreszcie zaczęli płynąć, okazało się, że Ksawery świetnie sobie radzi z wiosłowaniem. Na miejsce postoju dopłynął dużo wcześniej niż Cyryl.

– I co z tego? – mruknął zasapany Cyryl, gdy wreszcie i on dotarł na miejsce. – Najlepszy wcale nie znaczy najszybszy.

Wieczorem wszystkie smoki zgromadziły się przy ognisku. Wszystkie? Nie! Cyryl został w namiocie. Powiedział, że na przygody przyjdzie jeszcze czas, a na razie musi się porządnie wyspać!

Dwie szkoły

We wrześniu smoki wróciły do szkoły. Cyryl, Jacenty i Ksawery przepychali się pod salą, zadowoleni, że znowu mogą razem się bawić.

– A gdzie jest Lotka? – spytał nagle Cyryl. – Przecież zawsze była pierwsza.

Jacenty i Ksawery rozejrzeli się po korytarzu, ale Lotki nigdzie nie było. Nawet po dzwonku jej miejsce w ławce pozostało puste.

– Proszę pani – spytał Jacenty, gdy tylko pani Gryzelda wleciała do sali. – Co się stało z Lotką?

– Złamała łapę. Leży w domu i wróci do nas dopiero za dwa tygodnie.

– To co teraz? – spytał Jacenty zaraz po lekcjach.

– Jak to co? – zawołał Cyryl. – Lecimy do Lotki!

Tak też zrobili. Przez następne dwa tygodnie zaraz po szkole lecieli do Lotki i razem z nią odrabiali wszystkie lekcje.

– Nawet nie potrzebuje domowego nauczyciela – cieszyła się mama Lotki.

– Nic z tego nie rozumiem – powiedział tata do mamy Ksawerego. – Kiedyś nie można było Ksawerego dobudzić, żeby poszedł do szkoły, a teraz... zrywa się rano sam, ma dwie szkoły i jeszcze wygląda na zadowolonego.

– Ba! – odpowiedziała na to mama. – Kto tam zrozumie młodego smoka!

Nicnierobienie

W sobotę smoki spotkały się w ogrodzie Jacentego.

– Co będziemy robić? – spytał Ksawery.

– Nic – powiedział Jacenty. – Czasem dobrze jest po prostu poleżeć i popatrzeć na chmury.

– Eee tam! – skomentował Cyryl. – To straszna nuda.

– Nieprawda! – zdenerwował się Jacenty. – Założę się, że nie wytrzymasz nawet pięciu minut nicnierobienia!

– Cha, cha! – zaśmiał się Cyryl. – Wytrzymałbym cały dzień, gdybym tylko chciał.

– Akurat!

– Jak nie wierzysz, to zobacz! – Cyryl położył się na trawie ze wzrokiem wbitym w niebo. Leżał nieruchomo przez parę sekund, po czym zerknął na Lotkę.

– Ile czasu minęło? – szepnął.

– Mniej niż minuta – odpowiedział za Lotkę Jacenty. Cyryl westchnął. Po kolejnej minucie podrapał się po brzuchu i założył nogę na nogę. A potem nagle zerwał się z ziemi i krzyknął:

– To jest nie do zniesienia! Muszę natychmiast zagrać w piłkę!

– A nie mówiłem?! – zawołał z triumfem Jacenty.

– Mów sobie, co chcesz – odciął się Cyryl – ale w nogę i tak z tobą wygram!

– Założymy się?

Po chwili mecz trwał w najlepsze.

– A co z nicnierobieniem? – spytała w przerwie Lotka.

– Jak to co? – Jacenty roześmiał się radośnie. – Nic.

Pająk

Smoki wybrały się do zoo.

– Tylko nie lećmy do pajaków – poprosiła Lotka.
– No coś ty – Cyryl roześmiał się. – Nie chcesz uścisnąć pajakowi włochatej nogi? Pani Gryzelda mówi, że trzeba żyć w zgodzie z przyrodą.

Lotka nic na to nie odpowiedziała, tylko poleciała w stronę wybiegu dla słoń. Po słońach odwiedzili jeszcze hipopotamy, małpy i fokę. A potem zrobili się głodni, więc usiedli na ławce i wyjęli z plecaków smokokanapki. Lotka już miała ugryźć swoją, gdy nagle rozległ się wrzask Cyryla:

– Aaa!!! Potwór!

– Co, gdzie?! – pozostałe smoki zerwały się z ławki jak oparzone.

Cyryl siedział znieruchomiał, z oczami rozszerzonymi z przerażenia.

– Na moich plecach – wyszeptał. – Łazi tam. Ma dużo nóg. Lotka obeszła ławkę na palcach. Przez chwilę milczała, a potem zdjęła coś z pleców Cyryla.

– To tylko pajaczek – powiedziała. – Jest całkiem milutki. I pokazała smokom niewielkiego pajaka na jednym z jej palców. Odłożyła go potem na trawę i oznajmiła:

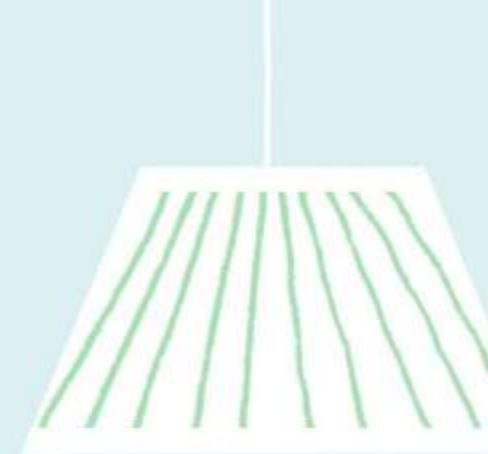
– Lecę obejrzeć pajaki. W końcu trzeba żyć w zgodzie z przyrodą, prawda?

Tajemnica szefa kuchni

Ksawery obudził się w złym humorze. Wszystko, do czego się zabierał, leciało mu z łap lub zupełnie nie wychodziło. Zaczął rysować – złamał kredkę, chciał pograć w piłkę – wpadła mu w pokrzywy. Na dodatek pokłócił się z kuzynem i ciągle wpadał na stojący w korytarzu stół. W końcu miał wszystkiego dość.

– Ten dzień jest do kitu! – wrzasnął. – Jestem taki wściekły, że chyba zaraz... – zawiesił głos – zaraz komuś zrobię...

– Może ciasteczka – zaproponował tata.

Ksawery był tak wściekły, że nawet się nie zdziwił, tylko od razu poleciał do kuchni. Wyjął z lodówki kopę* jajek i wbił je do miski, chlapiąc białkiem na boki. Dosypał wór mąki, cukier i kakao. Zagłębił w misce łapy i zaczął ugniatać. A kiedy tak ugniatał, cała złość powoli zaczęła

* kopa – sześćdziesiąt sztuk czegoś,
na przykład jajek

mu mijać. Gdy wyjął z pieca ostatnią blachę ciastek, znowu był wesołym smokiem.

– Pyszne te ciasteczka – powiedziała potem Lotka.

– Czego do nich dodałeś?

Ksawery pomyślał o trzech kilogramach złości, które wgniótł w ciasto, uśmiechnął się i odpowiedział:

– Tajemnica szefa kuchni!

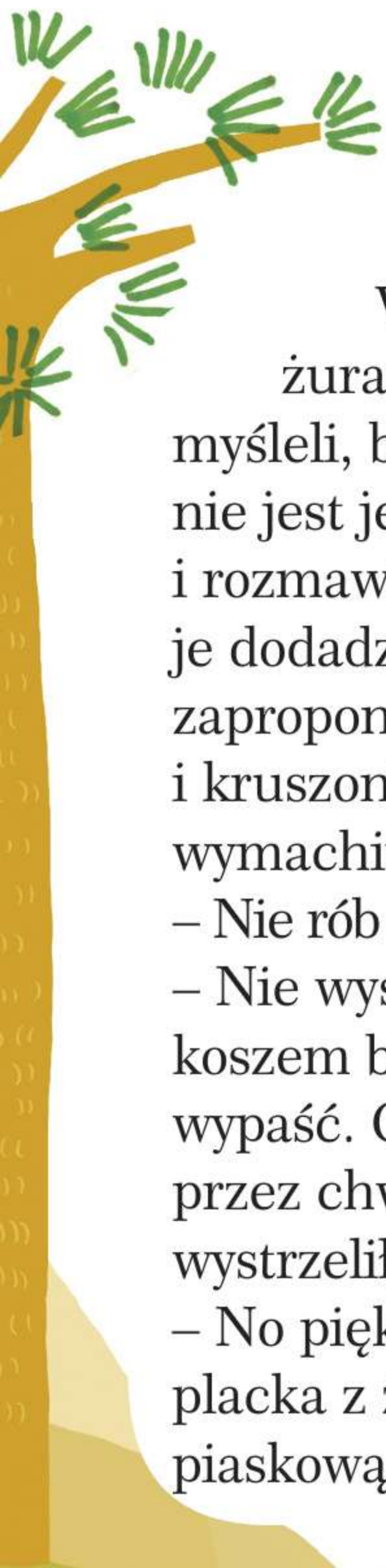
Żurawiny

Pewnej soboty smoki wybrały się do lasu na wycieczkę. Wylądowały na brzegu bagniska i rozejrzały się wokoło.

– Pozbierajmy żurawiny – zaproponowała Lotka. – Usmażymy z nich dżem.

– Albo zjemy już teraz – powiedział Jacenty i wpakował do pyska garść żurawin.

– Ajajaj! Jakie kwaśne! – zawołał.

W końcu udało im się zebrać trzy koszyki żurawin, chociaż zajęło im to więcej czasu, niż myśleli, bo Jacenty wciąż próbował, czy któraś z kulek nie jest jednak trochę słodsza. Wracali potem przez las i rozmawiali o tym, jak przyrządzą żurawiny i do czego je dodadzą, gdy wreszcie doleczą do domu. Lotka proponowała placek z dżemem żurawinowym i kruszonką. W pewnym momencie Jacenty zaczął wymachiwać swoim koszem.

– Nie rób tego, bo wszystko wysypiesz – poprosiła go Lotka.

– Nie wysypię – zapewnił ją Jacenty. – Jeśli będę kręcił koszem bardzo szybko, żurawiny nie będą miały czasu wypaść. O, tak! – i zakręcił z całej siły. Kulki żurawinowe przez chwilę grzecznie tkwiły w środku, a potem wystrzeliły na wszystkie strony i rozsypały się na drodze.

– No pięknie – westchnął Ksawery. – Teraz zamiast placeka z żurawinami i kruszonką będziemy mieli babkę piaskową z żurawinami!

Parasol

W czasie lekcji lunął deszcz. Deszcz uderzał o szyby i parapety tak głośno, że pani Gryzelda musiała prawie krzyczeć, żeby ją można było zrozumieć.

– Jak wrócicie do domów? – spytała.

– Jakoś sobie poradzimy – odpowiedziały smoki.

Kiedy jednak zgromadziły się w szatni, okazało się, że nikt nie ma kurtki przeciwdeszczowej, a parasol ma tylko Ksawery.

– Leć do domu – powiedziała Lotka. – Przynajmniej jedno z nas będzie suche.

– Chyba nie myślisz, że was zostawię w taką pogodę – powiedział Ksawery. – Mogę być parasolową smokotaksówką i każde z was odprowadzić po kolei do domu.

– Wtedy sam spóźnisz się na obiad.

– W takim razie polećmy wszyscy razem.

I polecieli. Na samej górze Ksawery z parasolem, a pod nim – jedno nad drugim – reszta. Machali skrzydłami w tym samym rytmie, żeby na siebie nawzajem nie powpadać, i w ten sposób posuwali się w stronę domów. Bo kiedy ma się przyjaciół, żadna pogoda nie jest straszna. Zawsze można wsiąść w ratunkowy piętrowy smokosamolot, i po kłopotcie!

Jesienny krajobraz

Pani Gryzelda poprosiła smoki o napisanie pracy o jesiennym krajobrazie. Jacenty zaproponował, żeby po lekcjach polecieć do niego, do ogrodu, i tam opisać drzewa i krzewy w czasie przygotowywania ich do nadchodzącej zimy.

– Wykopiemy cebulki kwiatowe – powiedział – zgrabimy liście, a potem rozpalimy ognisko.

– A będziemy mogli upiec przy okazji trochę ziemniaków i jabłek? – upewnił się Ksawery.

– Pewnie, że tak – potwierdził Jacenty. I polecieli.

W ogrodzie Lotka, Jacenty i Ksawery latali od krzaczka do krzaczka, zabezpieczali je i robili notatki. Zapisywali, które kwiaty trzeba wyjąć z ziemi na zimę, a które zostawić. Tylko Cyryl został przy stosie suchych liści i patyków. Powiedział, że zamierza przeprowadzić dogłębne studia nad jesiennym ogniskiem.

Tata Jacentego rozpałił ogień i włożył ziemniaki do żaru.

Po jakimś czasie, gdy wszystkie notatki były już zrobione, trójka przyjaciół wróciła do Cyryla.

– Gdzie jesteś? – zawołała Lotka, gdy podlecieli do ogniska.

– Tu – usłyszeli słaby głos dobiegający gdzieś z dołu.

Na trawie przy dogasającym ogniu leżał na plecach Cyryl.

– Co robisz? – spytał Ksawery.

Cyryl wskazał na swój wydęty od ziemniaków brzuch i jęknął: – Podziwiam jesienny krajobraz.

Ó

niewymienne

góra
górką
jaskółka
król
królik
który

ogórek
ołówek
półka
równy
róża
sójka

wiewiórka
wróbel
wróżka
żółw

ę

w zakończeniach
nazw czynności

biegnę
chlapię
gaszę
idę
jadę
kopię

lizę
łapię
maluję
myję
patrzę
piszę

rysuję
stoję
śpię
żuję

U

autobus
burak
butelka
druga
Kuba
kubek

kupić
lupa
pudełko
puszka
tunel
ukryć

ulubiony
utwór
uwaga

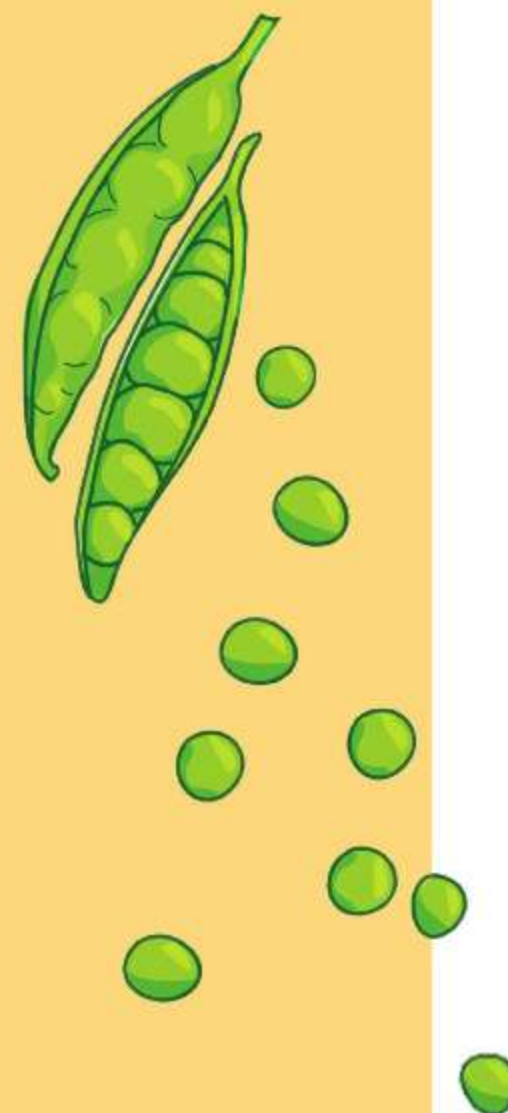

ch

wymienne na **sz**

brzuch – brzuszek
dach – daszek
groch – groszek
karczoch – karczosek
mucha – muszka
orzech – orzeszek
rzeżucha – rzeżuska
ucho – uszko
węch – węszyć

rz

po spółgłoskach
p, b, t, d, k, g, ch, j, w

chrząszcz	krzew	trzmiel
drzewa	olbrzym	ujrzyć
grzmot	przyjaciół	wrzos

ó

wymienne

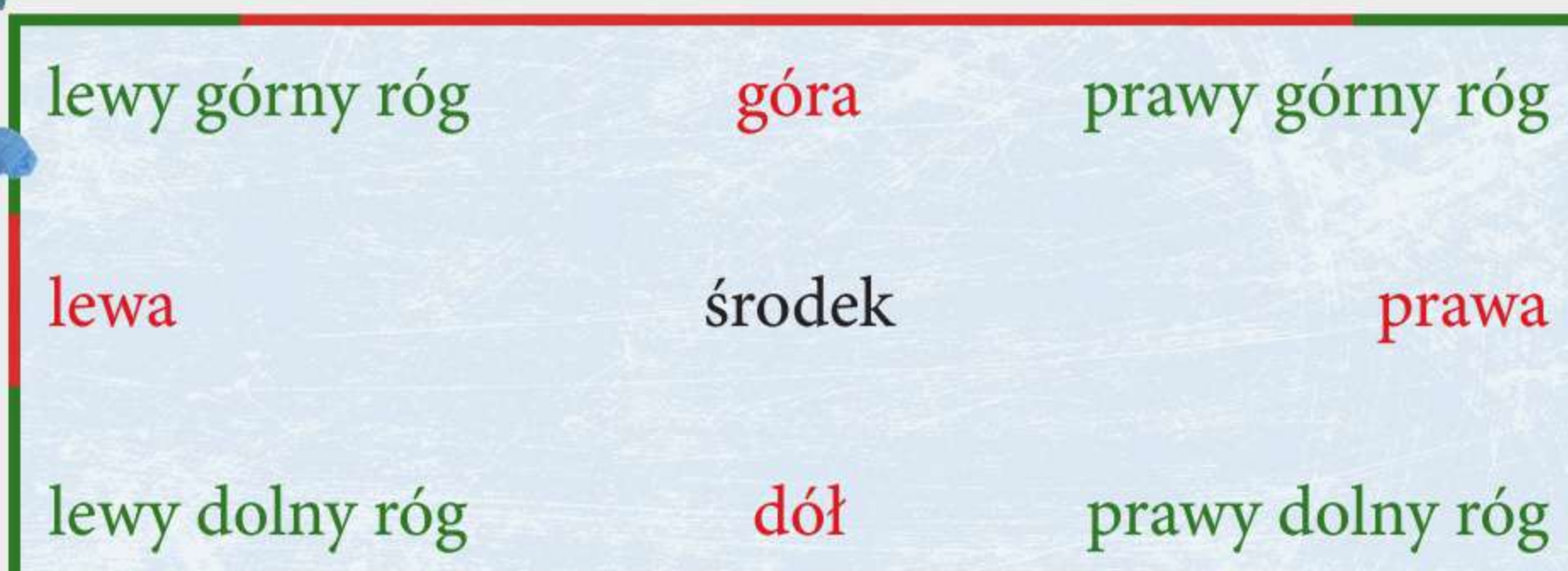
bóbr – bobry
kózka – koza
lodówka – lodowy
lód – lody
łóżko – łoże
mrówka – mrowisko
ósemka – osiem

kierunki główne

kierunki pośrednie

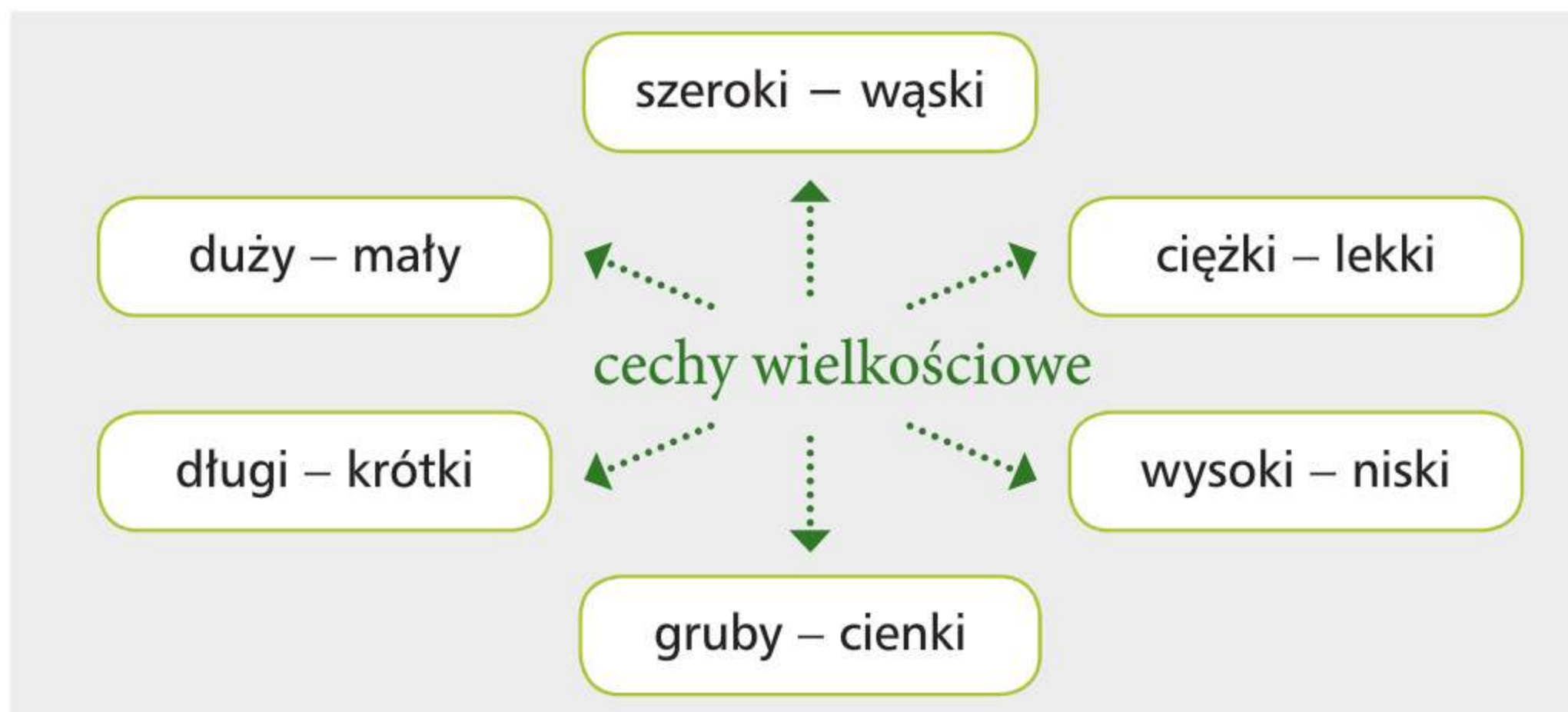

- 1 Rozejrzyj się po klasie i powiedz, kto lub co znajduje się:
  - przed tobą,
  - za tobą,
  - po twojej prawej stronie,
  - po twojej lewej stronie,
  - nad tobą.
- 2 Popatrz na ścianę, na której wisi tablica. Powiedz, co znajduje się na górze tej ściany, a co w jej prawym dolnym rogu.
- 3 Narysuj na kartce z bloku rysunek tak, aby w każdym rogu kartki znajdował się dowolny element. Poproś osobę, z którą siedzisz w ławce, aby opowiedziała według wzoru, co gdzie się znajduje na twoim rysunku.

Na twoim rysunku w prawym górnym rogu jest słońeczko.

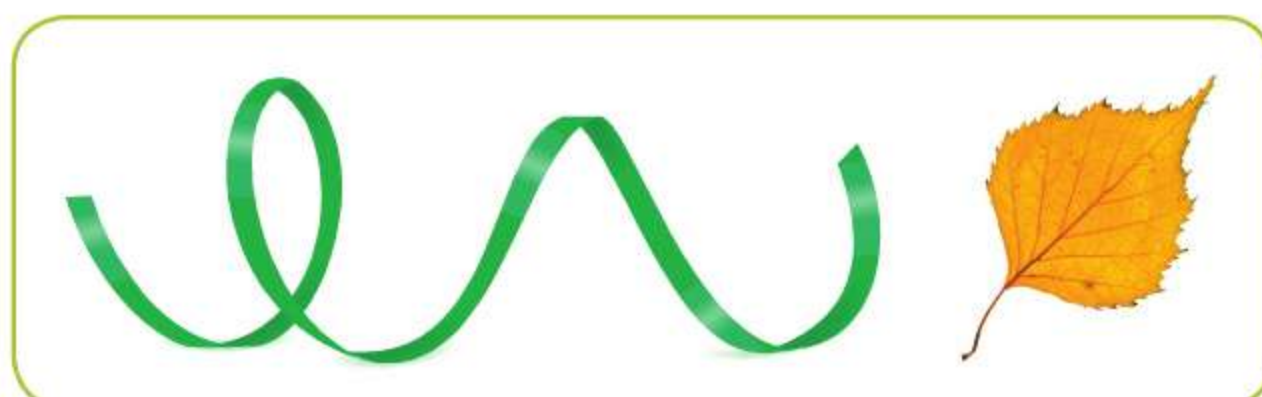
- 1** Powiedz, jakie cechy mają przedmioty przedstawione na ilustracjach.

- 2 Wymień według wzoru po trzy cechy przedmiotów pokazanych w ramce.

krótka, gruba,
czerwona kredka

- 3 Powiedz, w jaki sposób można pogrupować przedmioty na ilustracji.

- **Policz i powiedz, ile jest przedmiotów w każdej grupie.**

$$5 > 3$$

5 to **więcej** niż 3

$$2 < 4$$

2 to **mniej** niż 4

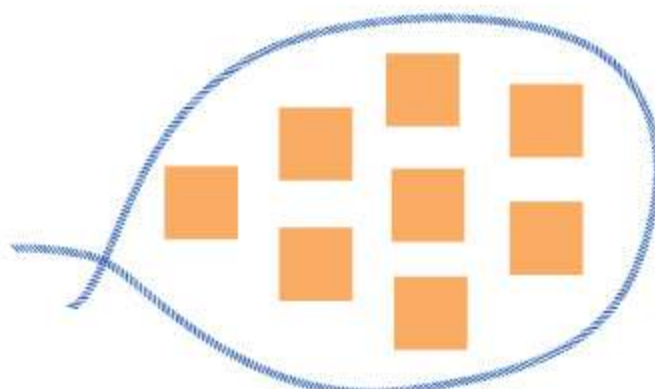
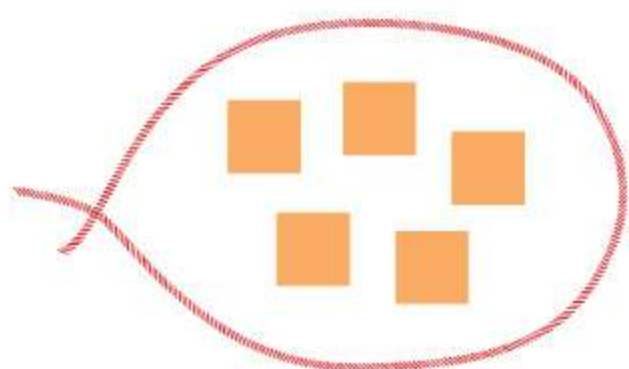

$$3 = 3$$

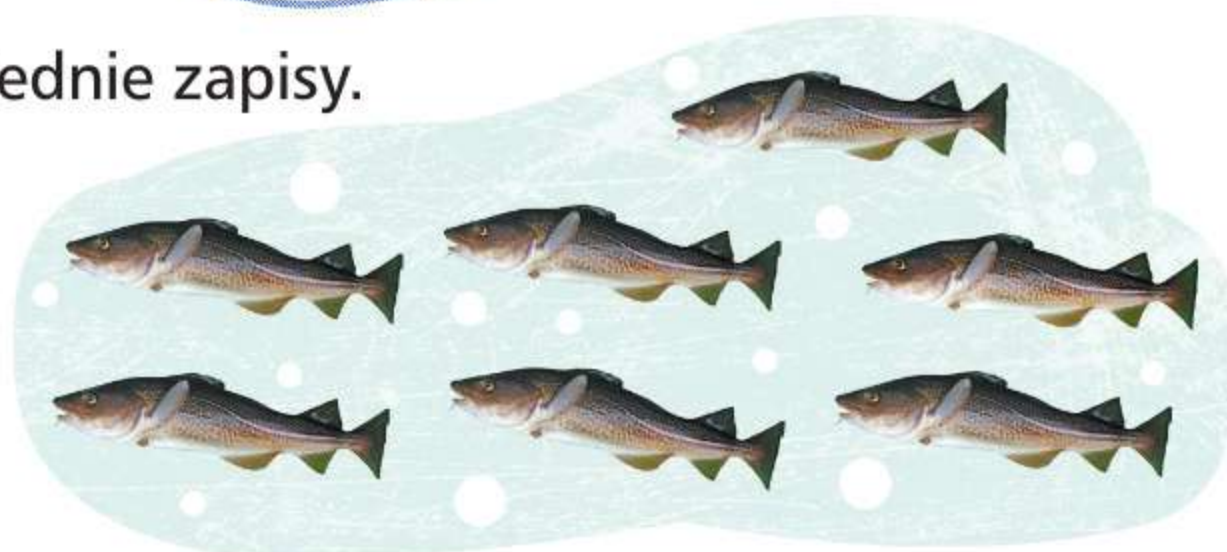
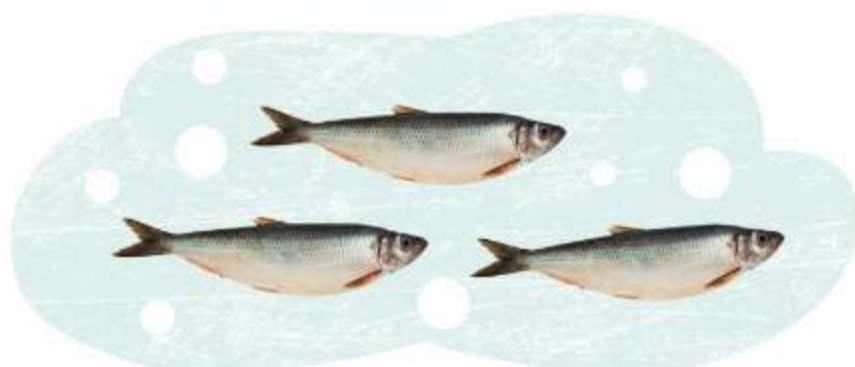
tyle samo

- 1 Policz kwadraty w każdej pętli. W której pętli jest ich mniej?

- 2 Dobierz do rysunku odpowiednie zapisy.

$$7 > 3$$

$$7 = 7$$

$$3 = 3$$

$$3 < 7$$

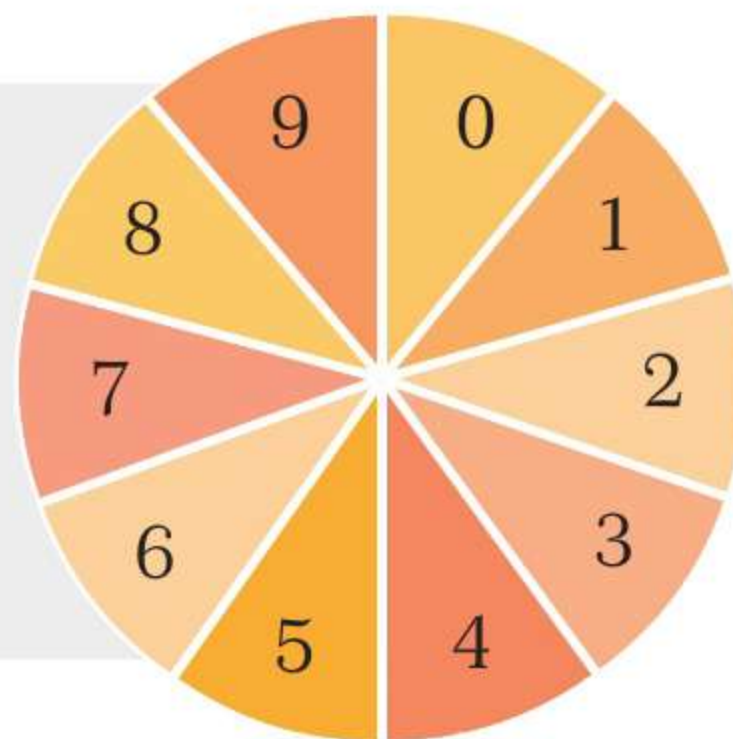
- 3 Jakie liczby mogły zostać zastąpione znakiem zapytania. Wymień je.

$$\boxed{?} < 6$$

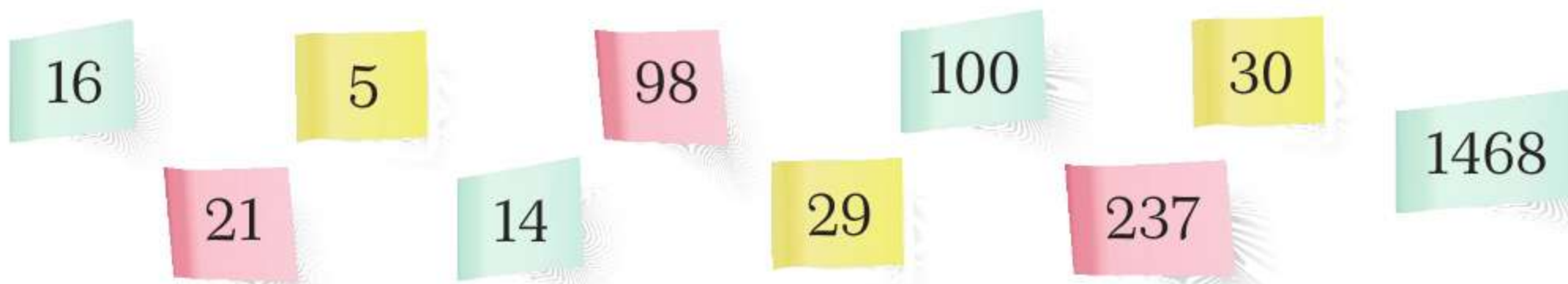

Cyfry to znaki,
którymi zapisujemy
różne liczby.

- 1 Policz, ile jest cyfr.
- 2 Wymień kolejne cyfry. Zaczniij od zera.
- 3 Wskaż na diagramie cyfry: 4, 8, 1, 6, 9, 3.
- 4 Przyjrzyj się podanym niżej liczbom. Przeczytaj te, które potrafisz.

- Czy znasz inne liczby? Napisz kilka z nich w zeszycie i je odczytaj.
- 5 Przeczytaj informacje w ramce. Wykonaj polecenia.

To są liczby jednocyfrowe.

	zero 0		jeden 1		dwa 2		trzy 3
	cztery 4		pięć 5		sześć 6		siedem 7
	osiem 8		dziewięć 9				

- Zastanów się i powiedz, dlaczego liczby te nazwano jednocyfrowymi.
  - Dlaczego nie ma wśród nich liczby 10?
  - Powiedz, która z liczb jednocyfrowych jest największa.
- 6 Przepisz starannie liczby jednocyfrowe do zeszytu.

0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

$$2 + 3 = 5$$

składnik   składnik   suma

liczby, które dodajemy

wynik
dodawania

Składników sumy może być więcej niż dwa.

$$2 + 1 + 4 + 3 = 10$$

- 1 Oblicz w zeszycie sumy liczb.

1 i 7

2 i 2

6 i 3

5 i 5

3 i 7

- 2 Przeczytaj, co mówią dzieci.

Kolejne sumy liczb
w tych działaniach
wzrastają o 1.
Ciekawe dlaczego?

$$5 + 1 = 6$$

$$5 + 2 = 7$$

$$5 + 3 = 8$$

O 1 wzrasta
drugi składnik,
a pierwszy się
nie zmienia.

- Zapisz działania w zeszycie i wykonaj obliczenia.
Powiedz, co można zauważyć.

$$7 + 2 = \boxed{?}$$

$$3 + 1 = \boxed{?}$$

$$6 + 2 = \boxed{?}$$

$$4 + 2 = \boxed{?}$$

$$5 + 2 = \boxed{?}$$

$$5 + 3 = \boxed{?}$$

- 3 Dodawaj liczby po kolei.

$$2 + 6 + 1 = \boxed{?}$$

$$8 + 1 + 1 = \boxed{?}$$

$$3 + 4 + 1 + 2 = \boxed{?}$$

- 4 Powiedz, w jaki sposób można przedstawić liczbę 4 jako sumę dwóch, trzech lub czterech składników. Składniki mogą się powtarzać.

$$4 = \boxed{?} + \boxed{?}$$

$$4 = \boxed{?} + \boxed{?} + \boxed{?}$$

$$4 = \boxed{?} + \boxed{?}$$

$$4 = \boxed{?} + \boxed{?} + \boxed{?} + \boxed{?}$$

$$2 + 5 = 7$$

$$5 + 2 = 7$$

$$2 + 5 = 5 + 2$$

Dodawanie jest **przemienne**, to znaczy, że można przestawiać składniki, a suma się nie zmienia.

- 1 Do każdego rysunku podaj po dwa działania według wzoru.

$$2 + 4 = 6$$

$$4 + 2 = 6$$

- 2 Kasia i Basia mają po 5 żetonów. Kasia ma 2 żetony czerwone i 3 pomarańczowe, a Basia na odwrót. Ile żetonów i w jakich kolorach ma Basia?

Kasia

Basia

?

- 3 Przepisz działania do zeszytu i oblicz. Skorzystaj z przemienności dodawania i dopisz do każdego działania sumę złożoną z tych samych składników.

$$4 + 6 = ?$$

$$1 + 5 = ?$$

$$2 + 6 = ?$$

$$3 + 1 = ?$$

$$2 + 7 = ?$$

$$8 + 2 = ?$$

Jak rozwiązać takie zadanie?

W koszyku są grzyby: 3 borowiki i 6 podgrzybków.
Ile grzybów jest razem w koszyku?

Analizujemy treść zadania:

Co wiemy?

liczba borowików: 3

liczba podgrzybków: 6

Czego nie wiemy?

liczba grzybów razem: ?

Wykonujemy rysunek do zadania:

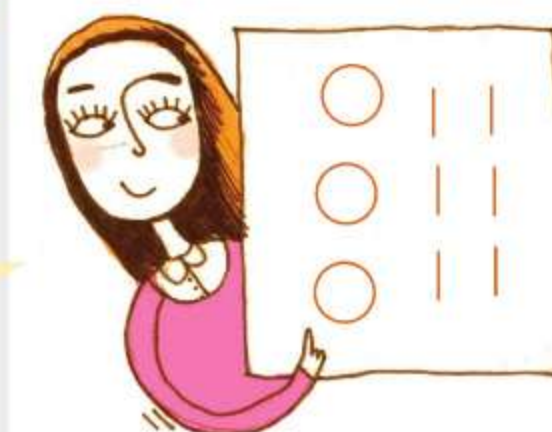

Zamiast grzybów można rysować różne znaczki.

Ja narysowałem tak.

A ja tak.

A ja
narysowałam
inaczej.

- Wyjaśnij, dlaczego pani powiedziała: „Dobrze. Można narysować również tak jak ty”.

Zapisujemy działanie i obliczamy: $3 + 6 = 9$ lub $6 + 3 = 9$

Piszemy odpowiedź: W koszyku jest razem 9 grzybów.

- Przeczytaj zadanie. Wykonaj do niego rysunek w zeszycie według własnego uznania. Rozwiąż zadanie i napisz odpowiedź.

W parku zasadzono 5 świerków i 3 dęby.
Ile drzew razem zasadzono w parku?

$$5 - 2 = 3$$

odjemna   odjemnik   różnica

liczba, od której odejmujemy

liczba, którą odejmujemy

wynik odejmowania

- 1 Oblicz w zeszycie różnice liczb.

7 i 2

4 i 2

6 i 3

9 i 4

8 i 7

- 2 Za pomocą znaków matematycznych napisz w zeszycie działania zbudowane z liczb zapisanych w tabeli. Wykonaj obliczenia.

Odjemna	Odjemnik	Różnica
7	6	?
8	5	?
7	4	?

- 3 Przeczytaj, co mówią dzieci. Przepisz działania do zeszytu i je wykonaj. Odpowiedz na pytania postawione przez dzieci.

Odjemna wzrasta o 2.
Odjemnik się nie zmienia. Co się dzieje z różnicą?

Odjemnik wzrasta o 2,
a odjemna pozostaje bez zmian. Jak zmienia się różnica?

$$5 - 2 = \boxed{?}$$

$$7 - 2 = \boxed{?}$$

$$9 - 2 = \boxed{?}$$

$$8 - 2 = \boxed{?}$$

$$8 - 4 = \boxed{?}$$

$$8 - 6 = \boxed{?}$$

- 4 Rozwiąż zadanie w pamięci i podaj odpowiedź.

Odjemna wynosi 10, a odjemnik to liczba 5.
Jaka jest różnica tych liczb?

Najmniejsza liczba dwucyfrowa to **dziesięć**.

10

Do jej zapisania potrzebujemy dwóch cyfr: **1** i **0**.

Każdą liczbę dwucyfrową zapisujemy za pomocą dwóch cyfr.

75, 13, 49, 26, 99

- 1 Kasia pomyślała o pewnej liczbie jednocyfrowej. Dodała do niej 1 i otrzymała wynik 10. Powiedz, o jakiej liczbie pomyślała Kasia.
- 2 Odczytaj wybraną liczbę dwucyfrową. Powiedz, którymi cyframi ją zapisano.

12

17

20

11

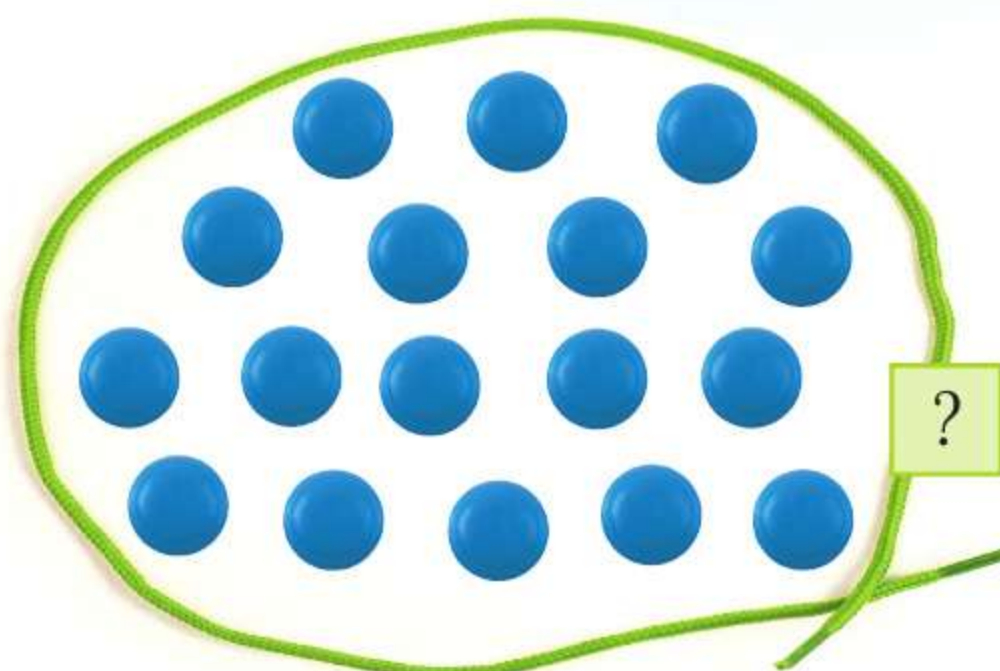
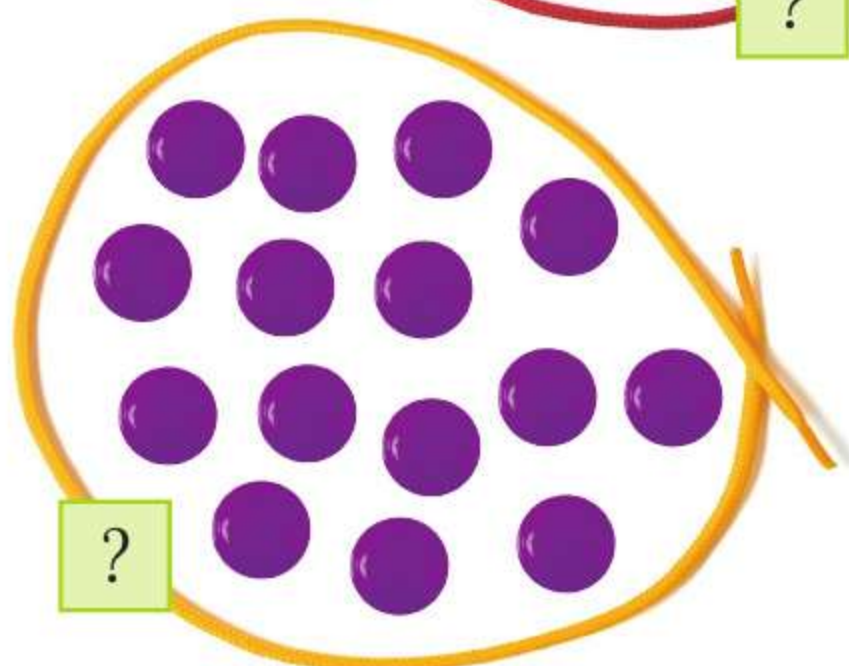
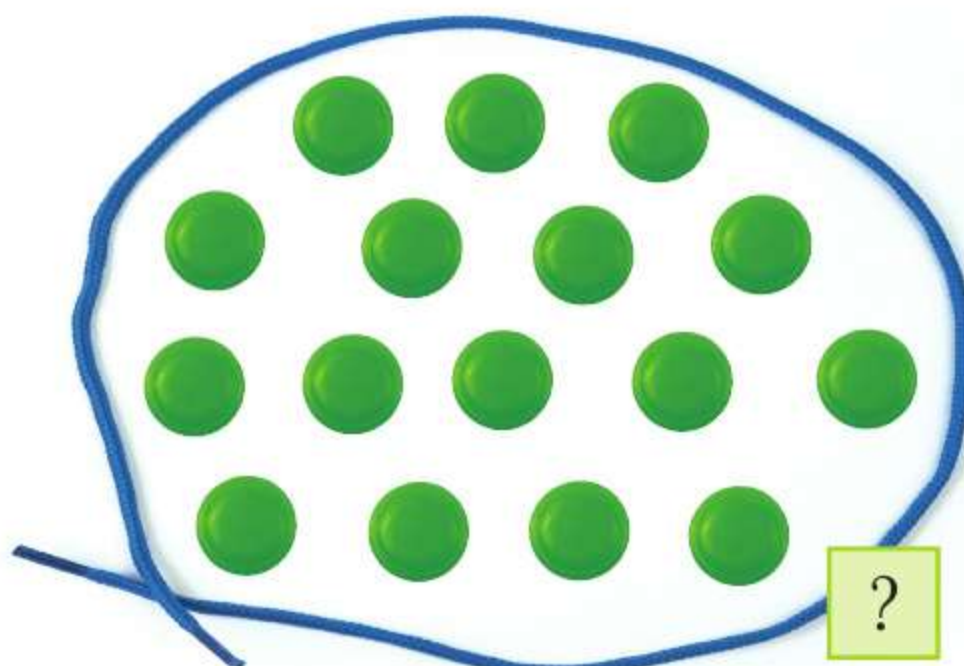
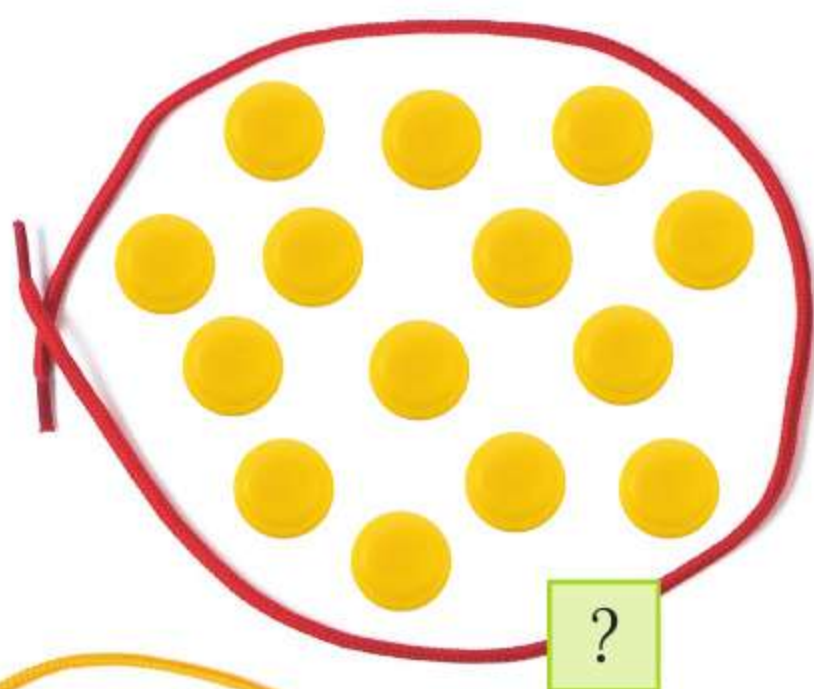
14

19

13

18

- 3 Powiedz, których cyfr użyjesz, aby zapisać liczbę pchełek w kolejnych pętlach. W której pętli jest najmniej pchełek, a w której najwięcej?

- 1 Przyjrzyj się tabeli oraz zegarom i odpowiedz ustnie na pytania.

Osoby		
	Ula	Hubert
Czynności		
Pobudka		
Zajęcia w szkole	od do	od do
Trening	od do	od do
Oglądanie telewizji	od do	od do

- Kto wstaje wcześniej? A kto później?
- Ile godzin Ula przebywa w szkole? A ile Hubert? Kto z nich jest w szkole dłużej?
- Ile godzin trenuje Hubert?
- Kto trenuje dłużej: Ula czy Hubert?
- Kto krócej ogląda telewizję?
- O co jeszcze można zapytać?

Ja dodaję tak.

$$15 + 2 = \boxed{?}$$

$$15 + 1 + 1 = 17$$

A ja tak.

$$15 + 2 = \boxed{?}$$

$$10 + 5 + 2 = \boxed{?}$$

$$10 + 7 = 17$$

- 1 Oblicz w zeszycie dowolnym sposobem.

$11 + 2 = \boxed{?}$

$16 + 3 = \boxed{?}$

$13 + 5 = \boxed{?}$

$12 + 4 = \boxed{?}$

$19 + 1 = \boxed{?}$

$14 + 3 = \boxed{?}$

- 2 Do liczby 12 dodano liczbę jednocyfrową. Wynik zapisano cyframi 1 i 9. Jaką liczbę dodano? Napisz to działanie w zeszycie.

$12 + \boxed{?} = \boxed{?}$

Ja odejmuję tak.

$$17 - 3 = \boxed{?}$$

$$17 - 1 - 1 - 1 = 14$$

A ja tak.

$$10 + 7$$

$$17 - 3 = \boxed{?}$$

$$7 - 3 = 4$$

$$10 + 4 = 14$$

- 3 Oblicz w zeszycie wybranym sposobem.

$15 - 3 = \boxed{?}$

$14 - 2 = \boxed{?}$

$13 - 2 = \boxed{?}$

$19 - 5 = \boxed{?}$

$18 - 4 = \boxed{?}$

$16 - 1 = \boxed{?}$

- 4 Od liczby 18 odjęto liczbę jednocyfrową. Wynik zapisano cyframi: 1 i 3. Jaką liczbę odjęto? Napisz to działanie w zeszycie.

$18 - \boxed{?} = \boxed{?}$

Dodawanie i odejmowanie
to działania **wzajemnie
odwrotne**.

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - 3 = 5$$

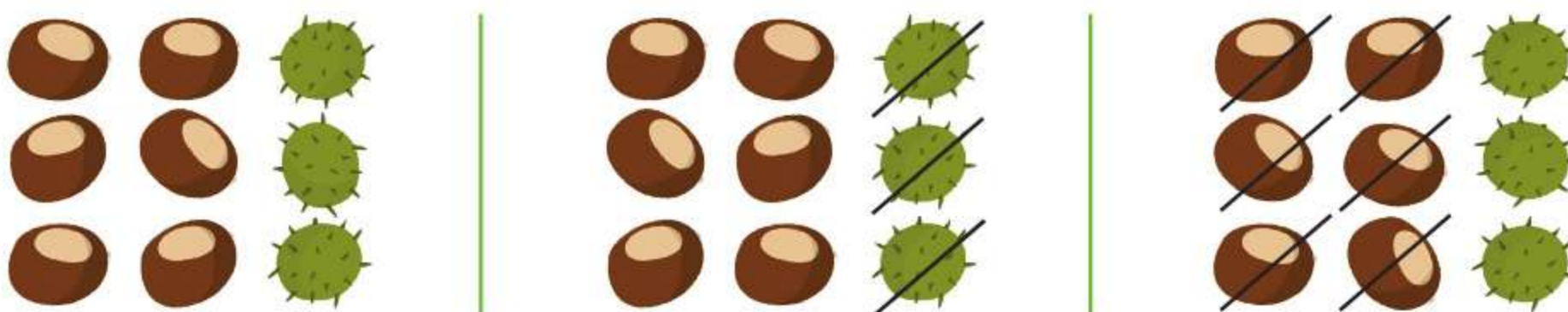
$$8 - 5 = 3$$

- 1 Połóż na stoliku kartoniki.

- Ułóż trzy działania zbudowane z liczb jednocyfrowych tak, aby w każdym zawsze występowały liczby: 4, 5 i 9.
- 2 Ułóż ustnie działania do rysunków i je wykonaj. Powiedz, jakie liczby powtarzały się w tych działaniach.

- 3 Powiedz, jakiej liczby brakuje na grafie. Czy trzeba było obliczać wynik?

- 4 Powiedz, bez liczenia, jakie liczby zostały zasłonięte przez liście, jeżeli są to działania wzajemnie odwrotne.

$$16 + 3 = 19$$

- 5 Przepisz działania do zeszytu i oblicz. Do każdego z tych działań napisz działania wzajemnie odwrotne.

$$13 + 6 = \boxed{?} \quad 15 + 2 = \boxed{?} \quad 14 + 4 = \boxed{?}$$

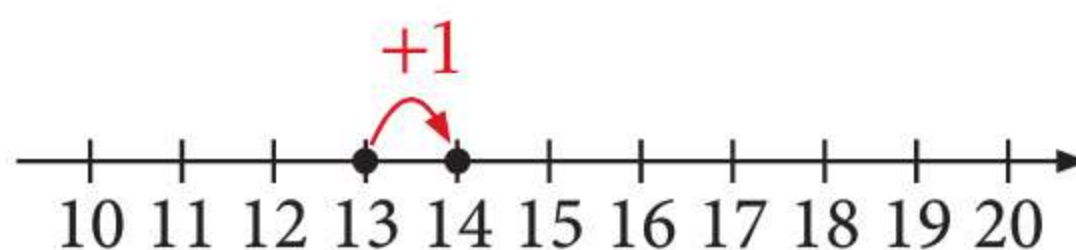
Jeżeli jeden ze składników sumy jest równy 0, to suma jest równa drugiemu składnikowi.

$$0 + 12 = 12 \quad 5 + 0 = 5$$

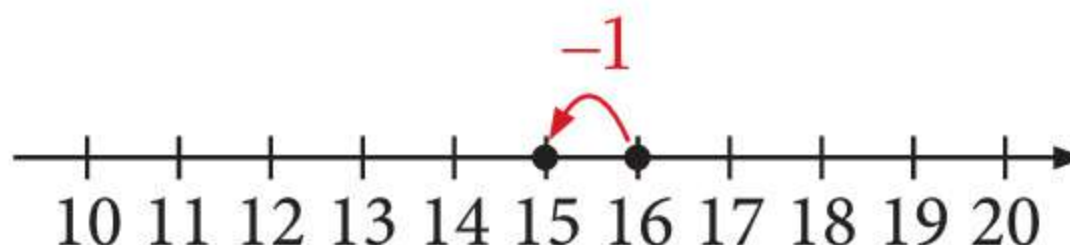
Jeżeli odjemnik jest równy 0, to różnica wynosi tyle, ile odjemna.

$$15 - 0 = 15$$

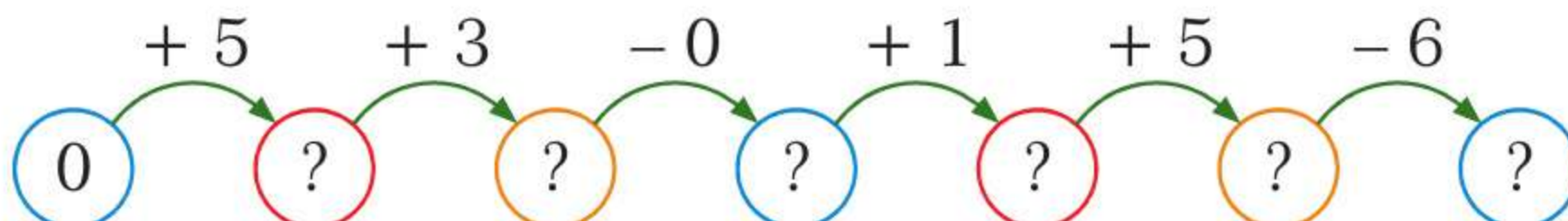
$$13 + 1 = 14$$

$$16 - 1 = 15$$

- 1 Oblicz w pamięci.

- 2 Podaj dwie pary liczb, których różnica wynosi 0.

- 3 Powiedz, jaką wspólną cechę mają te działania.

$$13 - 1 = \boxed{?} \quad 12 - 1 = \boxed{?} \quad 11 - 1 = \boxed{?} \quad 10 - 1 = \boxed{?}$$

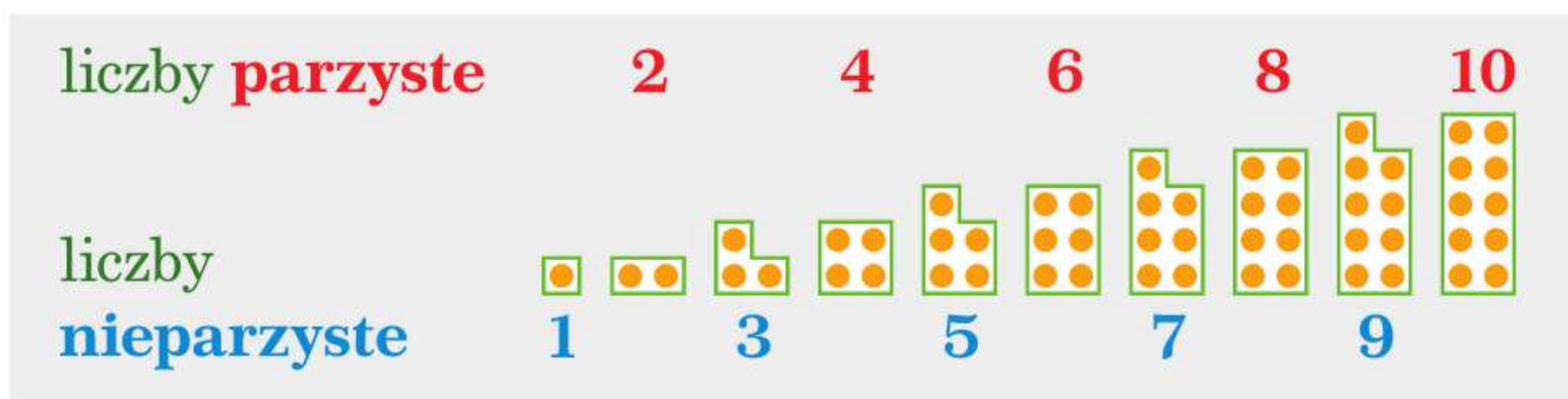
- Co można powiedzieć o wynikach tych działań?

- 4 Janek miał 14 zł. Pożyczył siostrze złotówkę, a potem dostał od mamy 1 zł. Ile złotych ma teraz Janek?

- 5 Basia miała 5 cukierków. Codziennie przez 5 kolejnych dni zjadała po 1 cukierku. Czy to prawda, że piątego dnia miała 1 cukierek?

- 1 Wymień w każdym rzędzie:

liczby parzyste,

0	2	?	6	?
10	?	14	?	?

liczby nieparzyste.

1	3	5	?	9
11	?	?	17	?

- 2 Wśród podanych liczb wskaż liczby parzyste. Następnie odczytaj liczby nieparzyste.

5   10   12   8   20   3   9   18   19   4

- 3 Odpowiedz na pytania dzieci. Wykonaj działania i sprawdź, czy twoja odpowiedź była poprawna.

Dodałem do siebie dwie liczby parzyste. Czy ich wynik też będzie liczbą parzystą?

$$2 + 4 = \boxed{?}$$

$$4 + 6 = \boxed{?}$$

$$2 + 6 = \boxed{?}$$

Dodałam do siebie dwie liczby nieparzyste. Jaką liczbą będzie ich suma: parzystą czy nieparzystą?

$$1 + 3 = \boxed{?}$$

$$3 + 5 = \boxed{?}$$

$$3 + 7 = \boxed{?}$$

- 4 To są książki Ani. Powiedz, ile książek powinna dostawić na półkę, aby liczba książek była liczbą parzystą.

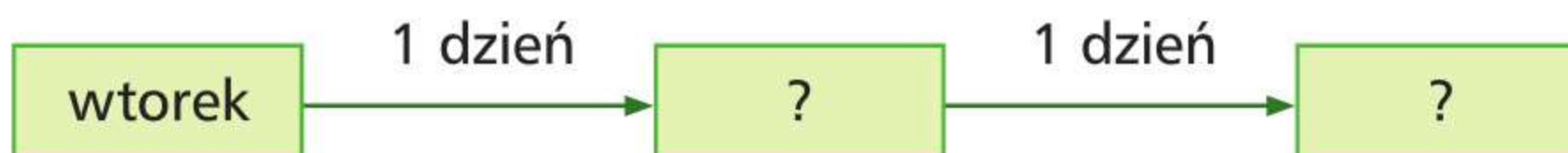
- Czy to zadanie ma tylko jedno rozwiązanie? Uzasadnij odpowiedź.

- 1 Wymień nazwy kolejnych dni tygodnia. Zaczynij od:
  - poniedziałku,
  - środy,
  - soboty.
- 2 Powiedz, ile dni mija:
  - od czwartku do następnej środy,
  - od soboty do następnego piątku.
- 3 Jutro będzie piątek. Podaj nazwę dnia, który był przedwczoraj.
- 4 Mateusz wypożyczył baśnie Andersena na tydzień i 2 dni.
Na ile dni Mateusz wypożyczył książkę? Wskaż poprawną odpowiedź:
A, B lub C.

A. 7 dni
B. 5 dni
C. 9 dni
- 5 Kasia czytała baśń „Brzydkie kaczątko” przez 2 dni. Zaczęła czytać we wtorek wieczorem. Kiedy Kasia skończyła czytać baśń?

- 6 Marysia skończyła czytać książkę w piątek wieczorem. Powiedziała Zosi, że czytała tę książkę przez 4 dni. Zosia stwierdziła, że Marysia musiała zacząć czytać w niedzielę. Powiedz, czy Zosia miała rację.

- 1 Wskaż pary liczb, które dodane do siebie dadzą liczbę 10.

- 2 Odejmij liczby w pamięci i podaj wyniki ustnie.

$10 - 2 = \boxed{?}$	$10 - 5 = \boxed{?}$	$10 - 1 = \boxed{?}$
$10 - 8 = \boxed{?}$	$10 - 9 = \boxed{?}$	$10 - 3 = \boxed{?}$
$10 - 6 = \boxed{?}$	$10 - 4 = \boxed{?}$	$10 - 7 = \boxed{?}$

- 3 Do każdego rysunku podaj działanie według wzoru.

	$12 + 8 = 20$
	$\boxed{?} + \boxed{?} = \boxed{?}$
	$\boxed{?} + \boxed{?} = \boxed{?}$
	$\boxed{?} + \boxed{?} = \boxed{?}$

- 4 Przygotuj 20 patyczków. Ułóż je po 10 w dwóch rzędach. Za każdym razem zabieraj tyle patyczków, ile wskazuje odjemnik w poszczególnym działaniu.

$20 - 5 = \boxed{?}$	$20 - 8 = \boxed{?}$	$20 - 7 = \boxed{?}$
$20 - 10 = \boxed{?}$	$20 - 3 = \boxed{?}$	$20 - 9 = \boxed{?}$

- Co można zauważyć?

- 1 Wykonaj kolejne działania w pamięci i podaj wyniki ustnie.

$$11 - 1 = \boxed{?}$$

$$16 - 6 = \boxed{?}$$

$$19 - 9 = \boxed{?}$$

$$13 - 3 = \boxed{?}$$

$$17 - 7 = \boxed{?}$$

$$12 - 2 = \boxed{?}$$

$$15 - 5 = \boxed{?}$$

$$14 - 4 = \boxed{?}$$

$$18 - 8 = \boxed{?}$$

- 2 W każdym działaniu wskaż dwie liczby, których suma jest równa 10. Podaj wyniki działań.

$$8 + 2 + 6 = \boxed{?}$$

$$6 + 4 + 2 = \boxed{?}$$

$$7 + 3 + 1 = \boxed{?}$$

$$5 + 5 + 8 = \boxed{?}$$

- 3 W każdym działaniu wskaż dwie liczby, których różnica jest równa 10. Podaj wyniki działań.

$$14 - 4 - 7 = \boxed{?}$$

$$15 - 5 - 2 = \boxed{?}$$

$$16 - 6 - 8 = \boxed{?}$$

$$13 - 3 - 9 = \boxed{?}$$

- 4 Beata miała 6 kredek w pudełku. Dołożyła do piórnika najpierw 4 kredki, a po chwili jeszcze 2. Ile kredek Beata ma teraz w pudełku?

- 5 Kamil miał 18 zł. Kupił piłkę za 8 zł, a potem jeszcze samochodzik za 5 zł. Ile złotych zostało Kamilowi?

- 1 Rozłóż kolejne liczby jednocyfrowe od 2 do 9 na dwa składniki. Zapisz to w zeszycie według wzoru.

Liczba 7 to: 6 i 1, 5 i 2 lub 4 i 3.

- 2 Przyjrzyj się, jak wykonać działanie $9 + 4$.

na liczydełku

$9 + 4 = ?$

$9 + 1 + 3 = 10 + 3 = 13$

na palcach

$9 + 4 = ?$

w pamięci

$9 + 4 = ?$

13

- 3 Oblicz sumę liczb 8 i 5 – doliczaj po 1.

$$8 + 5 = 8 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = ?$$

- 4 Oblicz w zeszycie wybranym sposobem.

$$8 + 3$$

$$9 + 7$$

$$8 + 7$$

$$8 + 6$$

- 5 Powiedz, która z podanych sum jest większa.

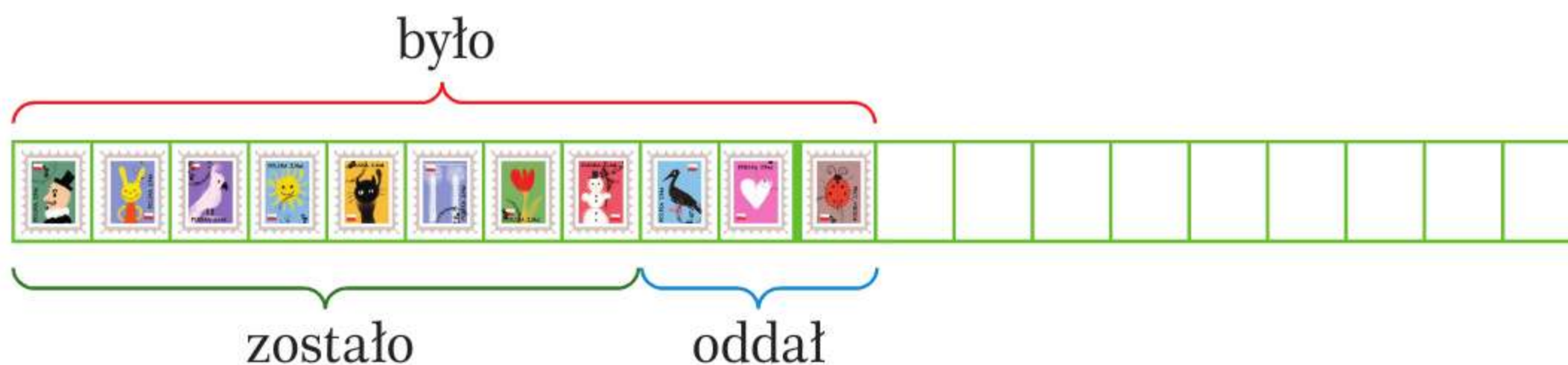
$$9 + 5 \quad \text{czy} \quad 8 + 5$$

- Czy trzeba obliczać wyniki, aby odpowiedzieć na pytanie?

- 1 Przyjrzyj się, jak wykonać działanie $11 - 3$. Odpowiedz na pytanie.

Marcin miał 11 znaczków. Oddał koledze 3 znaczki.
Ile znaczków zostało Marcinowi?

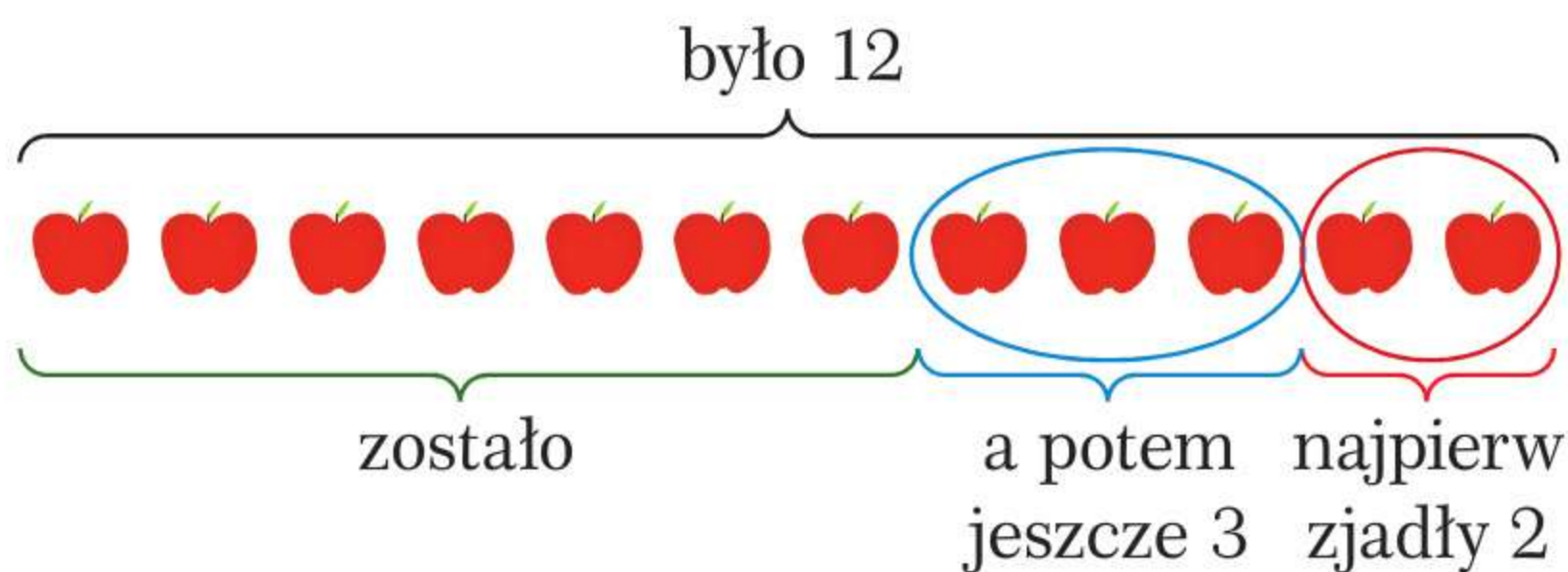
najpierw oddał 1 znaczek

$$11 - 3 = 11 - 1 - 2 = 10 - 2 = \boxed{?}$$

później oddał jeszcze 2 znaczki

- 2 Przeczytaj zadanie. Zobacz, jak można je rozwiązać. Odpowiedz na pytanie.

Mama miała 12 jabłek. Dzieci zjadły 5 jabłek na podwieczorek. Ile jabłek zostało?

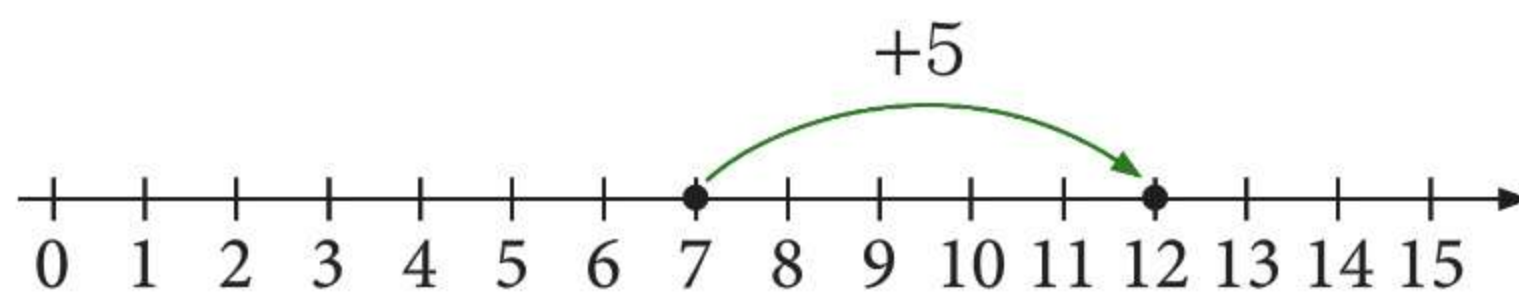

$$12 - 5 = 12 - 2 - 3 = 10 - 3 = \boxed{?}$$

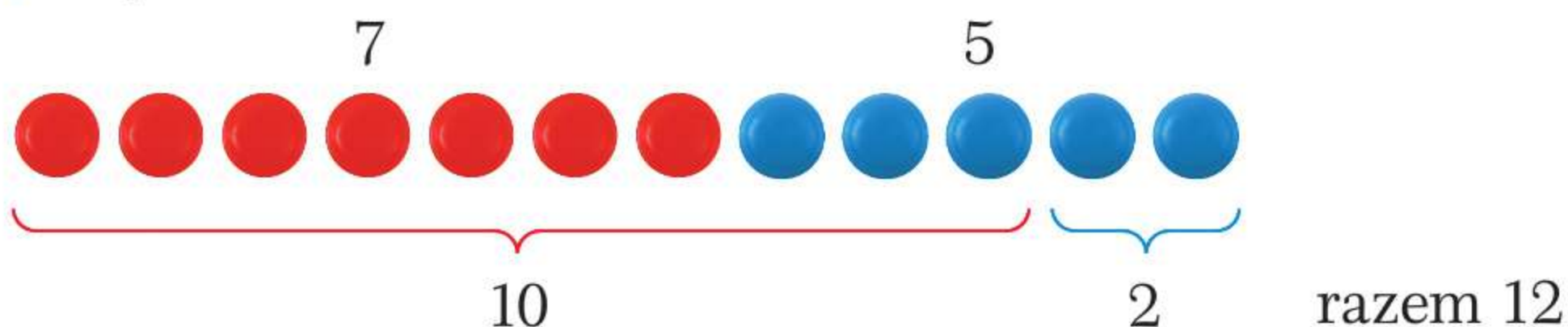
- 1 Przyjrzyj się, jak można wykonać działanie $7 + 5$.

- na osi liczbowej

$$7 + 5 = 12$$

- na pchełkach

- 2 Przygotuj patyczki i oblicz.

$$6 + 8$$

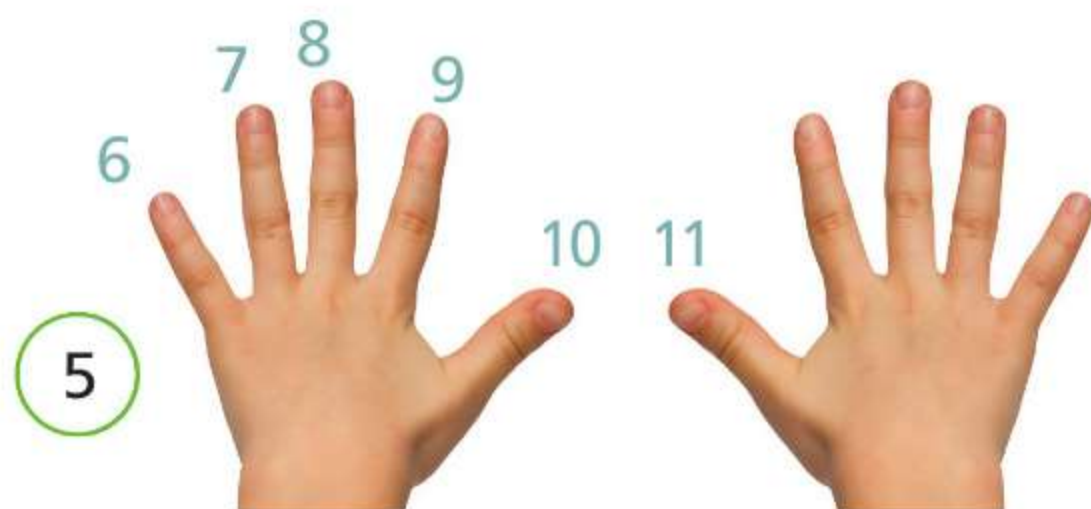
$$6 + 6$$

$$6 + 9$$

$$6 + 7$$

- 3 Policz na palcach według wzoru.

$$5 + 6 = \boxed{?}$$

$$\begin{array}{l} 5 + 7 = \boxed{?} \\ 5 + 8 = \boxed{?} \\ 5 + 9 = \boxed{?} \end{array}$$

- 4 Wojtek i Olek mieli po 7 zł. Babcia dała Wojtkowi 8 zł, a dziadek dał Olkowi 9 zł. Powiedz, który z chłopców ma teraz więcej złotych. Czy trzeba to obliczać?

Jak rozwiązać takie zadanie?

Na klombie rośło 13 róż. Nina ścięła 7 róż.

Ile róż zostało na klombie?

Analizujemy treść zadania:

Co wiemy?

liczba wszystkich róż: 13

liczba ściętych róż: 7

Czego nie wiemy?

liczba róż pozostałych
na klombie: ?

Możemy rozwiązywać różnymi sposobami:

- rozwiązujemy na patyczkach

Układamy 13 patyczków.

Odsuwamy 7 patyczków.

- wykonujemy rysunek

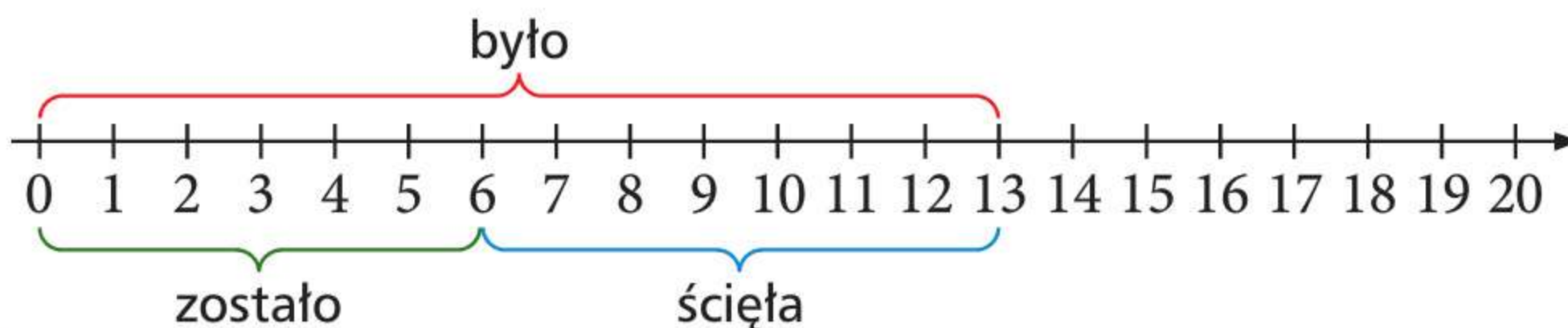
Rysujemy 13 kółek.

Skreślamy 7 kółek.

- przedstawiamy na osi liczbowej

Zapisujemy działanie i obliczamy: $13 - 7 = 6$

Piszemy odpowiedź: Na klombie zostało 6 róż.

- Rozwiąż zadanie w zeszycie wybranym sposobem.

Kuba miał 13 orzechów. Dał Basi 5 orzechów.

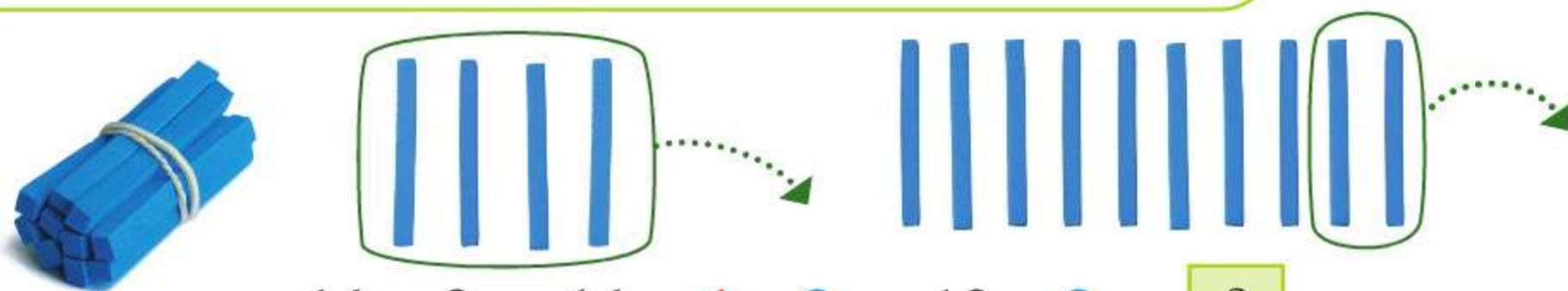
Ile orzechów zostało Kubie?

- 1 Przyjrzyj się, jak wykonywać odejmowanie. Podaj ustnie wyniki działań.

- na patyczkach $14 - 6 = ?$

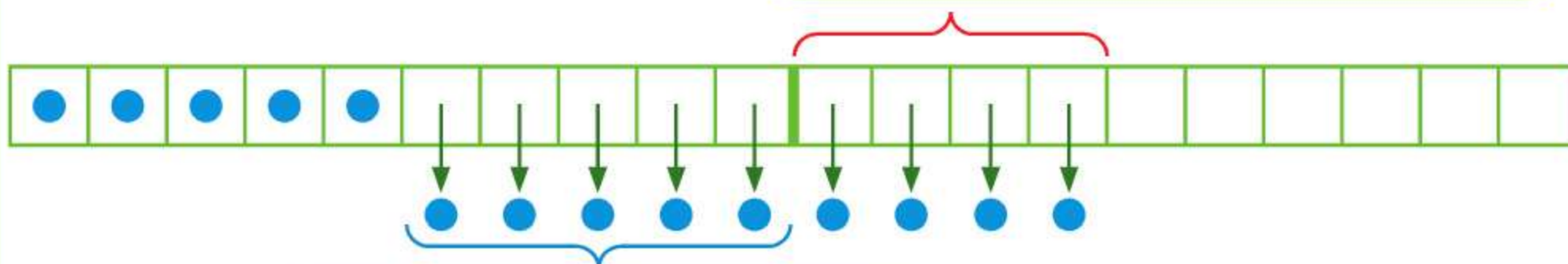
najpierw zabieramy 4 patyczki, a potem jeszcze 2

$$14 - 6 = 14 - 4 - 2 = 10 - 2 = ?$$

- na liczydełku $14 - 9 = ?$

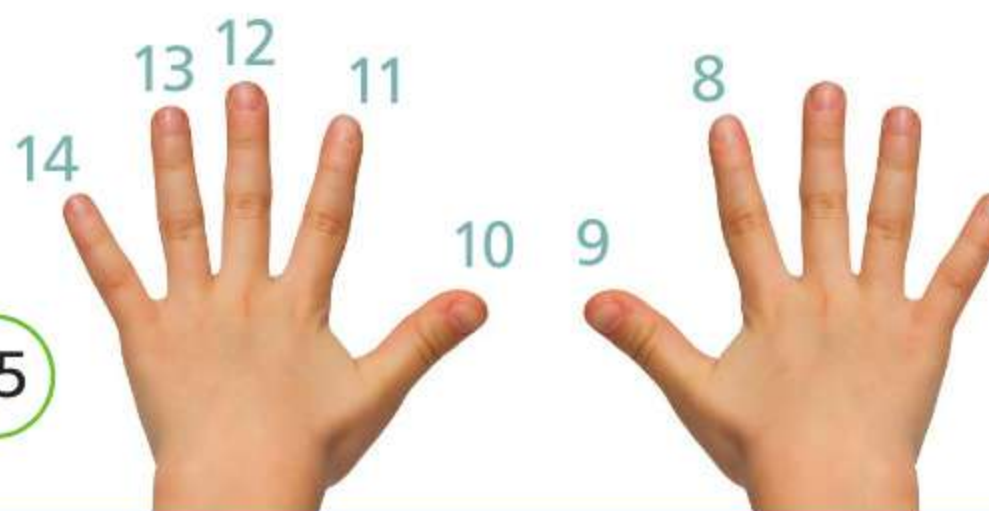
najpierw zdejmujemy 4 pchełki

a potem jeszcze 5 pchełek

$$14 - 9 = 14 - 4 - 5 = 10 - 5 = ?$$

- na palcach $15 - 7 = ?$

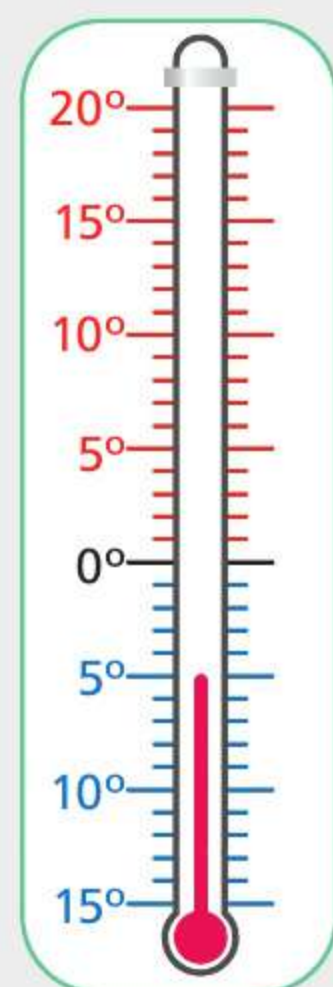
Odliczamy 7 od 15.

- w pamięci $15 - 6 = ?$

- 2 Przepisz działania do zeszytu i oblicz je wybranym sposobem.

$$15 - 8 = ? \quad 14 - 7 = ? \quad 14 - 8 = ?$$

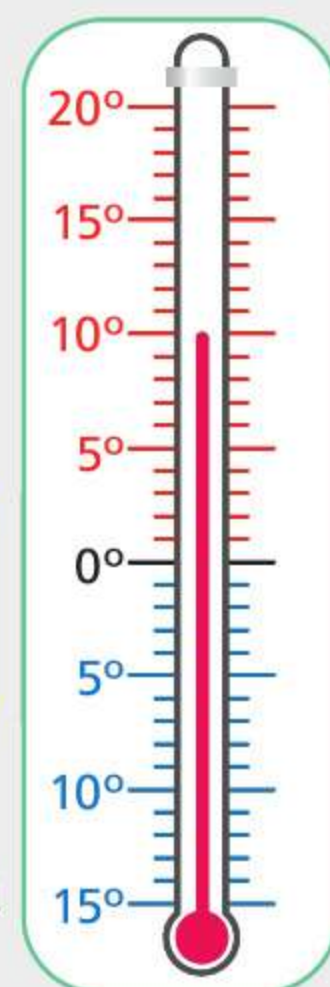
Temperaturę mierzymy w stopniach Celsjusza.

1 stopień Celsjusza = 1°C

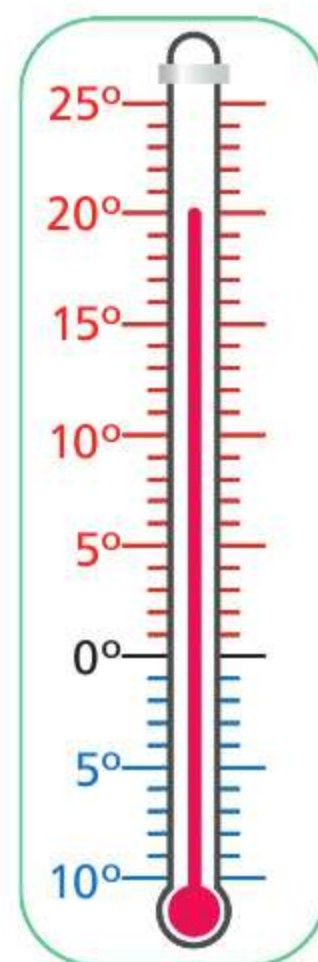
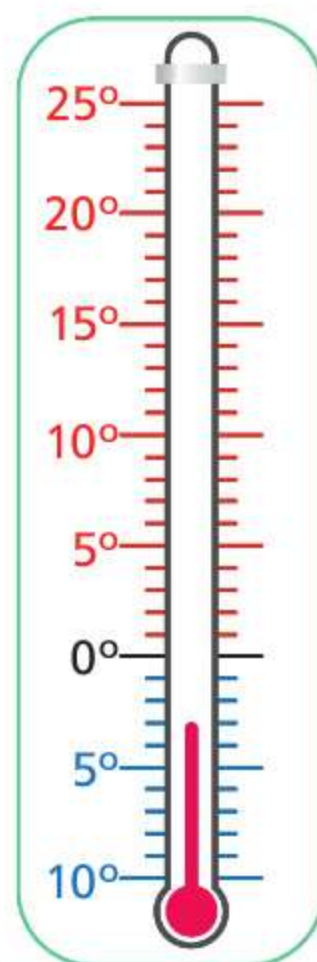
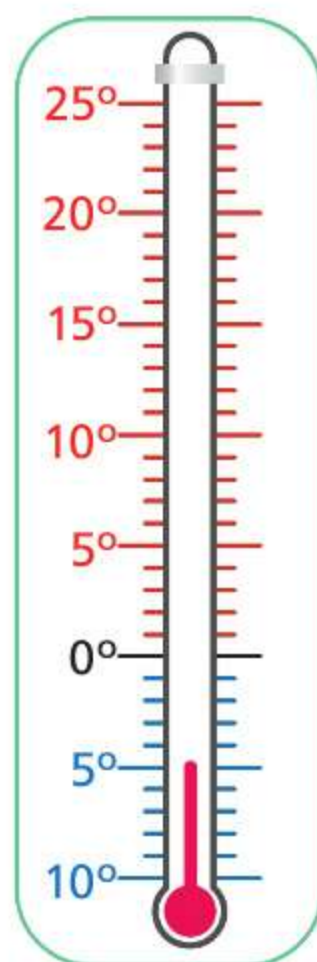
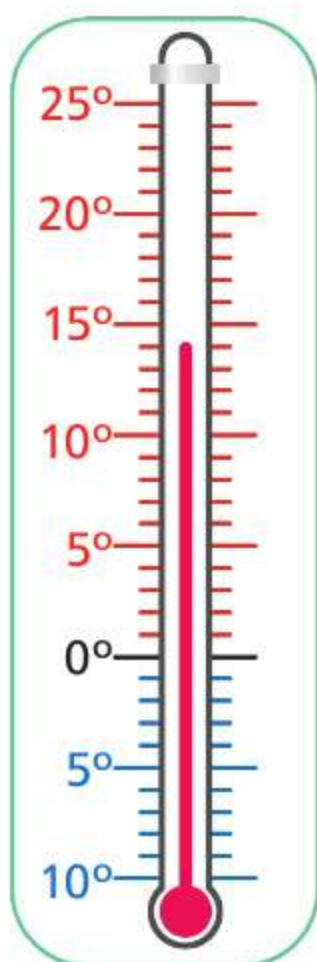
W temperaturze **poniżej 0°C** woda zamarza.

W temperaturze **powyżej 0°C** lód topnieje.

5°C poniżej zera   10°C powyżej zera

- 1 Odczytaj wskazania termometrów. Używaj określeń: **poniżej zera**, **powyżej zera**.

- 2 Przeczytaj zadanie. Napisz w zeszycie kilka poprawnych rozwiązań tego zadania według wzoru.

Pewnego dnia różnica temperatury w Łodzi i w Poznaniu wynosiła 5°C . W Łodzi była wyższa temperatura. Jaka mogła być temperatura tego dnia w Łodzi, a jaka w Poznaniu?

Łódź	Poznań	Różnica temperatur
19°C	14°C	5°C
?	?	5°C
?	?	5°C

Płyny odmierzamy w litrach.

$$1 \text{ litr} = 1 \text{ l}$$

- 1 Oblicz i powiedz, ile litrów wody jest razem na każdym rysunku.

1l

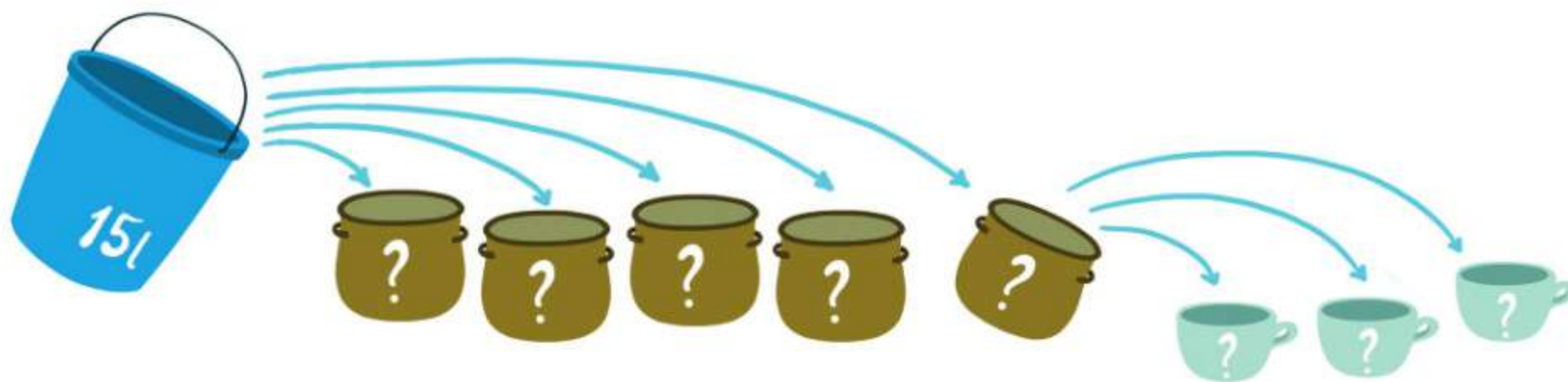

?l

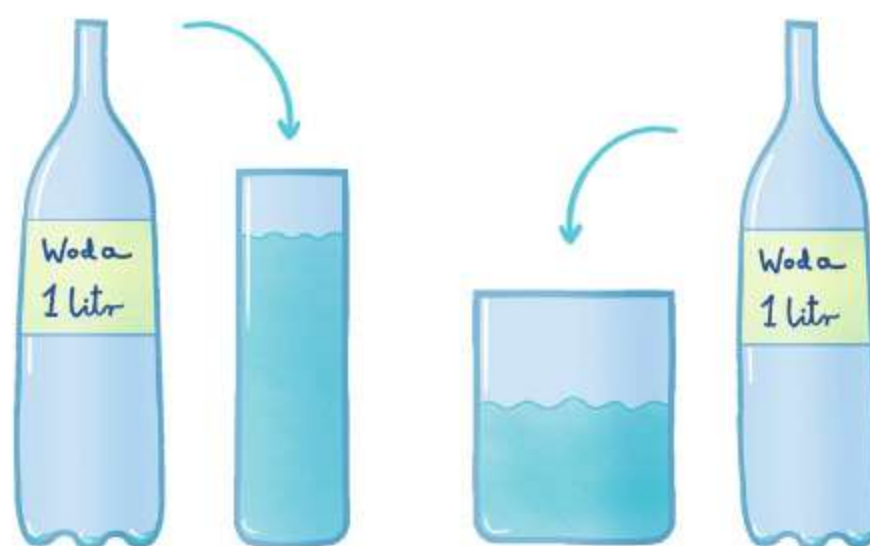
?l

- 2 W pełnym wiadrze jest 15 litrów wody. Wodą z pełnego wiadra można napełnić 5 jednakowych garnków. Wodą z jednego garnka można napełnić 3 jednakowe kubki. Powiedz, ile litrów wody mieści się w garnku, a ile w kubku.

- 3 Z niedokręconego kranu w ciągu godziny wyciekły 2 litry wody. Powiedz, ile litrów wody wycieknie z tego kranu po upływie 3 godzin, jeśli woda będzie ciekła w takim samym tempie.

- 4 Kasia wzięła dwie litrowe butelki wody. Wodę z jednej butelki przelała do wąskiego i wysokiego naczynia, a wodę z drugiej – do naczynia z szerokim dnem. Czy w którymś z naczyń było więcej wody? Uzasadnij odpowiedź.

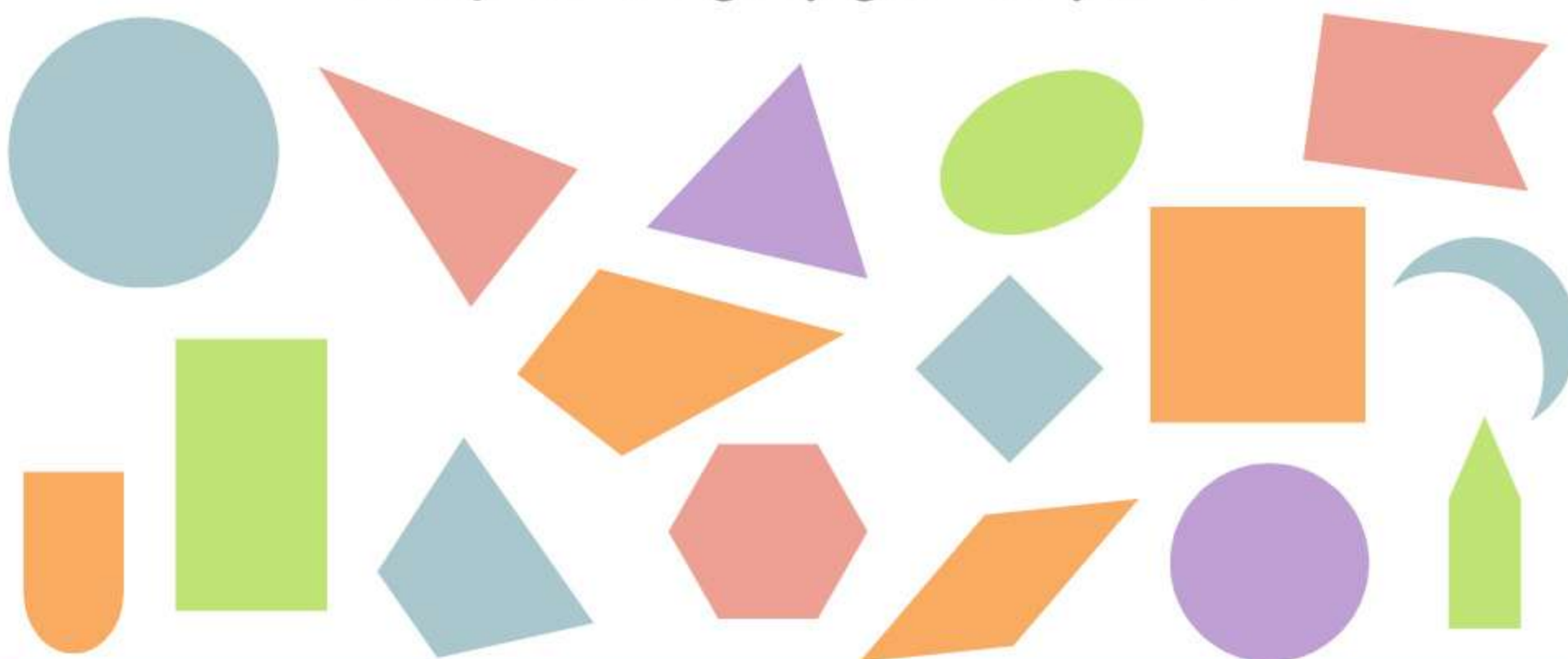

- 1 Obrysuj palcem w powietrzu przedmioty, które widzisz wokół siebie, na przykład: tablicę, drzwi, okno, ścianę, sufit, książkę, blat ławki.
- 2 Przygotuj dużą kartkę i obrysuj na niej ołówkiem przybory szkolne, które masz w piórniku, na przykład: gumkę, linijkę, kredkę, temperówkę.
- 3 Przyjrzyj się ilustracji. Wykonaj polecenia.

To są różne figury geometryczne.

- Wskaż w ramce figury, które mają kształt: chorągiewki, ołówka, latawca, piłki, drzwi, jajka, klocka, rogalika.
  - Narysuj wskazane figury palcem w powietrzu.
- 4 Przygotuj patyczki jednakowej długości. Ułóż z nich dowolną figurę i powiedz, co przypomina swoim kształtem. Z ilu figur się składa?

To buda dla psa.
Składa się
z dwóch figur.

Wszystkie zadania rozwiązuj w zeszycie.

Przeczytaj uważnie treść każdego zadania.

Jeżeli czegoś nie rozumiesz, poproś o pomoc.

Na koniec zapisz w zeszycie rozwiązanie zadania lub sam wynik.

Możesz robić rysunki pomocnicze lub zapisywać liczby, które spełniają warunki zadania.

Rozwiązuj zadanie powoli. Skup uwagę na kolejnych fragmentach zadania.

- 1 Które z tabel: A, B, C są takie same?

2	6	4
4	6	2
2	4	6

A.

2	6	4
4	2	6
2	6	4

B.

2	6	4
4	6	2
2	4	6

C.

Na tropie zadań konkursowych

- 2 Jaś ma 12 zł, a Tomek 8 zł. Ela ma więcej złotych od Tomka i mniej od Jasia. Ile złotych ma Ela? Podaj kilka możliwych rozwiązań.

Jaś 12 zł

Ela ? zł

Tomek 8 zł

- 3 W czasie wakacji Agatka wysłała do koleżanek 3 pocztówki, a Szymek wysłał mniej pocztówek niż Agatka. Ile pocztówek mógł wysłać Szymek? Podaj wszystkie możliwe rozwiązania zadania.

Agatka	Szymek
3	?
3	?

- 4 Franek otworzył notes i zauważył, że gdy doda numery sąsiadujących stron, to otrzyma liczbę 13. Na których stronach Franek otworzył notes?

Spis treści

I Wspomnienia wakacyjnych chwil

1. Rozstania i powitania	4
<i>Tropieciele z drugiej klasy</i>	
M. Strzałkowska	4
2. Wakacyjne skarby	6
3. Nad morzem	8
4. Morskie tajemnice	10
Tropieciele wiedzy	10
Słona woda	11
5. Znowu razem	12
<i>Znowu razem</i>	
R. Jędrzejewska-Wróbel	12

II Czas wracać do klas

6. Poznajemy alfabet	14
7. Bezpiecznie do szkoły	18
<i>Gdy zamierzasz przejść ulicę (fragment)</i>	
W. Chotomska	18
8. Bezpieczne zabawy	20
Obserwacje przyrody	20
Tropimy gramatykę – rzeczownik	22
9. Jak rano zdążyć na czas?	24
<i>Plan</i> , P. Beręsewicz	24
Gimnastyka oka i języka	25
10. Podpisujemy klasowy kontrakt	26
Klasowy kontrakt	26

III Sposób na wolny czas

11. Godzina – dużo czy mało?	28
Co można zrobić w godzinę?	28
12. Planowanie czasu	30
<i>Szybko!</i> , D. Wawiłow	30

13. Odpoczywać można w różny sposób	32
<i>Odpoczywanie</i>	
R. Jędrzejewska-Wróbel	32
14. Moje zmysły	34
15. Dotykamy dźwięku	36
Tropieciele wiedzy	36
Czy można dotknąć dźwięku?	37

IV W zgodzie z przyrodą

16. Sprzątanie świata	38
Śmieciowy potwór	38
17. Przedmioty z odzysku	40
<i>O Fabianie</i> , D. Wawiłow	40
<i>Tropimy gramatykę – liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika ....</i>	
18. Baśń o kaczątku	44
<i>Brzydkie kaczątko (fragment)</i>	
H.Ch. Andersen, przeł. S. Beylin	44
19. Przyroda jesienią	46
<i>Drzewa</i> , M. Strzałkowska	46
Gimnastyka oka i języka	47
20. Dzień bez podręcznika	

V Kuchenne tajemnice

21. Czy wiesz, co jesz?	48
<i>Łyżka i widelec</i> , T. Kubiak	
Czy wiesz, co jesz?	49
22. Skąd się wzięło śniadanie?	50
23. Zabawa w gotowanie	52
<i>Szkoła gotowania</i>	
B. Gawryluk	52
24. Ciekawe portrety	54
Warto ich znać!	55

25.	Smakołyki dla naszej Pani	56
	Zaproszenie	56
	Rondelkolandia	58
	Gimnastyka oka i języka	59

VI W lesie

26.	Co słyszeć w lesie nocą?	60
27.	Co nam dają drzewa?	62
	Tropiciele wiedzy	64
28.	Z mapą na wycieczkę	65
29.	Zachowanie w lesie	66
30.	Drzewa w Puszczy Białowieskiej	68
	<i>Tam, gdzie rosną rekordziści</i> (fragment książki <i>Przewodnik prawdziwych tropicieli. Jesień</i>), A. Wajrak	68

VII Przyjaźń

31.	Przyjaciele	70
	<i>Przyjaciel. Kto to taki?</i> R. Jędrzejewska-Wróbel	70
	Bawimy się z Noni <i>Kózka Marysia</i> (fragment) A.M. Grabowski	72
32.	Kubuś Puchatek	74
	<i>Kubuś Puchatek</i> (fragment) A.A. Milne, przeł. I. Tuwim	74
33.	Przyjazne przedstawienie	78
	<i>Na niezgodę życia szkoda</i> P. Beręsewicz	78
34.	Wrażenia po przedstawieniu	80
	Kronika klasowa. Wrażenia po spektaklu	80
	Przyciąganie	81
35.	Dzień bez podręcznika	

VIII Jesienne krajobrazy

36.	Pory roku	82
37.	Rodzina deszczów	84
	<i>Rodzina deszczów</i> , E. Stadtmüller	84
38.	Jesienna prognoza pogody	86
	<i>Stacja meteorologiczna</i> D. Grodzka	86
	Jesienna pogoda	88
39.	Jesienny wiatr	89
	<i>Wiatr</i> , D. Gellner	89
	Tropimy gramatykę – rodzaje zdań, znaki przestankowe	90
	Tropiciele wiedzy	91
40.	Dziewczynka z parku	92
	<i>Słowa odlatują jak ptaki</i> (fragment książki <i>Dziewczynka z parku</i>) B. Kosmowska.....	92

Muzyka

Abecadło muzyczne	94
Wartości rytmiczne. Fonogestyka	94
Znaki muzyczne	95
Głosy ludzkie	96
Piórką, dźwiękiem i pędzelkiem	97

Poczytanki – dodatkowe teksty do czytania

<i>Kajaki</i> , Z. Stanecka	98
<i>Dwie szkoły</i> , Z. Stanecka	100
<i>Nicnierobienie</i> , Z. Stanecka	102
<i>Pająk</i> , Z. Stanecka	104
<i>Tajemnica szefa kuchni</i> Z. Stanecka	106
<i>Żurawiny</i> , Z. Stanecka	108

<i>Parasol</i> , Z. Stanecka	110
<i>Jesienny krajobraz</i> Z. Stanecka	112

Piszemy poprawnie.....	114

Matematyka

Kierunki główne i pośrednie	116
Cechy wielkościowe. Grupowanie i przeliczanie przedmiotów.....	117
Porównywanie liczb w zakresie 10.....	118
Liczby jednocyfrowe.....	119
Pojęcia: składniki, suma	120
Przemienność dodawania	121
Pojęcia: odjemna, odjemnik, różnica	123
Liczby dwucyfrowe w zakresie 20.....	124
Obliczenia zegarowe	125
Dodawanie i odejmowanie liczb typu: $15 + 2$, $17 - 3$	126
Dodawanie i odejmowanie jako działania wzajemnie odwrotne	127

0 i 1 w dodawaniu i odejmowaniu liczb.....	128
Liczby parzyste i nieparzyste.....	129
Tydzień	130
Dopełnianie do 10 i 20. Odejmowanie od 10 i 20	131
Dodawanie i odejmowanie trzech liczb w zakresie 20.....	132
Dodawanie liczb jednocyfrowych do 9 i 8.....	133
Odejmowanie liczb jednocyfrowych od 11 i 12	134
Dodawanie liczb jednocyfrowych do 7, 6 i 5	135
Odejmowanie liczb jednocyfrowych od 13	136
Odejmowanie liczb jednocyfrowych od 14 i 15	137
Odczytywanie temperatury	138
Mierzenie pojemności – litr.....	139
Figury geometryczne	140
Zadania konkursowe.....	141

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęli starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przyznającą w celach dydaktycznych wtryby lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 27° *Ustawy o prawie autorskim*. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

